

AÐALNÁMSKRÁ TÓNLISTARSKÓLA

HLJÓMBORÐSHLJÓÐFÆRI

2002

Auglýsing um gildistöku aðalnámskrár tónlistarskóla

1. gr.

Með vísan til 1. og 12. gr. laga nr. 75/1985 um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla, með áorðnum breytingum, hefur menntamálaráðherra staðfest nýja aðalnámskrá tónlistarskóla sem tekur gildi frá og með 1. júní 2000. Aðalnámskráin kemur til framkvæmda í tónlistarskólum frá og með skólaárinu 2000-2001 eftir því sem við verður komið og skal að fullu vera komin til framkvæmda eigi síðar en að þremur árum liðnum frá gildistöku. Jafnframt falla úr gildi eldri námskrár í tónlistargreinum.

2. gr.

Aðalnámskrá tónlistarskóla er gefin út í tíu heftum og skiptist í almennan hluta aðalnámskrár og níu sérstaka greinahluta.

Í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er meðal annars gerð grein fyrir hlutverki og meginmarkmiðum tónlistarskóla, skipan tónlistarnáms, greinanámskrám, og skólanámskrám, fjallað um kennslu og kennsluhætti, þætti í hljóðfæra- og tónfræðanámi, námsmat og próf, tengsl heimila og skóla og samvinnu í skólastarfi. Í bókarlok er umfjöllun um námsumhverfi og mat á skólastarfi. Almennur hluti aðalnámskrár tónlistarskóla er birtur sem fylgiskjal með auglýsingu þessari.

Í greinahlutum aðalnámskrár tónlistarskóla, sem gefnir eru út í níu heftum, er fjallað um markmið, inntak og skipulag náms á tilteknum námssviðum. Jafnframt er gerð grein fyrir prófum og gefnar ábendingar um viðfangsefni. Heftin bera þessi heiti:

Ásláttarhljóðfæri
Einsöngur
Gítar og harpa
Hljómborðshljóðfæri
Málmblasturshljóðfæri
Rytmísk tónlist
Strokhljóðfæri
Tónfræðagreinar
Tréblasturshljóðfæri

Heftin eru gefin út af menntamálaráðuneytinu á árinu 2000 og dreift jafnóðum til tónlistarskóla.

Menntamálaráðuneytinu 31. maí 2000

Björn Bjarnason

Guðríður Sigurðardóttir

AÐALNÁMSKRÁ TÓNLISTARSKÓLA
HLJÓMBORÐSHLJÓÐFÆRI

2002

Menntamálaráðuneytið

EFNISYFIRLIT

Formáli	7
Píanó	9
Nokkur atriði varðandi nám á píanó	9
Grunnnám	10
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	19
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	
Framhaldsnám	31
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	45
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hjóðfærið	52
Semball	59
Nokkur atriði varðandi nám á sembal	59
Grunnnám	60
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	66
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	

Menntamálaráðuneytið : námskrár 27

Mai 2002

Útgefandi: Menntamálaráðuneytið
Sölvhólgötu 4
150 Reykjavík
Sími: 560 9500
Bréfasími: 562 3068
Netfang: postur@mrn.stjr.is
Veffang: www.mrn.stjr.is

Hönnun og umbrot: ABX/SÍA
Ljósmyndun: Kristján Maack
Myndskreytingar: ABX/SÍA
Prentun: Oddi hf.

© 2002 Menntamálaráðuneytið

ISBN 9979-882-49-2

Framhaldsnám	75
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	84
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	86
Orgel	93
Nokkur atriði varðandi nám á orgel	93
Miðnám	94
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	
Framhaldsnám	101
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	109
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	110
Harmonika	113
Nokkur atriði varðandi nám á harmoniku	113
Grunnnám	114
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	122
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	

Framhaldsnám	131
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	140
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	141

FORMÁLI

Aðalnámskrá tónlistarskóla skiptist annars vegar í almennan hluta og hins vegar í greinanámskrár fyrir einstök hljóðfæri og námsgreinar í tónlistarskólum. Í þessu riti er að finna greinanámskrár fyrir hljómborðshljóðfæri, þ.e. píanó, sembal, orgel og harmoníku. Námskrárnar miðast við þá skipan tónlistarnáms sem mælt er fyrir um í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla.

Í almennum hluta aðalnámskrár eru hlutverk og meginmarkmið tónlistarskóla skilgreind. Náminu er skipt í þrjá námsáfanga, grunnám, miðnám og framhaldsnám, og lögð áhersla á samræmt námsmat við lok áfanganna. Jafnframt er lögð áhersla á sjálfstæði og frumkvæði einstakra skóla, skapandi starf og samvinnu í skólustarfi.

Aðalnámskrá tónlistarskóla er ætlað að tryggja fjölbreytni en jafnframt að stuðla að samræmingu þeirra námsþátta sem aðalnámskrá tekur til, bæði innan einstakra tónlistarskóla og á milli skóla.

Almenn atriði varðandi námsþætti og námsmat er að finna í almennum hluta aðalnámskrár. Þar er einnig að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Því er mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér almennan hluta aðalnámskrár tónlistarskóla vandlega.

Í almennum hluta aðalnámskrár er mælt til þess að tónlistarskólar skilgreini starfssvið sitt í eigin skólanámskrám. Við þá námskráargerð er hverjum skóla ætlað að taka mið af stefnumörkun aðalnámskrár tónlistarskóla, ásamt því að sinna sérhæfðum og staðbundnum markmiðum.

Í námskrám fyrir einstök hljómborðshljóðfæri er að finna sértæk markmið fyrir grunnám, miðnám og framhaldsnám, sniðin að hverju hljóðfæri, verkefnalista fyrir einstaka áfanga, prófskýringar og dæmi um prófverkefni á áfangaprófum. Auk þess eru birtir listar með samleikverkum og bókum varðandi hljóðfærin.

PIANÓ

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á píanó. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á píanó

Píanóið er yngra hljóðfæri en margur hyggur, aðeins rúmlega tveggja alda gamalt. Tilurð þess byggir þó á nokkurra alda þróun ýmissa annarra hljómborðshljóðfæra.

Hér á landi voru píanó fágæt framan af en frá aldamótunum 1900 hefur píanóeign landsmanna aukist jafnt og þétt. Nú til dags skipta píanó hérlandis þúsundum, á heimilum, í skólum, tónleikasölum, samkomusölum og opinberum byggingum.

Vinsældir píanónáms eru miklar og sækist fólk á öllum aldri eftir að nema píanóleik. Algengast er að námið hefjist um 8 ára aldur en sé boðið upp á viðeigandi kennsluaðferðir, s.s. Suzuki-aðferð, geta nemendur byrjað fyrr, allt frá 4 ára aldri.

Hefðbundið píanónám mótast að verulegu leyti af rótgrónu einleikshlutverki hljóðfærisins í tónbókmenntunum. Jafnframt er píanó mikilvægt samleikshljóðfæri og er samleikur af ýmsu tagi því mikilvægur þáttur í náminu og gefur því aukið félagslegt gildi.

Nauðsynlegt er að nemendur hafi aðgang að píanói til æfinga heima fyrir ásamt píanóstól við hæfi. Þá er miklægt að hljóðfærið sé vel stillt og staðsett þar sem nemandi getur haft gott næði til æfinga. Fótskemill er æskilegur fyrir yngstu nemendurna.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnámi

Uppbygging kennslu í grunnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga píanónemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- leiki með vel mótaðri handstöðu
- hafi öðlast allgóða fingraleikni
- leiki með jöfnum og skýrum áslætti
- geti leikið skýrt staccato og allgott legato
- geti leikið samtímis staccato með annarri hendi og legato með hinni
- hafi náð allgóðu valdi á mismunandi tónmyndun
- geti leikið með skýrum styrkleikabrigðum
- hafi kynnst öllu hljómborðinu
- hafi náð valdi á eðlilegum hreyfingum um allt hljómborðið
- geri sér grein fyrir mikilvægi hentugar fingrasetningar

- leiki með markvissri og öruggri fingrasetningu
- geti dregið fram laglinu á móti undirleik
- kunni skil á einfaldri pedalnótun
- sýni nákvæmni í mótun tónmynstra og hendinga
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Nokkur verkefnum eru fánleg frá fleiri en einu útgáfufyrirtæki. Í þeim tilfellum eru tilteknar þekktar, vandaðar útgáfur sem auðvelt ætti að vera að nálgast hér á landi. Sumar bókanna á listanum innihalda að hluta til erfiðari verk en hæfa nemendum í grunnnámi. Til hægðarauka eru slíkar bækur merktar með [+].

Kennslubækur og æfingar

- AARON, MICHAEL**
Piano Course,
1. og 2. hefti [+]
Belwin Mills
- AGAY, DENES**
Learning To Play Piano,
1.-3. hefti
Yorktown Music Press
- AGNESTIG, CARL-BERTIL**
Vi spilar piano, 1.-3. hefti [+]
Gehrmans
- BASTIEN, JAMES**
Bastien Piano Basics, Piano,
1.-4. hefti
Kjos Music
Bastien Piano Basics, Technic,
1.-4. hefti
Kjos Music
Sight Reading, 1.-4. hefti [+]
Kjos Music
- BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON**
Píanóleikur, 1.-3. hefti
Nótnaútgáfa B. Þ. V.
Að spila á píanó eftir eyranu, 1. hefti
Nótnaútgáfa B. Þ. V.
- BOJE, HARALD**
Wiener Instrumentalschulen:
Klavierschule für Anfänger,
1. hefti [+]
[óhefðbundnar kennsluáðferðir,
nútimatónmál]
Universal Edition
- BRADLEY, DOROTHY /
TOBIN, J. RAYMOND**
Sight-Reading Made Easy,
1. og 2. hefti [+]
Stainer & Bell
- BURNHAM, EDNA MAEA**
Dozen a Day, bleikt, blátt og
grænt hefti
Willis Music Company
Playing with ease in many keys [+]
Willis Music Company
- CZERNY, CARL / GERMER, HEINRICH**
Æfingar 1. bindi, 1. hluti, nr. 1-16 [+]
Wilhelm Hansen/Alfred Music
- EMONTS, FRITZ**
Europäische Klavierschule,
1. og 2. bindi [+]
Schott
- FLETSCHER, LEILA**
The Leila Fletscher Piano Course,
1.-3. hefti
Montgomery Music
- FOSTÁS, OLAUG**
Fra land til land, 1.-3. hefti [+]
[safn evrópskra þjóðlaga, sérstök
kennsluleiðbeiningabók]
Pianoforlaget, Oslo
- GILLOCK, WILLIAM**
Accent on Majors
Willis Music Company
Piano all the Way, 1.-4. hefti [+]
Willis Music Company
- HANON, CHARLES-LOUIS /
SMALL, A. / MANUS, M.**
Junior Hanon [+]
[æfingar, tónstígar og hljómar]
Alfred Music
- HANON / SCHAUM**
Æfingar, 1. hefti
Belwin Mills
- HEILBUT, PETER**
Spaß am Klavierspielen
[spuni fyrir unga byrjendur, myndrænt
efni, nótnalestur]
Bärenreiter
- HIRSCHBERG, D.**
Technic is fun, undirbúningshefti
og 1. hefti
Belwin Mills
- KASSCHAU, HOWARD**
106 Greatest Piano Studies,
1. hefti [+]
Schirmer
- KITZELMANN, RUDOLF**
Zu dritt am Klavier, 1. og 2. hefti
[[þrjú nemendur, tvö píanó]
Bärenreiter
- KONOWITZ, BERT**
Alfred's Basic Adult Piano
Course: Jazz/Rock Course,
1. og 2. hefti
Alfred Music
- KOWALCHYK, GAYLE /
LANCASTER, E. L.**
Alfred's Basic Piano Library:
Sight Reading, 1.-4. hefti [+]
Alfred Music
- LANCASTER, E. L. /
RENFROW, KENON D.**
Alfred's Group Piano for Adults,
1. og 2. hefti [+]
[hópkennsla, ætlað eldri byrjendum]
Alfred Music
- LAST, JOAN**
Freedom Technic, 1. hefti [+]
Oxford University Press
Gymnastics
Boosey & Hawkes
I'd like to be
Forsyth Bros. Ltd.
Keyboard Games for the Very
Young Pianist
Oxford University Press
Sight Reading for Today,
1. og 2. hefti [+]
Bosworth Edition
- LAWSON, PETER**
Sight-Reading for Fun, 1. hefti
Stainer & Bell
- LILLAS, ROSMARI / AXELSSON, LARS**
Ackorden och jag, 1. hefti [+]
Thore Ehring Musik AB
- OLSON, LYNN FREEMAN**
The Best Traditional Piano
Etudes, 1. og 2. hefti [+]
Alfred Music
- PALMER, W. / MANUS, M. /
LETHCO, A. V.**
Alfred's Basic Piano Library:
Lesson Book, 1.-4. hefti [+]
Alfred Music
Alfred's Basic Piano Library: Prep
Course for the Young Beginner,
hefti A B C D
Alfred Music
- PALMER, W. / MANUS, M. /
LETHCO, A. V.**
Alfred's Basic Piano Library:
Chord Approach Lesson Book,
1. og 2. hefti
Alfred Music
Alfred's Basic Adult Piano
Course: Lesson Book, 1. og
2. hefti [+]
Alfred Music
Alfred's Basic Piano Library:
Technical Skills, 1.-4. hefti [+]
Alfred Music
Alfred's Basic Piano Library:
Technic Book, 1.-4. hefti [+]
Alfred Music
Alfred's Basic Piano Library:
Group Piano Course, 1.-4. hefti
[hópkennsla – kennsluleiðbeiningar]
Alfred Music
- RUNDE, KLAUS**
Zwei Hände – Zwölf Tasten,
1. og 2. hefti
[áhersla á hljómborðsleikni, 1. hefti
myndrænt og án nótnalesturs, sérstök
kennsluleiðbeiningabók]
Schott
- SCWHABE, MATTHIAS**
Materialien für den
Klavierunterricht, 1. og 2. hefti
[spuni, hlustun, hljómborðsleikni]
Bärenreiter
- SCHAUM, JOHN W.**
Piano Course, PreA, A, B og C
Belwin Mills
- SIGFÚS ÓLAFSSON**
Þú og hljómborðið, 1. og 2. hefti [+]
Sigfús Ólafsson
- SMALL, ALAN**
Basic Timing for the Pianist
[hrýnæfingar í fimm fingra stöðu]
Alfred Music
- STECHER / HOROWITZ / KERN /
LANCASTER**
Keyboard Strategies, 1. bindi
[ætlað eldri byrjendum, hóp eða ein-
staklingum: inniheldur m.a. bókstafa-
hljóma, tónfræði, spuna og nótnalestur]
Schirmer
- STRÖMBLAD, MARGARETA**
Spela piano, 1. og 2. hefti
[hóp- og/eða einstaklingskennsla, spuni]
Almqvist & Wiksell

SÖDERQUIST-SPERING, ÅSE
Pianogehör, 1.-3. hefti [+]
[m.a. leikur eftir eyra, samleikur]
Gehrmans

THOMPSON, JOHN
John Thompson's Easiest Piano
Course, 1.-3. hefti
Chappell
First Grade Etudes
Willis Music Company

WATERMAN, FANNY /
HAREWOOD, MARION
Me and My Piano: Very First
Lessons for the Young Pianist,
1. og 2. hefti
Faber
Piano Lessons, 1. hefti
Faber
Piano Playtime, 1. og 2. hefti
Faber
Piano Playtime Studies,
1. og 2. hefti
Faber

WATERMAN, FANNY /
HAREWOOD, MARION
Piano Progress Studies,
1. hefti
Faber

ÝMSIR
First Series of Graded Pianoforte
Studies, undirbúningshefti og
1. stigs hefti [+]
Associated Board

Second Series of Graded
Pianoforte Studies, undirbúnings-
hefti og 1. stigs hefti [+]
Associated Board

Suzuki Piano School,
1. og 2. hefti [+]
Summy-Birchard

The Russian School of Piano
Playing, 1. bindi, 1. og 2. hluti [+]
Boosey & Hawkes

LAST, JOAN
Cats
Oxford University Press
Country Outing
Oxford University Press
Farmyard Parade
Oxford University Press

MOZART, LEOPOLD
Notenbuch für Nannerl [+]
Schott

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
Tveir menúettar úr sönötu í
C-dúr K. 6
Í: Essential Keyboard Repertoire,
7. bindi (og viðar)
Alfred Music
Menúett í F-dúr K. 2
Í: Essential Keyboard Repertoire,
7. bindi (og viðar)
Alfred Music

NORTON, CHRISTOPHER
Microjazz, 1. hefti [+]
Boosey & Hawkes

ÓLIVER KENTISH
Lítillræði fyrir píanó [+]
Oliver Kentish

PALMER, W. / MANUS, M. /
LETHCO, A. V. (ÚTG.)
Fun Book, 1.-4. hefti [+]
Alfred Music
Masterwork Classics, 1.-3. hefti [+]
Alfred Music
Repertoire Book,
2.-4. hefti [+]
Alfred Music

SCHUMANN, ROBERT
Album für die Jugend op. 68,
nr. 2 og 5
Henle

SEIBER, MÁTYÁS
Tango II (Habenera) og
Jazz-Etudiette
Í: Leichte Tänze I og II (og viðar)
Schott

SNORRI SIGFÚS BIRGISSON
Píanólög fyrir byrjendur,
1. og 2. hefti [+]
Steinabær

TEGGIN, MAGGIE
Blues and Boogies
Boosey & Hawkes
Masterpieces I og II
Boosey & Hawkes
Out and About
Boosey & Hawkes

WAXMAN, DONALD
Pageants for Piano,
1. og 2. hefti [+]
Galaxy Music Corporation

ÝMSIR
Á opnu hafi, norræn samtímatón-
list fyrir byrjendur í píanóleik [+]
Norsk Musikforlag

Classics to Moderns,
1. og 2. hefti [+]
[Agay, Denis (útg.)]
Yorktown Music Press

Das Tasten Krokodil
[Haas/Salzbrunn/Schneider
Strebl/Weinhandl (útg.)]
Boosey & Hawkes

Essential Keyboard Repertoire,
1. bindi [+]
[Olson, Lynn Freeman (útg.)]
Alfred Music

Essential Keyboard Repertoire,
7. bindi [+]
[Palmer, Williard (útg.)]
Alfred Music

Everybody's Perfect
Masterpieces, 1.-3. hefti [+]
[Bigler, C./Lloyd-Watts, V. (útg.)]
Alfred Music

First Sonatina Book [+]
[Palmer, Willard]
Alfred Music

First Steps in Keyboard Literature
[Olson, Lynn Freeman (útg.)]
Alfred Music

Leichte Klaviermusik des Barock [+]
[Emonts, Fritz (útg.)]
Schott

Me and My Piano: Repertoire for
the Young Pianist
[Waterman, Fanny/Harewood, Marion
(útg.)]
Faber

More Classic to Moderns, 1. og
2. hefti [+]
[Agay, Denis (útg.)]
Yorktown Music Press

Piano Prisma, 1. hefti [+]
[Agnestig, Carl-Bertil (útg.)]
Gehrmans

Tónverk og safnbækur

BACH, J. S.
Nótnabók Önnu Magdalenu
Bach [+]
Bärenreiter/Henle/Alfred o.fl.

BARTÓK, BÉLA
First Term at the Piano
Editio Musica Budapest
For Children I [+]
Boosey & Hawkes
For Children II [+]
Boosey & Hawkes
Mikrokosmos, 1. og 2. hefti [+]
Boosey & Hawkes

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Eccossaise í G-dúr
[í ýmsum safnheftum]
Sónatina í G-dúr, 1. þáttur
[í ýmsum safnheftum]
Easy Masterpieces
[inniheldur m.a. fyrrnefnd verk
Beethovens]
Boosey & Hawkes

BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON
Dægurlög, 1. og 2. hefti
Nótnaútgáfa B. Þ. V.

BLAKE, JESSIE / CAPP, HILDA
First Grade Piano Pieces
Boosey & Hawkes
Second Grade Piano Pieces [+]
Boosey & Hawkes

BRAMSEN, HANNEA
Bear's Journey Into Space
Boosey & Hawkes

ELÍAS DAVÍÐSSON
Á tíu fingrum um heiminn [+]
Íslensk tónverkamiðstöð
Káta sekkjapípan
Tónar og steinar

FREY, MARTIN
Das Neue Sonatinen Buch,
1. hefti [+]
Schott

GILLOCK, WILLIAM
Accent on Analytical Sonatinas [+]
Willis Music Company
Accent on Gillock, 1.-4. hefti
Willis Music Company
Accent on Rhythm and Style [+]
Willis Music Company
Accent on Solos, 1.-3. hefti
Willis Music Company

JÓN LEIFS
Íslensk þjóðlög, nr. 5, 6, 13 og 14
Íslensk tónverkamiðstöð

JÓNAS INGIMUNDARSON
Með léttum leik, 1. og 2. hefti
Jónas Ingimundarson

KABALEVSKY, DMITRI
24 barnalög op. 39, nr. 1-17
Boosey & Hawkes

Solo Repertoire for the Young
Pianist, 1.–4. hefti [+]
[Gillock, William (útg.)]
Willis Music Company

Sonatinen Vorstufe, nr. 1–15
[Schäfer, Paul/Ruthardt, Adolf (útg.)]
Peters

The Joy of First Year Piano
[Agay, Denis (útg.)]
Yorktown Music Press

The Young Pianist's Repertoire,
1. hefti
[Waterman, Fanny/Harewood, Marion
(útg.)]
Faber

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í píanóleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómferli eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu, (c) hljómsetja stutta laglínu óundirbúið og (d) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

Menúett í g-moll BWV Anhang 115
Úr: Nótnabók Önnu Magdalenu
Bach, eignað Christian Pezold
Bärenreiter/Henle/Alfred Music

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Ecosaise í G-dúr
Úr: Waterman/Harewood:
The Young Pianist's Repertoire,
1. hefti
Faber
eða: Palmer: Essential Keyboard
Repertoire, 7. bindi
Faber
eða: Agnestig: Piano Prisma,
1. hefti
Gehrmans

HASLINGER, TOBIAS
Sonatina í C-dúr, 1. þáttur
Úr: Waterman/Harewood:
The Young Pianist's Repertoire,
1. hefti
Faber
eða: Frey, Martin: Das Neue
Sonatinen Buch, 1. hefti
Schott
eða: Palmer, W.: The First
Sonatina Book
Alfred Music

KABALEVSKY, DMITRI
Hægur vals í d-moll op. 39, nr. 13
Boosey & Hawkes/Alfred Music

GILLOCK, WILLIAM
Fiesta
Úr: Accent on Gillock, 4. hefti
Willis Music Company
eða: Das Tasten Krokodil
Boosey & Hawkes

SEIBER, MÁTYÁS
Jazz-Etudiette
Úr: Seiber: Leichte Tänze, 1. hefti
Schott
eða: Waterman/Harewood:
The Young Pianist's Repertoire,
1. hefti
Faber

Dæmi um æfingar

CZERNY, CARL
Æfing nr. 12 í F-dúr
Úr: Czerny/Germer: Æfingar
1. bindi, 1. hluta
Wilhelm Hansen

SPINDLER, FRITZ
Æfing í C-dúr (Mountain Climbing)
Úr: Hirschberg, D.: Technic is fun,
1. hefti, bls. 10
Belwin Mills

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúin hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá nótu að eigin vali, eina áttund upp og niður með hvorri hendi fyrir sig

- samstíga tónstíga í átta dúr- eða molltóntegundum að eigin vali – þar af skulu a.m.k. þrjár vera molltónstígar, hljómhæfir og laghæfir – tvær áttundir upp og niður með báðum höndum, ein áttund á milli handa
- tvo gagnstíga dúrtónstíga að eigin vali, eina áttund með báðum höndum í einu
- brotna þríhljóma, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í dúr- og molltóntegundum að eigin vali, samtals sex þríhljóma, eina áttund með hvorri hendi fyrir sig
- brotna þríhljóma í grunnstöðu, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í C-dúr og a-moll, eina áttund með hvorri hendi fyrir sig
- niðurlagshljóma, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í C-, F- og G-dúr, með hvorri hendi fyrir sig

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstíga eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 48, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur í 6/8-takti
- leiki tónstíga og hljóma jafnt, hiklaust, legato og utanbókar

Dæmi

C-dúr brotinn þríhljómur

hægri hönd

vinstri hönd

eða

C-dúr, brotinn þríhljómur í grunnstöðu

Niðurlagshljómar í C-dúr

hægri hönd

vinstri hönd

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga píanónemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- leiki með vel mótaðri handstöðu
- hreyfi hendur eðlilega og leikandi um hljómborðið
- hafi náð góðum tókum á sjálfstæði handa
- hafi öðlast góða fingraleikni

- leiki með jöfnum og skýrum áslætti
- leiki með skýrum og blæbrigðaríkum tóni
- hafi náð góðu valdi á að leika legato og geti gert skýran mun á non legato og staccato
- geti dregið fram aðra rödd af tveimur sem leiknar eru með annarri hendi
- leiki með markvissri fingrasetningu sem stuðli að öruggum hreyfingum handa á hljómborðinu
- hafi náð talsverðu öryggi og snerpu í stærri hreyfingum um hljómborðið
- hafi vald á skýrum styrkleikabreytingum á allbreiðu styrkleikasviði
- geti leikið skrautnótur skýrt, smekklega og í samræmi við viðeigandi stíl
- noti pedal á skýran og markvissan hátt
- sýni nákvæmni í mótun tónmynstra og hendinga
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- hafi vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómatískan tónstíga frá hvaða nótu sem er, þrjár áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- hafi á valdi sínu gagnstígan krómatískan tónstíga frá as eða as' og d eða d', tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu samstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- hafi á valdi sínu samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa

- hafi á valdi sínu gagnstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu eftirtalda gagnstíga hljómhæfa molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu: a, e, d, c
- hafi á valdi sínu brotna þrihljóma, sbr. tóndæmi á bls. 30, í dúr- og molltóntegundum til og með fimm formerkjum með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu, sbr. tóndæmi á bls. 30, til og með fimm formerkjum með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum, sbr. tóndæmi á bls. 31, í eftirfarandi tóntegundum með báðum höndum í einu: C, F, G, a, e, d
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 31, í eftirfarandi tóntegundum: C, F, G, D, A, a, e, d
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val

annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Nokkur verkefna eru fánleg frá fleiri en einu útgáfufyrirtæki. Í þeim tilfellum er tilteknar þekktar, vandaðar útgáfur sem auðvelt ætti að vera að nálgast hér á landi. Sumar bókanna á listanum innihalda að hluta til léttari viðfangsefni en hæfa nemendum í miðnámi. Til hægðarauka er slíkar bækur merktar með [÷]. Þær bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í miðnámi eru merktar með [+].

Kennslubækur og æfingar

BEALE, CHARLES
Jazz Piano From Scratch
[texti, nótur og geisladiskur]
Associated Board

BERTINI, HENRI / CANINO, BRUNO
50 æfingar, nr. 1–20
Carisch

BERTINI, HENRI
24 æfingar op. 29 [+]
Peters
25 Easy Studies op. 100 [+]
Schirmer

BOJE, HARALD
Wiener Instrumentalschulen:
Klavierschule für Anfänger, 1. hefti
[óheföbundnar kennsluáðferðir,
nútimatónmál]
Universal Edition

**BRADLEY, DOROTHY /
TOBIN, J. RAYMOND**
Sight-Reading Made Easy,
2.–4. hefti [+]
Stainer & Bell

BURGMÜLLER, JOHANN FRIEDRICH
25 Progressive Pieces op. 100
*Alfred Music/Schirmer/
Willis Music Company*
18 Characteristic Studies
op. 109 [+]
Alfred Music

BURNAM, EDNA MAY
A Dozen a Day, 2.–4. hefti
Willis Music Company
Playing with ease in many keys
Willis Music Company

CAMILLERI, CHARLES
Piano Improvisation,
1. og 2. hefti [+]
Lengnick

CZERNY, CARL / GERMER, HEINRICH
Æfingar, 1. bindi, 1. hluti, nr. 17–50
Wilhelm Hansen/Alfred Music
Æfingar, 1. bindi, 2. hluti [+]
Wilhelm Hansen/Alfred Music

DUVERNOY, JEAN-BAPTISTE
Elementary Studies op. 176
Alfred Music

EMONTS, FRITZ
Europäische Klavierschule,
2. bindi, síðari hluti og 3. bindi
Schott

GILLOCK, WILLIAM
Accent on Black Keys
Willis Music Company
Accent on Majors and Minors
Willis Music Company

GUÐMUNDUR HAUKUR JÓNSSON
Hljómborðsleikur
Alfa Beta útgáfan

**HANON, CHARLES-LOUIS /
SMALL, A. / MANUS, M.**
Junior Hanon
[æfingar, tónstigar og hljómar]
Alfred Music

HARRIS, PAUL
Improve Your Sight-reading!
A workbook for examinations,
2.–5. hefti [+]
Faber

HELLER, STEPHEN
25 Klavier-Etüden op. 47 [+]
Peters/Alfred Music

HELLER, STEPHEN / OLSON
Selective Progressive Studies [+]
Alfred Music

HERZ, HENRI
Tonleiterstudien [+]
Peters

HINDHAMMAR, HÅKAN
Gehöret en chans, 1.–3. hefti [+]
[hljómar, undirleikur, leikur eftir eyra]
Thore Ehrling Musik AB

KASSCHAU, HOWARD
106 Greatest Piano Studies,
1. hefti [÷]
Schirmer
106 Greatest Piano Studies,
2. hefti [+]
Schirmer

KONOWITZ, BERT
Alfred's Basic Adult Piano
Course: Jazz/Rock Course
Alfred Music
Alfred's Jazz/Rock Course: How
to Play the Blues
Alfred Music

KÖHLER, LOUIS
12 Easy Studies for the Piano
op. 157
Alfred Music

LAST, JOAN
Freedom Technique, 1.–3. hefti [+]
Oxford University Press
Sight Reading for Today,
3.–5. hefti [+]
Bosworth Edition

LAWSON, PETER
Sight-Reading for Fun,
2.–5. hefti [+]
Stainer & Bell

**LEHTELÄ, RITVA / SAARI, ANJA /
SARMANTO-NEUVONEN, EEVA**
Suomalainen pianokoulu, 2. og
3. hefti [+]
[finnskur „píanóskóli“, finnskur texti og
titlar]
Werner Söderstrom Oy

**LILLAS, ROSMARI /
AXELSSON, LARS**
Ackorden och jag, 1. hefti [÷]
Thore Ehrling Musik AB
Ackorden och jag, 2. og 3. hefti
Thore Ehrling Musik AB

MARTUCCI, VINNIE
Intro to Jazz for Keyboard
Alfred Music

MCCLEAN, EDWIN
Improvisation for the Pianist
Myklas Music Press

NOONA, WALTER OG CAROL
The Contemporary Performer,
3.–4. hefti
[nútimatónmál]
The Heritage Music Press

OLSON, LYNN FREEMAN
The Best Traditional Piano
Etudes, 3.–4. hefti
Alfred Music

**PALMER, W. / MANUS, M. /
LETHCO, A. V.**
Alfred's Basic Piano Library:
Lesson Book, 5.–6. hefti
Alfred Music
Alfred's Basic Piano Library:
Technical Skills, 4.–6. hefti
Alfred Music

**PALMQUIST, HANS /
NILSSON, CARL-GUSTAF**
Bruksklaver, 1. hefti
[hljómar, undirleikur, leikur eftir eyra]
Vi sjungar och spelar, Boden

SIGFÚS ÓLAFSSON
Þú og hljómborðið, 2. hefti
Sigfús Ólafsson

SMALL, ALAN
Learn to play the Alfred Way:
Blues Piano
Alfred Music

SÖDERQUIST-SPERING, ÅSE
Pianogehör, 3. hefti
[m.a. leikur eftir eyra og undirleikur]
Gehrmans

TANKARD, GEOFFREY
Foundations of Pianoforte
Technique
Novello

THOMPSON, JOHN
Third Grade Velocity Studies
Willis Music Company

WATERMAN, FANNY / HAREWOOD,
MARION
Piano Lessons, 2. og 3. hefti
Faber
Progress Studies, 2. hefti
Faber

WIEDEMANN, HERBERT
Impulsives Klavierspiel
[grunnatriði í spuna í jazz-, popp- og
sigildri tónlist]
Gustav Bosse Verlag
Klavier – Improvisation – Klang
Gustav Bosse Verlag
Meditatives Klavierspiel
Nepomuk Verlag

ÝMSIR
First Series of Graded Pianoforte
Studies, 1.–4. stig
Associated Board

Manual of Scales, Arpeggios and
Broken Chords for Pianoforte [+]
Associated Board

Second Series of Graded
Pianoforte Studies, 1.–4. stig
Associated Board

The Russian School of Piano
Playing, 1. bindi, 2. hluti og
2. bindi
Boosey & Hawkes

Tónverk og safnbækur

ANTHEIL, GEORGE
Piano Pastels
Weintraub Music

ATLI HEIMIR SVEINSSON
Dimmalimm
Íslensk tónverkamiðstöð

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Invention í C-dúr BWV 772
*Bärenreiter/Henle/
Könemann Music Budapest*
Litlar prelúdiur og fúgettur [+]
*Bärenreiter/Henle/
Alfred Music o. fl.*
Nótnabók Önnu Magdalenu
Bach [÷]
*Bärenreiter/Henle/
Alfred Music o. fl.*

BACH, CARL PHILIPP EMANUEL
Mars í D-dúr BWV 122
Mars í G-dúr BWV 124
Polonaise í g-moll BWV 125
Í: Nótnabók Önnu Magdalenu
Bach
Bärenreiter/Henle

BACH, WILHELM FRIEDEMANN
Allegro í A-dúr
Í: Essential Keyboard Repertoire,
2. hefti
Alfred Music

BARTÓK, BÉLA
For Children I og II [÷]
Boosey & Hawkes
Mikrokosmos, 2.–3. hefti
Boosey & Hawkes

BÁRA GRÍMSDÓTTIR
Einsemd Eriks Johansonar
Íslensk tónverkamiðstöð

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Bagatella op. 119, nr. 1
*Henle/Alfred Music/
Wiener Urtext Edition*
Dansar
Henle/Alfred Music
Sónatina í F-dúr
[í ýmsum safnheftum]
Sónata í G-dúr op. 49, nr. 2
Henle/Könemann Music Budapest
[einnig í ýmsum sónatinuheftum]
6 tilbrigði í F-dúr um svissneskt lag
Wiener Urtext Edition/Henle
[einnig í ýmsum sónatinuheftum]

BENDA, GEORG ANTONIN
7 sónatínur
[Kreutzer]
Brodth Music
Sónatínur í d-moll og F-dúr
Í: Bärenreiter Sonatinen-Album I
Bärenreiter

BJÖRGVIN P. VALDIMARSSON
12 píanólög
Nótnautgáfa B. P. V.

BLOCH, ERNEST
Enfantines
Carl Fischer

CLEMENTI, MUZIO
6 sónatínur op. 36
Schirmer/Alfred Music
[einnig í ýmsum sónatinuheftum]

CHOPIN, FRÉDÉRIC
The First Book for Pianists
Alfred Music
Mazurka op. 67, nr. 2 í g-moll
Henle/Alfred Music
Prelúdiur op. 28, nr. 7 í A-dúr,
nr. 4 í e-moll, nr. 6 í h-moll og
nr. 20 í c-moll
Henle/Alfred Music
Valsar í a-moll og Es-dúr
op. posth.
Henle/Alfred Music

DEBUSSY, CLAUDE
Le petite nègre
Henle/Alfred Music

ELÍAS DAVÍÐSSON
Fimmur
Íslensk tónverkamiðstöð

GILLOCK, WILLIAM
Accent on Gillock, 5.–8. hefti
Willis Music Company
Lyrical Preludes in Romantic Style
Summy-Birchard
New Orleans Jazz Styles
Willis Music Company

GRETCHANINOFF, ALEXANDER
Children's Album op. 98
Associated Board
Glass Beads op. 123
Alfred Music
Suite Miniatures op. 202
Editio Musica Budapest

GRIEG, EDVARD
Ljóðræn lög op. 12 [+]
Könemann Music Budapest/Peters
Ljóðræn lög op. 38, nr. 2 og 7
Könemann Music Budapest/Peters

GUBAIDULINA, SOFIA
Musical Toys [+]
Boosey & Hawkes

GUNNAR REYNIR SVEINSSON
Melos
Íslensk tónverkamiðstöð

GURLITT, CORNELIUS
A First Book
Belwin Mills
Album for the Young op. 140
Alfred Music

HAFLIÐI HALLGRÍMSSON
Scenes of Poland
Ricordi
Sketches in Time
Chester
10 stykki fyrir píanó [+]
Íslensk tónverkamiðstöð

HANNIKAINEN, ILMARI
Smá poem för piano, op. 14 [+]
Fazer

HAYDN, FRANZ JOSEF
6 sónatínur
Alfred Music/Schott
Sónötur Hob. XVI 7, Hob. XVI 8 og
Hob. XVI G1
Henle/Wiener Urtext Edition

HJÁLMAR H. RAGNARSSON
Lítið lag
Íslensk tónverkamiðstöð
Dans nr. 1
Í: Tveir dansar
Íslensk tónverkamiðstöð

JOPLIN, SCOTT / SMALL, ALLAN
(ÚTS.)
Learn to Play the Alfred Way:
Ragtime Piano
Alfred Music

JÓN LEIFS
Ísland farsælda frón (Isländisches
Praeludium)
Í: Fjögur lög op. 2
*Íslensk tónverkamiðstöð/
Kistner & Siegel, Leipzig*
Vökudraumur
Íslensk tónverkamiðstöð

KABALEVSKY, DMITRI
Barnalög op. 27 [+]
Alfred Music/Peters
24 barnalög op. 39, nr. 18–24
Boosey & Hawkes
Tilbrigði um þjóðlög op. 51 [+]
Music Corp.

KATSATURIAN, ARAM
Barnalög, 1. og 2. hefti [+]
Alfred Music/Boosey & Hawkes

KOCH, ERLAND VON
Rytmska Bagateller
Gehrmans

- KODÁLY, ZOLTÁN**
Children's Dances
Boosey & Hawkes
- KOPPEL, HERMAN D.**
50 korte klaverstykker op. 99 [+]
Edition Egtved
- KUHLAU, FRIEDRICH**
Sónatína op. 20
Alfred Music
[einnig í flestum sónatínuheftum]
Sónatína op. 55
Alfred Music
[einnig í flestum sónatínuheftum]
- KURTÁG, GYÖRGY**
Játékok I
[nútimatónmál]
Editio Musica Budapest
- LUTOSLAWSKI, WITOLD**
Folk Melodies
Polskie Wydawnictwo Muzyczne
- MOZART, WOLFGANG AMADEUS**
First Book for Pianists
Alfred Music
Vinarsónata nr. 5, KV Anh. 229
Boosey & Hawkes
- MUCZYNSKI, ROBERT**
Diversions op. 23 [+]
Schirmer
Fables op. 21
Schirmer
- NIELSEN, CARL**
5 Klavierstücke op. 3 [+]
Wilhelm Hansen
- NORTON, CHRISTOPHER**
Microjazz I og II [+]
Boosey & Hawkes
- ÓLIVER KENTISH**
Litilræði fyrir píanó [÷]
Óliver Kentish
- PROKOFIEFF, SERGEI**
Barnalög op. 65
Boosey & Hawkes/Alfred Music
- SATIE, ERIK**
Gnossienne nr. 1
Boosey & Hawkes/
Broekmans & van Poppel
Gymnopedie nr. 1
Boosey & Hawkes/
Broekmans & van Poppel
- SCARLATTI, DOMENICO / PALMER (ÚTG.)**
First Book for Pianists
Alfred Music
- SCARLATTI, DOMENICO**
Sónötur í d-moll K 32, í d-moll K 34, í G-dúr K 80 og í D-dúr K 415
Schirmer/Alfred Music
- SCHUBERT, FRANZ**
Dansar [+]
Henle/Alfred Music
- SCHUMANN, ROBERT**
Album für die Jugend op. 68, nr. 10, 11, 12, 14 og 16
Peters/Henle
- SEROCKI, KAZIMIERZ**
The Gnomes
Polskie Wydawnictwo Muzyczne
- SJOSTAKOVITS, DMITRI**
6 barnalög, nr. 3-6
Alfred Music
- SIBELIUS, JEAN**
Minuetto op. 40, nr. 4
Fazer
Pensée mélodique op. 40, nr. 6
Fazer
[einnig í Bärenreiter Piano Album, Frühe Moderne]
Valsette op. 40, nr. 1
Fazer
[einnig í Essential Keyboard Repertoire, 8. bindi, útg. Alfred Music]
- SNORRI SIGFÚS BIRGISSON**
Píanólög fyrir byrjendur, 2. hefti [+]
Steinabær
Píanólög fyrir byrjendur, 3. hefti:
Árstíðirnar
Steinabær
- SOLER, PADRE ANTONIO**
Sónata í d-moll
I: Essential Keyboard Repertoire, 7. bindi
Alfred Music
- SOMMERFELDT, ØISTEIN**
3 små valser op. 17
Norsk Musikforlag
- STARER, ROBERT**
Sketches in Color, 1. hefti
Music Corp.
- TAKÁCS, JENŐ**
Allerlei für Kleine Finger
Universal Edition
Klänge und Farben op. 95 [+]
Doblinger
Von Fremden Ländern und
Menchen op. 37
Universal Edition
- TARP, SV. ERIK**
Foxtrot og Tango
I: Mosaik op. 31
Wilhelm Hansen
Snap-shots op. 45
Wilhelm Hansen
- TOCH, ERNST**
Kleinstadtbilder op. 49 [+]
Schott
- TCHAIKOVSKY, PETER ILYICH**
Album for the Young op. 39 [+]
Peters/Alfred Music
- VILLA-LOBOS, HEITOR**
Petizada
Peer International Corporation
- ÝMSIR**
Applause, 1. hefti [+]
[Olson, Lynn Freeman (útg.)]
Alfred Music
- Á opnu hafi, norræn samtímatónlist
fyrir byrjendur í píanóleik [÷]
Norsk Musikforlag
- Bärenreiter Sonatinen-Album
für Klavier, 1. og 2. hefti [+]
[Wolters, Klaus (útg.)]
Bärenreiter
- Classics to Moderns, 3.-4. hefti
[Agay, Denes (útg.)]
Yorktown Music Press
- Encore, 1. hefti [+]
[Olson, Lynn Freeman (útg.)]
Alfred Music
- Essential Keyboard Repertoire,
2.-8. bindi [+]
[Olson, L. F./Hinson, M./Palmer, W. A. (útg.) - Hvert bindi í þessari bókaröð er sjálfstætt og inniheldur verk sem raðað er eftir þyngd, stíl eða aldri.]
Alfred Music
- Everybody's Favorite Series nr. 3:
Piano Pieces for Children
Amsco
- First Sonata Book [÷]
[Palmer, Willard (útg.)]
Alfred Music
- Leichte Klaviermusik des Barock
[Emonts, Fritz (útg.)]
Schott
- Masterwork Classics, 5. og 6. hefti [+]
[Palmer, W./Manus, M./Lethco, A. V. (útg.)]
Alfred Music
- Miscellaneous Short Pieces
[Rebikov, V. I./Johnson, T. A. (útg.)]
Associated Board
- More Classics to Moderns,
3.-4. hefti
[Agay, Denes (útg.)]
Yorktown Music Press
- Piano Music for Beginners [÷]
[Szávai, Magda/Veszprémi, Lili (útg.)]
Editio Musica Budapest
- Piano Prisma, 1. hefti [÷] og 2. hefti
[Agnestig, Carl-Bertil (útg.)]
Gehrmans
- Sonatina Album
[Köhler, Louis/Small, Allan (útg.)]
Alfred Music
- Sonatinen-Album, 1. og 2. bindi [+]
[Heller, M. P. (útg.)]
Richard Birnbach
- Sonatinen Vorstufe [÷]
[Schäfer, Paul/Ruthardt, Adolf (útg.)]
Peters
- Tangenterna berättar, 1. og 2. bindi [+]
[verk eftir finnsk tónskáld]
Fazer
- Tema Tangent, 1. og 2. hefti [+]
[Söderqvist-Spering, Åse (útg.)]
Gehrmans Musikförlag
- The Recital Repertoire, 1. hefti [+]
[Waterman, F./Harewood, M. (útg.)]
Faber
- The Young Pianist's Repertoire,
2. hefti
[Waterman, F./Harewood, M. (útg.)]
Faber
- Von Bartók bis Stravinsky
[Emonts, Fritz (útg.)]
Schott
- PORKELL SIGURBJÖRNSSON**
Apaspil
Íslensk tónverkamiðstöð

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í píanóleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómferli með eða án undirleiks, (c) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (d) hljómsetja stutta laglínu óundirbúið. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um verk

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Lítil prelúdía í C-dúr BWV 933
[nr. 1 af „Sechs kleine Präludien für Anfänger auf dem Klavier“]
Bärenreiter/Henle/Alfred Music

CLEMENTI, MUZIO
Sónatína op. 36, nr. 6, 1. eða
2. þáttur
Alfred Music
[er í ymsum sónatínuheftum]

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Bagatella op. 119, nr. 1
Henle/Wiener Urtext Edition/
Alfred Music

GRIEG, EDVARD
Alfedans op. 12, nr. 4
Úr: Ljóðræn lög
Könemann Music Budapest/
Peters

DEBUSSY, CLAUDE
Le petite nègre
Henle/Alfred Music

ATLI HEIMIR SVEINSSON
Intermezzo: Dans árstíðanna úr
„Dimmalimm“
Íslensk tónverkamiðstöð

Dæmi um æfingar

BERTINI, HENRI
Æfing í e-moll op. 29, nr. 14
Úr: Bertini: Æfingar op. 29
Peters
eða: First Series of Graded
Pianoforte Studies, 4. stig
Associated Board

GURLITT, CORNELIUS
Æfing í F-dúr op. 51, nr. 8
Úr: Second Series of Graded
Pianoforte Studies, 4. stig
Associated Board

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið miðnáms, bls. 19–21. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúnir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- samstíga krómátískan tónstiga frá nótu að eigin vali, þrjár áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- gagnstígan krómátískan tónstiga frá as, as', d eða d', tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo samstíga tónstiga dúrtónstiga, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- tvo samstíga tónstiga molltónstiga, hljómhæfa og laghæfa, tvær áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- tvo gagnstíga dúrtónstiga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- einn gagnstígan hljómhæfan molltónstiga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo brotna dúrþríhljóma og tvo brotna mollþríhljóma, tvær áttundir með báðum höndum í einu, sbr. eftirfarandi tóndæmi; velja skal tóntegundir sem sýna mismunandi tækni
- arpeggiur í grunnstöðu í tveimur dúr- og tveimur molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum og áttund á milli handa, sbr. eftirfarandi tóndæmi; velja skal tóntegundir sem sýna mismunandi tækni

- arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum í einni dúr- eða molltóntegund, sbr. eftirfarandi tóndæmi
- niðurlagshljóma, sbr. eftirfarandi tóndæmi, í einni dúr- og einni molltóntegund

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við að leiknar séu sextándaþartsnótur
- leiki brotna þríhljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 108, miðað við að leiknar séu áttundaþartsnótur
- leiki arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundaþartsnótur í 6/8-takti
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust, legato og utanbókar

Dæmi

C-dúr, brotinn þríhljómur

C-dúr, arpeggiur í grunnstöðu

C-dúr, arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum

Niðurlagshljómar í C-dúr

Niðurlagshljómar í a-moll

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfangna að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Í einstaka tilvikum kann að vera unnt að ljúka náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértekum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértekum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga píanónemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi á valdi sínu öruggar og hnitmiðaðar hreyfingar um allt hljómborðið
- hafi mjög gott vald á samhæfingu ólíkra hreyfinga
- hafi öðlast mikla fingraleikni og snerpu
- hafi öðlast lipurð og hraða í leik brotinna hljóma og arpeggía
- hafi öðlast góða áttundatækni
- leiki með jöfnum og skýrum áslætti
- hafi náð valdi á mismunandi áslætti allt frá legatissimo til staccatissimo
- leiki með skýrum og blæbrigðaríkum tóni
- ráði yfir viðu styrkleikasviði
- geti dregið fram laglínu eða einstakar raddir í fjölradda tónvef
- leiki með markvissri fingrasetningu sem samræmist túlkunarmarkmiðum hverju sinni
- geti leikið skrautnótur skýrt, smekklega og í samræmi við viðeigandi stíl
- hafi allgóða þekkingu og leikni í útfærslu skrauttákna
- noti pedal á markvissan og fjölbreyttan hátt
- miði pedalnotkun við stíl hvers viðfangsefnis
- sýni nákvæmni og sjálfstæði í mótun tónmynstra og hendinga
- sýni nákvæmni og sjálfstæði í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- hafi mjög gott vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi náð valdi á að leika viðamikil verk í heild sinni utanbókar
- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómátiskan tónstíga frá hvaða nótu sem er, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- hafi á valdi sínu gagnstígan krómátiskan tónstíga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu krómátiskan tónstíga í samstígum litlum þríundum með hvorri hendi fyrir sig, tvær áttundir frá hvaða grunntóni sem er
- hafi á valdi sínu alla samstíga dúrtónstíga, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- hafi á valdi sínu alla samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- hafi á valdi sínu alla samstíga dúrtónstíga, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, þriund eða tíund og sexund á milli handa
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga dúrtónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga hljómhæfa molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla dúrtónstíga og alla hljómhæfa molltónstíga, sbr. tóndæmi á bls. 44
- hafi á valdi sínu dúrtónstíga í samstígum þríundum til og með þremur formerkjum, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig, staccato og legato
- hafi á valdi sínu brotna þríhljóma í öllum dúr- og molltöntegundum, tvær áttundir með báðum höndum í einu, sbr. tóndæmi á bls. 30
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum í öllum dúr- og molltöntegundum, fjórar áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla forsjöundarhljóma í arpeggíum, þrjár áttundir í grunnstöðu með hvorri hendi fyrir sig, sbr. tóndæmi á bls. 44

- hafi á valdi sínu minnkaðan sjöundarhljóm í arpeggíum frá hvaða nótu sem er, þrjár áttundir með hvorri hendi fyrir sig, sbr. tóndæmi á bls. 45
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma í öllum dúr- og molltóntegundum, sbr. tóndæmi á bls. 31
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar æfingar og hins vegar tónverk. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Nokkur verkefnanna eru fáanleg frá fleiri en einu útgáfufyrirtæki. Í þeim tilfellum eru tilteknar þekktar, vandaðar útgáfur sem auðvelt ætti að vera að nálgast hér á landi. Sumar bókanna á listanum innihalda að hluta til auðveldari viðfangsefni en hæfa nemendum í framhaldsnámi. Til hægðarauka eru slíkar bækur merktar með [+]. Þær bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í framhaldsnámi eru merktar með [+].

Æfingar

BERINGER, OSCAR
Daily Technical Studies
<i>Bosworth Edition</i>	GARTENLAUB, O.
Preparation au déchiffage
pianistique, 1.-5. hefti
[nótnalestur]
<i>Éditions Rideau Rouge</i>
BERTINI, HENRI / CANINO, BRUNO
50 æfingar [+]
<i>Carisch</i>
24 æfingar op. 29 [+]
<i>Peters</i>	HANON, CHARLES-LOUIS
The Virtuoso Pianist
<i>Schirmer/Alfred</i>
BRADLEY, DOROTHY / TOBIN, J.
RAYMOND
Sight-Reading Made Easy,
4.-8. hefti
<i>Stainer & Bell</i>	HELLER, STEPHEN
25 melodische Etüden op. 45 [+]
<i>Peters</i>
30 fortschreitende Etüden op. 46
<i>Peters</i>
BURGMÜLLER, JOHANN FRIEDRICH
12 Brilliant and Melodious
Studies op. 105
<i>Alfred Music</i>
18 Characteristic Studies
op. 109 [+]
<i>Alfred Music</i>	HERZ, HENRI
Tonleiterstudien
<i>Peters</i>
CAMILLERI, CHARLES
Piano Improvisation, 1.-5. hefti [+]
<i>Lengnick</i>	HINDHAMMAR, HÁKAN
Gehöret en chans, 1.-3. hefti [+]
[hljómar, undirleikur, leikur eftir eyra]
<i>Thore Ehrling Musik AB</i>
CHOPIN, FREDÉRIC
Trois Nouvelles Études
<i>Henle</i>	JOSEFFY, RAPHAEL
Advanced School of Piano
Playing [+]
<i>Schirmer</i>
CRAMER, JOHANN BAPTIST/
BÜLOW, HANS VON
60 ausgewählte Etüden
für Klavier [+]
<i>Peters</i>	KULLAK, T.
The School of Octave Playing,
1. hefti
<i>Schirmer</i>
CZERNY, CARL
40 Daily Exercises op. 337
<i>Alfred Music</i>
School of Velocity op. 299
<i>Alfred Music/Peters</i>
School of Dexterity op. 740 [+]
<i>Alfred Music/Peters</i>	LAST, JOAN
Freedom Technique, 3. hefti
<i>Oxford University Press</i>
CZERNY, CARL /
GERMER, HEINRICH
Æfingar, 1. bindi, 2. hluti
<i>Alfred Music/Wilhelm Hansen</i>
Æfingar, 2. bindi, 3. hluti
<i>Wilhelm Hansen</i>
Æfingar, 3. bindi, 5. hluti
<i>Wilhelm Hansen</i>	LAWSON, PETER
Sight-Reading for Fun, 5.-8. hefti
<i>Stainer & Bell</i>
DOHNÁNI, ERNST
Essential Finger Exercises [+]
<i>Editio Musica Budapest/
Boosey & Hawkes</i>	LISZT FRANZ / ESTEBAN, J.
Technical Exercises for the
Piano [+]
<i>Alfred Music</i>
	MCCLEAN, EDWIN
Improvisation for the Pianist
<i>Myklas Music Press</i>
	MOSZKOWSKY, MORITS
15 Études de Virtuosité op. 72,
nr. 2, 4, 5, 6 og 10
<i>Schirmer</i>
20 Little Etudes for Piano op. 91,
1. og 2. hefti
<i>Leduc</i>

NORTON, CHRISTOPHER
Essential Guide to Latin styles
Boosey & Hawkes

**PALMQVIST, HANS /
NILSSON, CARL-GUSTAF**
Bruksklaver, 1.-3. hefti
[hljómar, undirleikur, leikur eftir eyra]
Vi sjungar och spelar, Boden

PESKANOV, ALEXANDER
The Russian Technical Regimen
for the Piano, 1.-5. hefti
Willis Music Company

RAUTIO, MATTI
Hanoniana: Jeux pianistiques sur
les touches blanches
Fazer

SCRIABIN, ALEXANDER
Etyða í cis-moll op. 2, nr. 1
Alfred Music/Peters
[einnig í Selected Works for the Piano,
útg. Alfred Music]

**TANKARD, GEOFFREY /
ERIC HARRISON**
Pianoforte Technique
Elkin

ÝMSIR
First Series of Graded Pianoforte
Studies, 5.-7. stig
Associated Board

Manual of Scales Arpeggios and
Broken Chords
Associated Board

Second Series of Graded
Pianoforte Studies, 5.-7. stig
Associated Board

Tónverk

ALBENIZ, ISAAC
Malagueña op. 65, nr. 3
Schott
Suite Española
IMC/Boosey & Hawkes

ATLI HEIMIR SVEINSSON
Óður steinsins fyrir píanó (mynd-
vörpur & ballerinu að vild) [+]
Íslensk tónverkamiðstöð

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Franskar svitur nr. 6 í E-dúr BWV
817 og nr. 3 í h-moll BWV 814
Henle/Bärenreiter

Inventionir og sinfóniur
Henle/Bärenreiter

Úr: Das wohltemperierte Klavier I:
Prelúdía og fúga í c-moll,
BWV 847 (nr. 2)
Prelúdía og fúga í D-dúr,
BWV 850 (nr. 5)

Prelúdía og fúga í d-moll,
BWV 851 (nr. 6)

Prelúdía og fúga í E-dúr,
BWV 854 (nr. 9)

Prelúdía og fúga í B-dúr,
BWV 866 (nr. 21)
Henle/Bärenreiter/Alfred Music

Úr: Das wohltemperierte Klavier II:
Prelúdía og fúga í f-moll,
BWV 881 (nr. 12)
Henle/Bärenreiter/Alfred Music

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Úr: Kleine Präludien und Fughetten:
Litlar prelúdíur í D-dúr BWV 925,
í F-dúr BWV 928 og í g-moll
BWV 930

[nr. 4, 9 og 11 af tólf skv. Peters]

Litlar prelúdíur í D-dúr BWV 936,
í E-dúr BWV 937 og í e-moll
BWV 938

[nr. 4, 5, og 6 af sex skv. Peters]
*Henle/Bärenreiter/Peters/
Alfred Music*

BACH, CARL PHILIPP EMANUEL
Solo per il cembalo,
BWV Anhang 129

Í: Nóttabók Önnu Magdalenu
Bach
Bärenreiter/Henle

BACKER GRÖNDAL, AGATHE
Fantasistykker op. 39, 1. og
2. hefti
Norsk Musikforlag

BARTÓK, BÉLA
14 bagatellur op. 6 [+]
Boosey & Hawkes
Mikrokosmos, 4. og 5. hefti
Boosey & Hawkes
6 rúmenskir dansar
Universal Edition
Sónatina
Boosey & Hawkes

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Bagatellur op. 33
Henle/Alfred Music
Bagatellur op. 119, nr. 3 og 4
Henle/Alfred Music

Rondó op. 51. nr. 1
Henle/Wiener Urtext Edition

Sönötur op. 49, nr. 1; op. 79;
op. 14, nr. 1 og 2; op. 10, nr. 1 og
2; op. 2, nr. 1; op. 13

*Henle/Wiener Urtext Edition/
Könemann Music Budapest*

6 tilbrigði í G-dúr um stef eftir
G. Paisiello

Henle/Wiener Urtext Edition

9 tilbrigði í A-dúr um stef eftir
G. Paisiello

Henle/Wiener Urtext Edition

6 tilbrigði í G-dúr um eigið stef
(WoO 77)

Henle/Wiener Urtext Edition

7 tilbrigði um „Eldgamla Ísafold“
Henle/Wiener Urtext Edition

BENTZON, NIELS VIGGO
Træsnið op. 65
Wilhelm Hansen

BOULANGER, LILY
Trois Morceaux pour Piano
Schott

BRAHMS, JOHANNES
Ballaða op. 118, nr. 3
Henle/Peters
[einnig í Klavierstücke, útg. Henle/
Peters]
Intermezzo op. 118, nr. 1 og 2
Henle/Peters
Rapsódiur op. 79
Henle/Peters

BRITTEN, BENJAMIN
Sonatina Romantica: Nocturne
Faber
[einnig í Bärenreiter Piano Album,
Frühe Moderne]

CHOPIN, FRÉDÉRIC
Impromptu op. 29
Henle/Alfred Music
Mazúrkar [+]
Henle/Alfred Music

Næturljóð op. 9 nr. 2 í Es-dúr;
op. 72 nr. 1 í e-moll; op. posth.
í cis-moll; op. 32, nr. 1 í H-dúr,
og op. 27 nr. 1 í cis-moll
Henle/Alfred Music

CHOPIN, FRÉDÉRIC
Pólónesur op. 26 nr. 1 í cis-moll;
op. 26 nr. 2 í es-moll; op. 40 nr. 1
í A-dúr; op. 40 nr. 2 í c-moll og
op. posth. í g-moll
Henle/Alfred Music

Prelúdiur op. 28, nr. 9 í E-dúr;
nr. 15 í Des-dúr; og nr. 21 í B-dúr
Henle

Valsar [+]
Henle/Alfred Music

COPLAND, AARON
The Cat and the Mouse (Scherzo
Humoristique)
Durand & Cie, Editions
Three Moods
Boosey & Hawkes

DEBUSSY, CLAUDE
Deux Arabesques
*Alfred Music/Henle/Durand/
United Music Publishers*
Children's Corner
Alfred Music/Henle/Durand
Prelúdiur nr. 1, 2, 8, 10 og 12 í
1. bók
*Alfred Music/Henle/Durand/
United Music Publishers*
Suite Bergamasque
Alfred Music/Henle/Durand

FALLA, MANUEL DE
Elddansinn
Chester

FAURÉ, GABRIEL
Barcarole nr. 4, op. 44 í As-dúr
Hamel
3 Romances Sans Paroles op. 17
IMC

FJÖLNIR STEFÁNSSON
Fimm skissur (1958)
Íslensk tónverkamiðstöð

GADE, NIELS W.
Aquarellen op. 19
Henle/Peters

GERSHWIN, GEORGE
Preludes for Piano
Boosey & Hawkes/Chappell

GINASTERA, ALBERTO
Rondo on Argentine Children's
Folk Tune
Boosey & Hawkes
Twelve American Preludes,
1. bindi
Carl Fischer

GRANADOS, ENRIQUE
12 spænskir dansar [+]
IMC

GRIEG, EDVARD
Ljóðræn lög
*Peters/Könemann Music
Budapest*
Norskir dansar og þjóðlög op. 17
Peters

GUNNAR REYNIR SVEINSSON
Barrokksvita
Íslensk tónverkamiðstöð
Fingrarim I-IV
Íslensk tónverkamiðstöð

HAFLÍÐI HALLGRÍMSSON
Fimm píanólög [+]
Scottish Music Publishing

HANNIKAINEN, ILMARI
Impressions pour Piano, op. 11b
Fazer

HAYDN, JOSEF
Sónötur
Henle/Wiener Urtext Edition

HÄNDEL, GEORG FRIEDRICH
Svitur
Augener/Henle

HILMAR ÞÓRÐARSON
Ó, gula undraveröld [+]
Íslensk tónverkamiðstöð

HJÁLMAR H. RAGNARSSON
Prelúdiur nr. 1 og 4
Íslensk tónverkamiðstöð
Tveir dansar
Íslensk tónverkamiðstöð

JOHN A. SPEIGHT
Deux Hommages
Íslensk tónverkamiðstöð
Kvöldljóð
Íslensk tónverkamiðstöð

JÓN LEIFS
Ný rímnadanslög op. 14b
Islandia
Rímnadanslög op. 11
Islandia
Fjögur lög op. 2 [+]
*Íslensk tónverkamiðstöð/
Kistner & Siegel, Leipzig*
Torrek op. 1, nr. 2
Islandia

JÓN ÞÓRARINSSON
Sónatina
Íslensk tónverkamiðstöð

KABALEVSKY, DMITRI
Prelúdiur op. 38, nr. 1, 2 og 12
IMC
Sónatinur, op. 13, nr. 1 í a-moll og
nr. 2 í g-moll
Alfred Music/Music Corp.
Tilbrigði op. 40, nr. 1 og 2
IMC

KARÓLÍNA EIRÍKSDÓTTIR
Eins konar rondo
Íslensk tónverkamiðstöð
Ferða-Lag fyrir fingur
Íslensk tónverkamiðstöð

KATSATÚRIAN, ARAM
Children's Album, 2. hefti,
nr. 4, 5, 6 og 9
Peters
Sónatina í C-dúr
Alfred Music/Music Corp.
Toccata
Alfred Music/Music Corp.

KODÁLY, ZOLTÁN
Neun Klavierstücke op. 3 [+]
Editio Musica Budapest
7 Klavierstücke op. 11
Universal Edition

KUOSMA, KAUKO
June
Í: Soumalainen Pianokoulu,
3. hefti
Werner Söderström Oy

LARSON, LARS-ERIK
Miniatyrer för piano
Nordiska Musikförlaget

LEIFUR ÞÓRARINSSON
Barnalagaflokkur
Íslensk tónverkamiðstöð/Helgafell
Preludio - Intermezzo - Finale [+]
Íslensk tónverkamiðstöð

LIDHOLM, INGVAR
Klavierstück 1949
Nordiska Musikförlaget

LISZT, FRANZ
Úr: *Années de Pèlerinage I:*
Au lac de Wallenstadt
Henle
Consolations
Henle/Boosey & Hawkes
Four Schort Piano Pieces
Í: Franz Liszt, An Introduction to
the Composer and His Music
Kjos Music
En Rêve, Nocturne
Í: *Bärenreiter Album,*
Frühe Moderne
Bärenreiter

LISZT, FRANZ
5 ungversk þjóðlög
*Associated Board/
Boosey & Hawkes*
Ungversk rapsódía nr. 3
Peters/Breitkopf & Härtel

LUTOSLAVSKI, WITOLD
Bukolische Weisen
Polskie Wydawnictwo Muzyczne
[einnig í *Das Neue Klavierbuch*, útg.
Schott]
Three Pieces for the Young
Polskie Wydawnictwo Muzyczne

MAGNÚS BLÖNDAL JÓHANNSSON
Fjórar abstraktsjónir
Íslensk tónverkamiðstöð
The Early Years: Barnalagaflokkur
Íslensk tónverkamiðstöð

MARTINU, BOHUSLAV / LOUTKY
Marionetten I-III
Bärenreiter

MAXWELL DAVIES, PETER
Five Little Pieces
Boosey & Hawkes

MELARTIN, ERKKI
Barcarole op. 59, nr. 1
Fazer

MENDELSSOHN-BARTHOLDY, FELIX
Ljóð án orða
Henle

MERILÄINEN, USKU
Riviravi
Fazer

MESSIAEN, OLIVIER
Prelúdiur nr. 1 og 4
Durand

MIST ÞORKELSDÓTTIR
Kveðja
Íslensk tónverkamiðstöð

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
Fantasia í d-moll KV 397
Henle/Wiener Urtext Edition
Rondó í D-dúr KV 485
Henle/Wiener Urtext Edition
Sónata í F-dúr KV 547a
Henle
[einnig í *Klavierstücke*, útg. Henle og í
Bärenreiter Sonatinen Album, 2. hefti]
Sónötur í C-dúr KV 545, í Es-dúr
KV 282, í G-dúr KV 283, í B-dúr
KV 570 og í A-dúr KV 331
*Henle/Wiener Urtext
Edition/Bärenreiter*

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
12 tilbrigði ABCD
Henle/Wiener Urtext Edition
7 tilbrigði um „Willem van
Nassau“ KV 25
Henle/Wiener Urtext Edition
Vinarsónatinur [÷]
Boosey & Hawkes/Alfred Music

MUCZYNSKI, ROBERT
Prelúdiur op. 6
Schirmer

NIELSEN, CARL
Humoreske-Bagateller op. 11
Wilhelm Hansen

NORDWALL, TRYGVE (ÚTG.)
Swedish Profile: 10 Pieces for
Piano by Blomdahl, Bäck,
Hambræus, Johanson, Maros,
Mellnäs, Nilson, Rabe, Welin &
Werle [÷]
Nordiska Musikförlaget

NØRGÅRD, PER
Skitser for piano (1959)
Wilhelm Hansen

PALMGREN, SELIM
Moonlight op. 54, nr. 3
Wilhelm Hansen
Palmgren Album
Boston Music Company
Prelúdiur op. 17 [+]
Fazer
Sieben Klavierstücke op. 27
Fazer

PÁLL ÍSÓLFSSON
Glettur [+]
*Íslensk tónverkamiðstöð/Bóka-
verslun Sigfúsar Eymundssonar*
Litill vals og Öskumenúett
Í: *Svipmyndir: Lög fyrir pianoforte*
Íslensk tónverkamiðstöð
Þrjú píanóstykki op. 5 [+]
*Íslensk tónverkamiðstöð/Bóka-
verslun Sigfúsar Eymundssonar*

POULENC, FRANCIS
Mouvements Perpétuels
Chester
Vals í C-dúr
Max Esching & Cie Editeurs
[einnig í *Das Neue Klavierbuch*,
2. hefti, útg. Schott]
Villageoises
Salabert

- PROKOFIEFF, SERGE
Ten Pieces op. 12, nr. 4 og 7
IMC
Visions fugitives [+]
Boosey & Hawkes/Alfred Music
- RACHMANINOFF, SERGEI
Fantasy Pieces op. 3 [+]
Alfred Music/Belwin Mills
- RAUTAVAARA, EINOJUHANEN
Pelimannit op. 1 [+]
Fazer
- RAVEL, MAURICE / HINSON
At the Piano with Ravel [+]
Alfred Music
Pavane pour une infante défunte
Schirmer/Schott
- RODRIGO, JOAQUIN
Sonada de Adios
Max Esching & Cie Editeurs
- SATIE, ERIK
Gnossiennes nr. 2–6
Broekmans & van Poppel/Dover
- SCARLATTI, DOMENICO / HALFORD
An Introduction to His Piano Works
Alfred Music
Sónötur
Alfred Music/Bärenreiter/Schirmer o. fl.
- SCHUBERT, FRANZ
Dansar [+]
Henle
Impromptu op. 142, nr. 2 og 3
Henle
Impromptu op. 90, nr. 2, 3 og 4
Henle
Moment Musicaux op. 94, nr. 1, 3, 6, 2, 4 og 5
Henle
Scherzo í B-dúr
Henle
- SCHUMANN, ROBERT
Arabeske op. 18
Alfred Music
Fantasietücke op. 12, nr. 1, 2, 3 og 4
Henle
Kinderszenen op. 15
Henle
Rómanza í Fís-dúr, op. 28, nr. 2
Henle
- SCHÖNBERG, ARNOLD
Sechs Kleine Klavierstücke op. 19
Universal Edition
- SCHUMAN, WILLIAM
Three Piano Moods
Merion Music
- SCOTT, CYRIL
Lotus Land op. 47, nr. 2
[Hinson (útg.): Masters of Impressionism
Alfred Music
- SIBELIUS, JEAN
6 Impromptu op. 5
Breitkopf & Härtel
10 Pensées lyriques op. 40
Fazer
Rómönsur op. 24, nr. 4 og 9
Breitkopf & Härtel
- SINDING, CHRISTIAN
Frühlingsrauschen op. 32, nr. 3
Peters
- SJOSTAKOVITS, DMITRI
Dúkkudansar
Boosey & Hawkes/Alfred Music
Þrjár fantastískir dansar op. 5
Boosey & Hawkes/Alfred Music
24 prelúdir op. 34 [+]
Boosey & Hawkes
- SKRJABIN, ALEXANDER
Mazúrkar op. 3, nr. 2 og 3
Peters
Prelúdir op. 11, nr. 5, 6, 10, 13, 14, 15 og 22
Peters
Prelúdir op. 16, nr. 4 og 5
Peters
- SVEINBJÖRN SVEINBJÖRNSSON
Barcarole í B-dúr
Íslensk tónverkamiðstöð
Idylle
Islandia
Vikivaki
Islandia
- SÆVERUD, HARALD
Rondo amoroso op. 14, nr. 7
Musikk-Huset
- TCHEREPNIN, ALEXANDER
Bagatellur op. 5
IMC
- TURINA, JOAQUIN
The Circus op. 68
Schott
Miniatures op. 52
Schott
- VILLA-LOBOS, HEITOR
Prole do Bêbé (The Baby's Dolls), 1. hefti [+]
Editio Musica Budapest
- WEBER, ANTON
Kinderstück
Carl Fischer
Klavierstück
Universal Edition
- WIREN, DAG
5 ironiska smástykkur op. 19
Nordiska Musikförlaget
- YMSIR
An Anthology of Piano Music
[Agay, Denes (útg.)]
1. bindi: The Baroque Period
2. bindi: The Classical Period
3. bindi: The Romantic Period
4. bindi: The Twentieth Century
Yorktown Music Press
- Applause, 1. hefti [+]
[Olson, Lynn Freeman (útg.)]
Alfred Music
- Applause, 2. hefti
[Olson, Lynn Freeman (útg.)]
Alfred Music
- Bärenreiter Piano Album, Frühe Moderne
Bärenreiter
- Bärenreiter Romantik Piano Album
Bärenreiter
- Classics to Moderns, 5.-6. hefti
[Agay, Denes (útg.)]
Yorktown Music Press
- Das Neue Klavierbuch, 1. og 2. hefti
Schott
- Finlandia: Finnish Piano Pieces
Fazer
- Masters of American Piano Music
[Hinson (útg.)]
Alfred Music
- Masters of English Piano Music [+]
[Hinson (útg.)]
Alfred Music
- Masters of French Piano Music
[Hinson (útg.)]
Alfred Music
- Masters of Spanish Piano Music
[Hinson (útg.)]
Alfred Music
- More Classics to Moderns, 5.–6. hefti
[Agay, Denes (útg.)]
Yorktown Music Press
- Recital Repertoire for Pianists, 1. og 2. hefti
[Waterman, F./Harewood, M. (útg.) – sónatínur og sónötur]
Faber
- Style and Interpretation
[Ferguson, H. (útg.)]
1. bindi: Early Keyboard Music: England and France
2. bindi: Early Keyboard Music: Germany and Italy
3. bindi: Classical Piano Music
4. bindi: Romantic Piano Music
Oxford University Press
- Svenska Albumblad 1962: 12 stycken av svenska tonsättare
Gehrmans
- Three Aspects of the New Piano for Young Players (1989)
[verk eftir Mats Persson, Ulf Grahn og Oleg Gotskosik]
Edition Suecia

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt; hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í píanóleik skal nemandi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni og (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 41 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd. Á framhaldsprófi skal nemandi flytja að minnsta kosti eitt viðamikil verk í heild sinni.

Dæmi um tónverk

BACH, JOHANN SEBASTIAN Prelúdíá og fúga í E-dúr BWV 854 Úr: Das wohltemperierte Klavier, 1. bindi Henle/Bärenreiter/Alfred Music	CHOPIN, FREDÉRIC Pólonesá í c-moll op. 40, nr. 2 Henle
BEETHOVEN, LUDWIG VAN Sónata í E-dúr op. 14, nr. 1 Henle/Wiener Urtext Edition	DEBUSSY, CLAUDE Prelúdíá nr. 2 (Voiles) Úr: Prelúdíur, 1. bók Alfred Music/Henle/Durand/ United Music Publishers
BRAHMS, JOHANNES Rapsódía í g-moll op. 79, nr. 2 Henle/Peters	HJÁLMAR H. RAGNARSSON Prelúdíá nr. 4 Íslensk tónverkamiðstöð

Dæmi um æfingar

MOSZKOWSKY, MORITS Etýða í F-dúr op. 72, nr. 6 Úr: Moszkowsky: 15 Études de Virtuosité op. 72 Schirmer	CZERNY, CARL Æfing í As-dúr op. 740, nr. 6 Úr: Czerny: Art of Finger Dexterity op. 740 Peters/Alfred Music
--	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið framhaldsnáms, bls. 32–34. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúinir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- samstígan krómatiskan tónstiga frá hvaða nótu sem er, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund milli handa
- gagnstígan krómatiskan tónstiga frá c' eða fí's', tvær áttundir með báðum höndum í einu
- krómatiskan tónstiga í samstígam litlum þríundum með hvorri hendi fyrir sig, tvær áttundir frá grunntóni að eigin vali
- einn samstígan dúrtónstiga, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund milli handa
- einn samstígan molltónstiga, hljómhæfan og laghæfan, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund milli handa
- tvo samstíga dúrtónstiga, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, þríund eða tíund og sexund milli handa
- einn dúrtónstiga og einn hljómhæfan molltónstiga, sbr. eftirfarandi tóndæmi
- einn dúrtónstiga í samstígam þríundum, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig, staccato og legato
- brotna þríhljóma í tveimur dúrtóntegundum og tveimur molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund milli handa, sbr. tóndæmi á bls. 30
- arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum, í einni dúrtóntegund og einni molltóntegund, fjórar áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund milli handa
- tvo forsöundarhljóma í arpeggíum, þrjár áttundir í grunnstöðu með annarri hendi í einu, sbr. eftirfarandi tóndæmi
- minnkaða sjöundarhljóma í arpeggíum frá nótunum a og d, þrjár áttundir með hvorri hendi fyrir sig, sbr. eftirfarandi tóndæmi
- niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 31, í einni dúr- og einni molltóntegund

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu sextándapartsnótur
- leiki brotna hljóma, forsöundarhljóma og arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við að leiknar séu sextándapartsnótur
- leiki krómatískan tónstiga í samstígum litlum þriundum með hvorri hendi fyrir sig og dúrtónstiga í samstígum þriundum með hvorri hendi fyrir sig eigi hægar en M.M. ♩ = 80 miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust, legato og utanbókar

Dæmi

C-dúr

Forsöundarhljómur frá c'

Minnkaður sjöundarhljómur frá a

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í þrennt: verk fyrir grunnám, miðnám og framhaldsnám, allt eftir því á hvaða námsáfanga þau henta best. Innan hvers hluta eru verkin flokkuð eftir hljóðfærum og fjölda flytjenda og síðan raðað eftir stafrófsröð höfunda. Útgefenda er getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Grunnám

Fjórhent á eitt píanó

BASTIEN, JAMES Duet Favorites, 1.-3. hefti <i>Kjos Music</i>	HEUMANN, HANS-GÜNTER Das Zauberklavier <i>Bosworth Edition</i>
BLAKE, JESSIE Eight Duets for Beginners <i>Boosey & Hawkes</i>	KOWALCHYK, G. / LANCASTER, E. L. Duet Classics, 1. hefti <i>Alfred Music</i>
BRAMSEN, HANNE Duets Around the World <i>Boosey & Hawkes</i>	LAST, JOAN For You and Me, 1.-2. hefti <i>Forsyth Bros. Ltd.</i> Two and a Piano <i>Oxford University Press</i>
DILLER, ANGELA / QUAILE, ELISABETH First Duet Book <i>Schirmer</i> Second Duet Book <i>Schirmer</i>	NOONA, WALTER OG CAROL Duet Performer, 1.-3. hefti [+] <i>The Heritage Music Press</i>
ELÍAS DAVÍÐSSON Rauða hringekjan [+] <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>	WATERMAN / HAREWOOD Two at the Piano, 50 Duets for the Young Pianist [+] <i>Faber</i>
GARCIA, JANINA Let's Play a Piano Duet, 1.-3. hefti [+] <i>Polskie Wydawnictwo Muzyczne</i>	WELLS, ELSIE Sea Pictures, 1. hefti <i>Oxford University Press</i>
HALL, PAULINE Duets with a Difference <i>Oxford University Press</i>	

Sexhent á eitt píanó

BENSON, ESTER C. Spring Breezes <i>Willis Music Company</i>	PIKE, ELEANOR FRANKLIN A Slow March and a Quick March <i>Edition Artia</i>
ENOCH, YVONNE Three Easy Tunes for Three Pianists <i>Enoch</i>	RODGERS, IRENE / MCGRATH, DORIA Little Jacks, Jills and Jonathans [+] <i>Schirmer/Chappell</i>
EWING, MONTAGUE Harvest Dance <i>The Frederick Harris Music Co.</i>	SHUR, LAURA Tunes for Three <i>Novello</i>
LEE, JULIA Ready to go <i>Boosey & Hawkes</i>	

Átthent á eitt píanó

BILBRO, MATHILDE Hear the bells ring <i>Willis Music Company</i>	MACGREGOR (ÚTS.) Jingle Bells <i>Willis Music Company</i>
HAYDN, J. / BILBRO, MATHILDE Andante Theme from the Surprise Symphony <i>Willis Music Company</i>	

Fjórhent á tvö píanó

BILBRO, MATHILDE At the Party <i>Willis Music Company</i>	LEE, MARKHAM Four Duets for 2 Pianos <i>Lengnick</i>
---	--

Tólfhent á tvö píanó

EDGINTON, JOYCE A Gay March <i>Hinrichsen</i>

Verk fyrir píanó með öðrum hljóðfærum

GARSCIA, JANINA A Rhythmicized World [píanó + ásláttarhljóðfæri (skólahljóðfæri)] <i>Polskie Wydawnictwo Muzyczne</i>	SANDERS, MARY The Junior Accompanist [+] [þrjú hefti: píanó + fiðla, píanó + sópranblokkflauta og píanó + altblokkflauta] <i>Novello</i>
KARHILO, LIISA Du och jag: Lätta stycken för cello och piano <i>Fazer</i> Du och jag: Lätta stycken för violin och piano <i>Fazer</i>	

STRÖMBLAD, MARGARETA /
KULLBERG, INGVAR /
RÄBERG, HELENA
Spela tillsammans, 1. hefti
[tengist „Spela piano“ eftir Strömsblad – samspil með strok- eða blásturs-hljóðfærum]
Almqvist & Wiksell

SÖDERQUIST-SPERING, ÅSE
Pianogehör, 1. og 2. hefti
[einfaldur samleikur meðal annars efnis]
Gehrmans

Miðnám

Fjórhent á eitt píanó

AGAY, DENES (ÚTG.) Ragtime Duets <i>Editio Musica Budapest</i> The Joy of Piano Duets <i>Yorktown Music Press</i>	KÁROLI, VÁCZI (ÚTG.) Vierhändige Klaviermusik für Anfänger <i>Editio Musica Budapest</i>
BRISON, ROGER (ÚTG.) 20th Century Classics, 1. og 2. hefti [+] <i>Boosey & Hawkes</i>	KOWALCHYK, G. / LANCASTER, E. L. (ÚTG.) Duet Classics, 2. og 3. hefti <i>Alfred Music</i>
GRAY, DONALD (ÚTG.) Classical Duets, 1. og 2. hefti <i>Boosey & Hawkes</i>	LANNING, JERRY (ÚTG.) The Classic Experience <i>Cramer</i>
ECKARD, WALTER (ÚTG.) 44 Original Piano Duets [+] <i>Th. Presser Co.</i>	SEIBER, MÁTYÁS Leichte Tänze <i>Schott</i>
ELÍAS DAVÍÐSSON Rauða hringekjan <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>	SIMM, RICHARD Five Icelandic Melodies [dúettar fyrir nemanda og kennara] <i>Belwin Mills</i>
GILLOCK, WILLIAM Fiesta Mariachi <i>Willis Music Company</i> Jazz Prelude <i>Willis Music Company</i> Sidewalk Cafe <i>Willis Music Company</i>	SNORRI SIGFÚS BIRGISSON Píanólög fyrir byrjendur, 4. hefti: Geimferðalög <i>Steinabær</i>
KARÓLÍNA EIRÍKSDÓTTIR Glingur fyrir litla fingur <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>	STARER, ROBERT Five Duets for Young Pianists <i>Music Corp.</i>

Sexhent á eitt píanó

ENOCH, YVONNE Six Nonsense Songs <i>Bosworth Edition</i>	GILLOCK, WILLIAM The Little Sparrow <i>Willis Music Company</i> Oriental Bazaar <i>Willis Music Company</i>
EWING, MONTAGUE Red Shoes <i>The Frederick Harris Music Co.</i>	GRAINGER, PERCY Zanzibar Boat Song <i>Schott</i>

MOY, EDGAR
Three's Company
Lengnick

ÝMSIR
Klavierspiel zu dritt, 1. hefti [+]
[verk eftir Gurlitt, Mendelssohn, Weber
og fleiri]
Schott

Fjórhent á tvö píanó

AGAY, DENIS (ÚTG.)
The Joy of Two Pianos
Yorktown Music Press

LEE, MARKHAM
Four Duets for 2 Pianos
Lengnick

GILLOCK, WILLIAM
On a Paris Boulevard
Willis Music Company

WEYBRIGHT, JUNE
Braziliana
Belwin Mills

Átthent á tvö píanó

GILLOCK, WILLIAM
Champagne Toccata
Willis Music Company

Tólfhent á tvö píanó

HANSEN, LIS LANGBERG
Sjov med 12 hænder
Edition Egtved

Verk fyrir píanó með öðrum hljóðfærum

ATLI HEIMIR SVEINSSON
Intermezzo úr Dimmalimm
[flauta + píanó/harpa]
Wilhelm Hansen

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
Sex sönötur KV 10–15 úr Jugend-
sonaten II
[píanó + fiöla + selló]
Bärenreiter

CARSE, ADAM
Rondino
Í: Miniature Trios for Violin, Cello
and Piano
Stainer & Bell

NELSON, SHEILA M.
Tunes for my Piano Trio, 1.–2. hefti
Boosey & Hawkes

HAFLIÐI HALLGRÍMSSON
Seven Folksongs from Iceland
[selló + píanó]
Ricordi

ROWLY, ALEC
Short Trios on English, Irish and
French Tunes op. 46
[fiöla + selló + píanó]
Peters

JONES, HENRY
Trio for Young Players
[fiöla + selló + píanó]
Oxford University Press

SANDERS, MARY
The Junior Accompanist [÷]
[þrjú hefti: píanó + fiöla, píanó +
sópranblökkflauta og píanó +
altblökkflauta]
Novello

KUUISISTO, TANELI
Sonatine in altem Stil „Weihnacht-
sonatine“ op. 19
[flauta + fiöla + píanó/semball]
Fazer

WILSON, P. (ÚTS.)
Palm Court Trios [+]
[útsetningar á þekktum vinsælum
lögum – píanó + fiöla + selló]
Boosey & Hawkes

ÝMSIR
Chamber Music for Beginners
[2 laglinuhljóðfæri + píanó]
Boosey & Hawkes
Das Klaviertrio, Leichte Originale
Klaviertriosätze alter Meister [+]
[píanó + fiöla + selló]
Simrock Musikverlag

Date for Three, A Series of Trios
for Violin, Cello and Piano [+]
[útsetningar á þekktum verkum, stök
hefti]
Phoenix Music

Sönglög

FRÍÐRIK BJARNASON
Abba-labba-lá
Í: Íslensk sönglög, 1. hefti
Íslensk tónverkamiðstöð

PÁLL ÍSÓLFSSON
Litla kvæðið um litlu hjónin
Í: Íslensk sönglög, 1. hefti
Íslensk tónverkamiðstöð

JÓN NORDAL
Hvert örstutt spor
Í: Íslensk sönglög, 2. hefti
Íslensk tónverkamiðstöð

SIGVALDI KALDALÓNS
Erla
Í: Íslensk sönglög, 1. hefti
Íslensk tónverkamiðstöð

Framhaldsnám

Fjórhent á eitt píanó

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Werke für Klavier zu vier Händen
Henle

FERGUSON, HOWARD (ÚTG.)
Style and Interpretation
5. bindi: Keyboard Duets I,
17th–18th Century
Oxford University Press
6. bindi: Keyboard Duets II,
19th–20th Century
Oxford University Press

BENJAMIN, ARTHUR
Jamaican Rumba
Boosey & Hawkes

BRAHMS, JOHANNES
Walzer für Klavier op. 39
Wiener Urtext Edition
Ungverskir dansar
Henle

GRIEG, EDVARD
Norskir dansar op. 35
Peters

BRISON, ROGER (ÚTG.)
20th Century Classics,
1.–2. hefti [÷]
Boosey & Hawkes

MOSZKOWSKI, MORITZ
Spænskir dansar op. 12
Schirmer

DEBUSSY, CLAUDE
Petite Suite
Peters

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
Leichte Sonatinen
Peters
Werke für Klavier zu vier
Händen [+]
Henle

DVOŘÁK, ANTONÍN
Slavneskir dansar op. 46 og 72,
1.–2. hefti
Schirmer

POULENC, FRANCIS
Sonata for Piano Four Hands
Chester

ECKARD, WALTER (ÚTG.)
44 Original Piano Duets [÷]
Th. Presser Co.

RAVEL, MAURICE
Ma mere l'Oye
Durand

SCHUBERT, FRANZ
Easy Original Compositions
Peters
Werke für Klavier zu vier
Händen [+]
Henle

SJOSTAKOVITS, DMITRI
Easy Pieces
Schirmer

TÖPEP, MICHAEL (ÚTG.)
Bärenreiter Piano Album,
Vierhändig
Bärenreiter

Sexhent á eitt píanó

BIZET, GEORGE / SARTORIO
Overture „Carmen“
Willis Music Company

GAUTIER, LÉONARD / GURLITT
The Secret
Faber

ÝMSIR
Klavierspiel zu dritt, 3. hefti
Schott

Fjórhent á tvö píanó

JOHN A. SPEIGHT
Evening Music
Íslensk tónverkamiðstöð

PACHELBEL, JOHANN / SIMM,
RICHARD
Canon in D
Belwin Mills

POULENC, FRANCIS
L'Embarquement pour Cythère
Max Esching & Cie Editeurs

RAVEL, MAURICE / SIMM, RICHARD
Pavane pour une infante Défunte
Belwin Mills

VAUGHAN WILLIAMS, RALPH / FOSS
Fantasia on Greensleeves
Oxford University Press

Verk fyrir píanó með öðrum hljóðfærum

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Sónata í g-moll, BWV 1020
[þverflauta + píanó/semball]
Bärenreiter

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Trió í B-dúr WoO 39
[fiðla + selló + píanó]
Peters

BRIDGE, FRANK
Miniatures set I
[fiðla + selló + píanó]
Stainer & Bell

CLEMENTI, MUZIO
Trió op. 28 nr. 2
[fiðla + selló + píanó]
Schirmer

DONIZETTI, GAETANO
Trió
[þverflauta + fagott + píanó]
Peters

DVOŘÁK, ANTONÍN
Sónatína í G-dúr, op. 100
[fiðla + píanó]
Schott

FAURÉ, GABRIEL
Sicilienne op. 78
[selló + píanó]
Í: Deri, O.: Solos for the Cello
Player
Schirmer
[sama verk er útgefið fyrir þverflautu
og píanó, útg. Chester]

GADE, NIELS W.
Fantasistykker op. 43
[klarinetta + píanó]
Wilhelm Hansen

LACHNER, IGNAZ
Trió í d-moll, op. 89
[fiðla + víola + píanó]
Amadeus

MARTIN, PETER
Cakewalk – Paso Doble – Rumba
[fiðla + selló + píanó]
Stainer & Bell

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
Trió (Sónata) í G-dúr KV 496
[píanó + fiðla + selló]
Bärenreiter

NIELSEN, CARL
Tågen letter
[þverflauta + píanó]
Wilhelm Hansen

SCHUBERT, FRANZ
Sónatína í D-dúr, op. 137, nr. 1
[fiðla + píanó]
Henle

SJOSTAKOVITS, DMITRI
Fünf Stücke
[2 fiðlur + píanó]
Sikorski
Four Waltzes
[þverflauta + klarinetta + píanó]
Musica Rara

STILL, WILLIAM GRANT
Miniatures [+]
[fimm þjóðlög – þverflauta + óbó +
píanó]
Oxford University Press

ÞÓRARINN JÓNSSON
Húmoreska
Í: Tvö lög fyrir fiðlu og píanó
Íslensk tónverkamiðstöð

ÞORKELL SIGURBJÖRNSSON
Four Icelandic Folksongs for
Clarinet and Piano [+]
Norsk Musikforlag

Konsertar

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Konsert í f-moll BWV 1056
Peters/IMC

HAYDN, JOSEPH
Konsert í D-dúr Hob. XVIII 11
Peters/Schott

Sönglög

GRIEG, EDVARD
Söngur Solveigar
Í: Romanser og Sanger, 3. hefti
Norsk Musikforlag
[einnig í ýmsum ljóðasöngsheftum]

HJÁLMAR H. RAGNARSSON
Vöggvísá Sólveigar
Í: Þrjú sönglög úr Pétri Gaut
Íslensk tónverkamiðstöð

JÓN ÞÓRARINSSON
Fuglinn í fjörinni
Í: Íslensk sönglög, 3. hefti
Íslensk tónverkamiðstöð
eða: Einsöngslög I
Ísalög

KARL O. RUNÓLFSSON
Í fjarlægð
Í: Þrjú sönglög
Pétur Pétursson

MENDELSSOHN, FELIX
Auf Flügeln des Gesangs
Í: Ausgewählte Lieder
Peters

SCHUBERT, FRANZ
Ave Maria
Í: Schubert Album, 1. bindi
Peters

SCHUMANN, ROBERT
Die beiden Grenadiere
Í: 85 Songs
IMC

SIGFÚS EINARSSON
Draumalandið
Í: Einsöngslög II
Ísalög

SIGVALDI KALDALÓNS
Heimir
Í: Söngvasafn Kaldalóns, 1. og
2. hefti
Kaldalónsútgefán

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu. Í skránni eru meðal annars nokkrar bækur sem innihalda verkefnalista, athugasemdir og lýsingar á tónverkum og öðru kennsluefni. Slíkir listar geta reynst kennurum gagnlegir við val heppilegra viðfangsefna einstakra nemenda samtímis því að þjóna sem kynning á námsefni. Tekið skal fram að þessum bókum ber ekki alltaf saman um flokkun verka eftir þyngd.

Píanókennsla

- Agay, Denes (ritstj.): Teaching Piano (tvö bindi), Yorktown Music Press, New York 1981
[Upplýsingar og umfjöllun um kennsluefni, m.a. um röðun þess eftir erfiðleikastigi og stíl, útgáfur og aðferðir. Ítarleg umfjöllun um sónatínur, sönötur og píanódúetta. Kafli um píanókennslu fyrir fatlaða. Ítarleg heimildaskrá.]
- Ahrens/Atkinson: For All Piano Teachers, Frederic Harris Music Co., Oakville 1955
[Hnitmiðaðar, hagnýtar upplýsingar um allflest tæknileg atriði varðandi kennslu og vísað á frekari heimildir þar um. Lítil umfjöllun um námsefni.]
- Bastien, James W.: How to Teach Piano Successfully, General Words and Music, Park Ridge Il. 1995
[Rit um margt sem viðkemur píanókennslu, m.a. kynning á kennsluefni og notkun þess frá byrjun náms til miðáfanga og allnákvæma umfjöllun um framvindu fyrstu þriggja námsáranna. Ítarleg heimildaskrá.]
- Bolton, Hetty: On Teaching the Piano, Novello, London 1954
- Booth, Victor: We Piano Teachers, Hutchinson, London 1980
- Clark, Frances: Questions and Answers: Practical Advice for Piano Teachers, The Instrumentalist Company, Northfield, IL 1992
- Documentation of the 16th International Congress of EPTA Associations, Svensk Skolmusik AB, Gislaved 1994
[Fyrirlestrar, ritgerðir og umfjöllun um málefni 16. EPTA-ráðstefnunnar „The Child and the piano“. Upplýsingar um kennsluefni frá ýmsum löndum, aðferðir og fleira]
- Enoch, Yvonne: Group Piano-teaching, Oxford University Press, London 1974

- Enoch, Yvonne/Lyke, James: Creative Piano Teaching, Stipes Publishing Company, Champaign IL 1977
- Gát, Josef (þýð.: Istva Kleszky): The Technique of Piano Playing, Collet's Holdings, Ltd., London 1965
- Heilbut, Peter: Improviseren im Klavierunterricht, Florian Noetzel Verlag, Wilhelmshaven 1988
- Kochevitsky, George: The Art of Piano Playing – A Scientific Approach, Summy-Birchard Company, Evanston, Illinois
- Last, Joan: Interpretation for the Piano Student, Oxford University Press, London 1972
- Last, Joan: The Young Pianist, Oxford University Press, London 1967
- Lee, Julia: Group Piano Lessons: A Practical Guide, Forsyth Brothers Ltd., Manchester 1981
- Lhevinne, Josef; Basic Principles in Pianoforte Playing, Dover Publications, Inc., New York 1972
- Philipp, Lillie H.: Piano Technique: Tone, Touch Phrasing and Dynamics, Dover Publications, Inc., New York 1982
- Sandor, Gyorgy: On Piano Playing, Schirmer Books/Macmillan, New York 1981
- Slenczynska, Ruth: Music at Your Fingertips, 2. útgáfa endurskoðuð og breytt, Da Capo Press, New York 1974
- Timakin, Jevgenij (þýð.: Elena Skoglund): Att fostra en pianist, Artis Edition, Stockholm 1992
- Thompson, Ellen: Teaching and Understanding Contemporary Music, Neil A. Kjos, Jr. Publishing Company, San Diego, CA 1976
- Uszler, Marianne/Gordon, Stewart/ Mach, Elyse: The Well-Tempered Keyboard Teacher, Schirmer Books/Macmillan, New York 1991
- Varro, Margit: Der Lebendige Klavierunterricht, Simrock, Hamborg 1929
- Wiggen, Knut: Kunsten å spille piano, Cappelen, Oslo 1969

Kennslufni og tónbókmenntir

- Albergo, Cathy/Reid, Alexander: Intermediate Piano Repertoire, A guide for Teaching, FHM, Oakville 1993
[Greining og kynning á námsefni samsvarandi seinni hluta miðáfanga og framhaldsáfanga, eftir þremur erfiðleikagráðum. Einnig á samleiksverkefnum á eitt eða tvö píanó. Heimildaskrá um námsefni fyrir fullorðna.]
- Butler, Stanley: Guide to the Best in Contemporary Piano Music, An Annotated List of Graded Solo Piano Music Published Since 1950, tvö bindi, The Scarecrow Press, Metuchen, NJ 1973
- Chang, Frederic Ming/Faurot, Albert: Team Piano Repertoire, Manual of Music for Multiple Players and One or More Pianos, Scarecrow Press, Metuchen, NJ 1976
- Friskin, James/Freundlich, Irwin: Music for the Piano, A Handbook of Concert and Teaching Material from 1580 to 1952, Dover, New York 1973
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire, Indiana University Press, Bloomington 1987
- Hinson, Maurice: The Piano in Chamber Ensemble, Indiana University Press, Bloomington 1978
- Hinson, Maurice: Music for More than One Piano, Indiana University Press, Bloomington 1983
- Hinson, Maurice: The Pianist's Reference Guide, A Bibliographical Survey, Alfred, Los Angeles 1987
- Lasserson, Nadia: Piano Needn't be Lonely, It's Fun Playing with Friends, Nadia Lasserson, London 1999
[Samantekt og upplýsingar um kammertónlist af ýmsu tagi sem hentar píanónemendum frá upphafi náms. Upplýsingar og greining eftir þremur þyngdargráðum. Einnig samspilsverk fyrir tvo til sex nemendur á eitt eða tvö píanó.]
- Magrath, Jane: The Pianist's Guide to Standard Teaching and Performance Literature, Alfred Publishing Co., Van Nuys, CA 1995
[Samantekt og mat á sígildu kennslufni og almennum píanóbókmenntum frá 18. öld og fram á þá 20., eftir tíu þyngdargráðum frá upphafi náms.]
- Schmieder, Hans-Heinrich: Das Wohltemperierte Klaviertrio, Artemis Verlag, München 1984
- Tucker Fest, Beverly: Suzuki Pianist's List of Supplementary Materials: An Annotated Bibliography, Summy-Birchard Music, Secaucus 1991

Stíll og túlkun

- Bach, Carl Philip Emanuel (þýð.: William J. Mitchell): Essay on the True Art of Playing Keyboard Instruments, Eulenburg Books, London 1974
- Badura-Skoda, Paul/Clayton, A.: Interpreting Bach at the Keyboard, Oxford University Press, New York 1993
- Badura-Skoda, Paul og Eva: Interpreting Mozart on the Keyboard, St. Martin's Press, Inc., New York 1962
- Bailie, Eleanor: The Pianist's Repertoire: Chopin, Kahn and Averill, London 1998
- Dart, Thurston: The Interpretation of Music, 4. útg., Hutchinson & Co, London 1967
- Donington, Robert: The Interpretation of Early Music, Faber and Faber, London, Boston 1989
- Ferguson, Howard: Keyboard Interpretation, Oxford University Press, London 1979
- Rosen, Charles: The Classical Style: Haydn, Mozart, Beethoven, Faber & Faber, London 1971

Píanóleikarar

- Brendel, Alfred: Musical Thoughts and Afterthoughts, Robson Books, London 1978
- Brendel, Alfred: Music Sounded Out, Farrar, Straus and Giroux, New York 1990
- Dubal, David: Reflections from the Keyboard, Summit Books/Simon & Schuster Inc. New York 1984
- Eigeldinger, Jean-Jacques: Chopin as seen by his pupils, Cambridge University Press 1986
- Gerig, Reginald R.: Famous Pianists and Their Technique, Robert B. Luce, Washington 1974
- Foldes, Andor: Keys to the Keyboard, Oxford University Press, London 1972
- Kaiser, Joachim: Große Pianisten in unserer Zeit, R. Piper GmbH & Co., München (ný og breytt útg.) 1996
- Lenz, Wilhelm von: The Great Piano Virtuoso of Our Time, Kahn & Averill, London 1983

Mach, Elyse: Great Pianists Speak for Themselves, tvö bindi, Robson Books, London 1981 (fyrra bindi), 1988 (seinna bindi)

Neuhaus, Heinrich (þýð.: K. A. Leibovitch): The Art of Piano Playing, Barrie & Jenkins, London 1973

Schonberg, Harold C.: The Great Pianists from Mozart to the Present, Simon and Schuster, New York 1963

Sögulegt efni

Apel, Willi (þýð.: H. Tischler): The History of Keyboard Music to 1700, Indiana University Press, Bloomington 1972

Belt, Philip R. og fleiri: The New Grove Musical Instruments Series: The Piano, Macmillan Press, London 1988

Kirby, F. E.: Music for Piano: A Short History, Amadeus Press, Portland 1995
[Ítarleg umfjöllun um píanótónlist frá upphafi vega og fram á okkar dag, með talsverðri áherslu á 20. öldina. Mikið safn upplýsinga og gagna.]

Podhajski, Marek (ritstj.): Íslensk píanótónlist, Tónlistarskólinn á Akureyri, Akureyri 1992
[Samantekt um íslenska píanótónlist í tilefni af Píanóhátíð á Akureyri 1992, m.a. fyrirlestrar, ritgerðir og umfjöllun um íslensk tónskáld og verk þeirra fyrir píanó.]

Sumner, William Leslie: The Pianoforte, MacDonald & Jane's, London 1978

Van Barthold, Kenneth/Buckton, David: The Story of The Piano, British Broadcasting Corporation, London 1975

Málefni tengd píanóleik

Bernstein, Seymour: With Your Own Two Hands: Self-Discovery Through Music, G. Schirmer, New York 1981

Grindea, Carola (ritstj.): Tensions in the Performance of Music: A Symposium, Kahn & Averill, London 1995

Ristad, Eloise: A Soprano on Her Head, Moab, Real People Press, Utah 1982

Suzuki, Shinichi: Nurtured by Love, Exposition Press, New York 1969

Tímarit og vefböng

Clavier, 200 Northfield Road, Northfield, Illinois 60093, USA

EPTA Piano Journal (á vegum EPTA á Íslandi)

Piano, gefið út af The Assicoated Board of the Royal Schools of Music, 14 Bedford Square, London WC 1B 3JG, England

The Piano Quarterly, P.O. Box 815, Wilmington, Vermont 05363, USA

The Piano Education page: <http://www.unm.edu/~loritaf/pnoedmn.html>

SEMBALL

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á sembal. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á sembal

Semballinn hefur töluverða sérstöðu í tónlistarskólum nútímans. Hljóðfærið var afar vinsælt fyrir á tímum og lykilhljóðfæri í barokktónlist. Vinsældir sembals dvínuðu mjög við lok 18. aldar en á síðustu áratugum hefur hljóðfærið verið endurvakið, annars vegar til flutnings eldri tónlistar með upprunalegum hætti og hins vegar sem lifandi rödd í nýrri tónlist.

Hér á landi hafa nemendur í semballeik fram til þessa verið fáir og er skýringanna einkum að leita í áður nefndri sögu hljóðfærisins. Í langflestum tilvikum hafa sembalnemendur átt að baki alllangt píanónám áður en þeir kynntust sembalnum. Ekkert er þó því til fyrirstöðu að ungir nemendur hefji nám í semballeik svo fremi að hljóðfæri og hæfur kennari séu til staðar í tónlistarskólanum.

Sembalar eru ýmist með einu eða tveimur hljómborðum. Hægt er að hefja nám á sembal með einu hljómborði en frá og með framhaldsnámi þarf nemandi að hafa aðgang að góðu tveggja borða hljóðfæri.

Eins og áður segir er semballinn undirstöðuhljóðfæri í allri kammertónlist barokktímans og sembalraddir þess stíls alla jafna leiknar út frá tölusetnum bassa. Leikni í útfærslu á tölusetnum bassa er því mikilvægur

Þáttur í semalnámi, einkum þegar lengra dregur í náminu. Æskilegt er að nemendum í semballeik gefist kostur á auknum kennslutíma til þjálfunar í leik eftir tölusettum bassa. Til að slíkt nám nýtist sem skyldi þurfa nemendur þó að hafa kynnst grunnatriðum hljómfraði.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnámi

Uppbygging kennslu í grunnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga semalnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- leiki með vel mótaðri handstöðu
- hafi öðlast allgóða fingraleikni
- leiki með skýrum áslætti
- hafi náð allgóðum tókum á mismunandi aðgreiningu tóna
- geti leikið með einföldum fingrapedal
- leiki með markvissri og öruggri fingrasetningu
- geri sér grein fyrir mikilvægi hentugrar fingrasetningar
- geti leikið einfaldar skrautnótur skýrt
- hafi kynnst notkun upprunalegrar fingrasetningar barokktímans
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í grunnámi eru merktar með [+].

Kennslubækur og æfingar

AGAY, DENES
Learning to Play the Piano, 1. hefti
<i>Yorktown Music Press</i>	HANON, CHARLES-LOUIS
Junior Hanon for the Piano [+]
<i>Alfred Music</i>
AGNESTIG, CARL-BERTIL
Vi spelar piano, 1. hefti
<i>Gehrmans</i>	HINDHAMMAR, HÁKON
Gehöret en chans, I
<i>Thore Ehrling Music AB</i>
AHLGRIMM, ISOLDE
Manuale der Orgel- und
Cembalotechnik [+]
<i>Doblinger</i>	PALMER, W. / MANUS, M. /
LETHCO, A. V.
Alfred's Basic Piano Library: Prep
Course for the Young Beginner,
hefti A, B, C, og D
<i>Alfred Music</i>
Alfred's Basic Piano Library:
Lesson Book, 1A og 1B
<i>Alfred Music</i>
BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON
Píanó-leikur I
<i>Nótnaútgáfa B. Þ. V.</i>	ROSENHART, KEES
The Amsterdam Harpsichord
Tutor, I
<i>Saul B. Groen</i>
BOXALL, MARIA
Harpsichord Method [+]
<i>Schott</i>
Harpsichord Studies [+]
<i>Schott</i>	SMALL, ALLAN
Basic Timing for the Pianist
<i>Alfred Music</i>
CORRETTE, MICHEL
Les Amusements du Parnasse [+]
<i>Lemoine</i>	SÖDERQVIST-SPERING, ÅSE
Pianogehör, 1. hefti
<i>Gehrmans</i>
EMONTS, FRITZ
Europäische Klavierschule, 1. og
2. bindi
<i>Schott</i>	
FOSTÅS, OLAUG
Fra land til land, 1.–3. hefti [+]
[safn evrópskra þjóðlaga, auk þess
sérstök kennsluleiðbeiningabók]
<i>Pianoforlaget, Oslo</i>	

Tónverk og safnbækur

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Klavierbüchlein für Anna
Magdalena Bach [+]
<i>Bärenreiter</i>	EMONTS, FRITZ, (ÚTG.)
Leichte Klaviermusik des
Barock [+]
<i>Schott</i>
BARTÓK, BÉLA
Mikrokosmos, 1. hefti
<i>Boosey & Hawkes</i>	FISCHER, JOHANN CASPAR
FERDINAND
Notenbüchlein [+]
<i>Bärenreiter</i>
BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON
Lagasafn, 1. hefti
<i>Nótnaútgáfa B. Þ. V.</i>	HOGWOOD, CHRISTOPHER (ÚTG.)
The Harpsichord Master, I
<i>Oxford University Press</i>
BOXALL, MARIA (ÚTG.)
Twelve Easy Pieces for the
Harpsichord
<i>Schott</i>	JONES, RICHARD (ÚTG.)
Baroque Keyboard Pieces, I [+]
<i>Associated Board</i>
CLARKE, JEREMIAH
Selected Works for Keyboard
<i>Oxford University Press</i>	PURCELL, HENRY
Twenty Keyboard Pieces [+]
<i>Associated Board</i>

ROGERS, ELISABETH
Hir Virginall Booke [+]
Dover

TELEMANN, GEORG PHILIPP
Klavierbüchlein [+]
Schott

TEGGIN, MAGGIE (ÚTG.)
Masterpieces, I
Boosey & Hawkes

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfærleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í semballeik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómfæri eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu, (c) hljómsætja stutta laglínu óundirbúið og (d) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirsmáli leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

<p>BLOW, JOHN Sarabande í C-dúr Úr: Jones, Richard (útg.): Baroque Keyboard Pieces I, nr. 12 <i>Associated Board</i></p>	<p>Menúett í d-moll eftir óþekktan höfund Úr: Klavierbüchlein für Anna Magdalena Bach <i>Bärenreiter</i></p>
<p>DANDRIEU, JEAN FRANÇOIS Rondeau í D-dúr Úr: Boxall, Maria (útg.): Harpsichord Method, nr. 30 <i>Schott</i></p>	<p>PURCELL, HENRY Prelude í G-dúr, Z. 660/1 Úr: Jones, Richard (útg.): Baroque Keyboard Pieces I, nr. 14 <i>Associated Board</i></p>
<p>HÄNDEL, GEORG FRIEDRICH Gavotte í G-dúr Úr: Boxall, Maria (útg.): Harpsichord Method, nr. 11 <i>Schott</i></p>	<p>TELEMANN, GEORG PHILIPP Gigue à L'Angloise í G-dúr Úr: Jones, Richard (útg.): Baroque Keyboard Pieces I, nr. 35 <i>Associated Board</i></p>

Dæmi um æfingar

<p>Preludium eftir óþekktan höfund Úr: Rosenhart, Kees: The Amsterdam Harpsichord Tutor I, nr. 109 <i>Saul B. Groen</i></p>	<p>HARTUNG, PHILIPP CHRISTOPH Praeludium í C-dúr Úr: Ahlgrimm, Isolde: Manuale der Orgel- und Cembalotechnik, bls. 43 (neðra dæmið) <i>Doblinger</i></p>
---	---

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúinir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá nótu að eigin vali, eina áttund upp og niður með hvorri hendi fyrir sig
- samstíga tónstiga í átta dúr- eða molltóntegundum að eigin vali – þar af skulu a.m.k. þrjár vera molltónstigar, hljómhæfir og laghæfir – tvær áttundir upp og niður með báðum höndum, ein áttund á milli handa
- tvo gagnstíga dúrtónstiga að eigin vali, eina áttund með báðum höndum í einu
- C-dúr tónstiga með gamalli fingrasetningu, eina áttund með hvorri hendi fyrir sig

- brotna þríhljóma, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í dúr- og molltóntegundum að eigin vali, samtals sex þríhljóma, eina áttund með hvorri hendi fyrir sig
- brotna þríhljóma í grunnstöðu, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í C-dúr og a-moll, eina áttund með hvorri hendi fyrir sig
- niðurlagshljóma, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í C-, G- og F-dúr með hvorri hendi fyrir sig

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki brotna hljóma og arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 48, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur í 6/8-takti
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

C-dúr, brotinn þríhljómur
hægri hönd

vinstri hönd

eða

C-dúr, brotinn þríhljómur í grunnstöðu

Niðurlagshljómar í C-dúr

hægri hönd

vinstri hönd

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga sembalnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- leiki með vel mótaðri handstöðu
- hreyfi hendur eðlilega og leikandi um hljómborðið
- hafi náð góðum tókum á sjálfstæði handa
- hafi öðlast góða fingraleikni
- leiki með skýrum áslætti
- hafi náð góðum tókum á aðgreiningu tóna, allt frá legato til staccato
- hafi gott vald á fingrapedal
- leiki með markvissri fingrasetningu sem stuðli að öruggum hreyfingum handarinnar á hljómborðinu

- ráði við hreyfingu tveggja radda í annarri hendi
- sýni góð tók á útfærslu skrauttákna og felli þau eðlilega inn í framvindu tónverksins
- geti sjálfur skreytt laglínu á einfaldan hátt
- hafi náð grundvallartökum á reglum um fingrasetningu barokktímans
- hafi kynnst nótnaritun frá 17. og 18. öld
- hafi kynnst notkun tölusetts bassa
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- hafi vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómátiskan tónstíga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu samstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, til og með fimm formerkjum, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu gagnstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu eftirtalda gagnstíga hljómhæfa molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu: a, e, d, c
- hafi á valdi sínu dúrtónstíga með tvenns konar gömlum fingrasetningum til og með fjórum formerkjum, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig
- hafi á valdi sínu brotna þrihljóma, sbr. tóndæmi á bls. 73, í dúr- og molltóntegundum til og með fimm formerkjum með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu, sbr. tóndæmi á bls. 74, í dúr- og molltóntegundum til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum í einu

- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum, sbr. tóndæmi á bls. 74, í eftirfarandi dúr- og molltóntegundum: C, F, G, a, e, d
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 74, í eftirfarandi dúr- og molltóntegundum: C, F, G, D, A, a, e, d
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun, þ.m.t. tölusetnum bassa
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Séu viðfangsefni að hluta til léttari en hæfir nemendum í miðnámi eru viðkomandi bækur merktar með [÷]. Þær bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í miðnámi eru merktar með [+].

Kennslubækur og æfingar

AHLGRIMM, ISOLDE Manuale der Orgel- und Cembalotechnik [+] <i>Doblinger</i>	GRABNER, HERMANN Generalbaßübungen [æfingar úr köflunum „Vorübungen“ og „Unterstufe“] <i>Bärenreiter</i>
BOXALL, MARIA Harpsichord Method [÷] <i>Schott</i> Harpsichord Studies <i>Schott</i>	HANON, CHARLES-LOUIS Junior Hanon for the Piano [÷] <i>Alfred Music</i>
CHARBONNIER, JEAN-LOUIS Si l'on improvisait! [kynning á skreytilist í gamalli tónlist] <i>Zurfluh</i>	HINDHAMMAR, HÁKON Gehörer en chans, 2. hefti <i>Thore Ehrling Musik AB</i>
CORRETTE, MICHEL Les Amusements du Parnasse [÷] <i>Lemoine</i>	KURTÁG, GIÖRGY Játékok, I [÷] <i>Editio Musica Budapest</i> Játékok, II <i>Editio Musica Budapest</i>
COUPERIN, FRANÇOIS L'art de toucher le clavecin [+] [útgáfa með þýðingum á ensku og þýsku] <i>Breitkopf & Härtel</i> [ljósprentun upprunalegrar útgáfu] <i>Fuzeau</i>	LINDLEY, MARK / BOXALL, MARIA Early Keyboard Fingerings <i>Schott</i>
CRAMER, JOHANN BAPTIST Short Studies op. 100, 1. hefti <i>Cramer</i>	ROSENHART, KEES The Amsterdam Harpsichord Tutor, II <i>Saul B. Groen</i>
GIORDANI, TOMMASO Fourteen Preludes for the Harpsichord or Piano-Forte <i>Musica Antica</i> [ljósprentun upprunalegrar útgáfu] <i>Fuzeau</i>	SÖDERQVIST-SPERING, ÅSE Pianogehör, 2. hefti <i>Gehrmans</i>
	TELEMANN, GEORG PHILIPP Singe-, Spiel- und Generalbaßübungen [+] <i>Bärenreiter</i>

Tónverk og safnbækur

ANGLEBERT, JEAN HENRI D' Prélude úr Première suite í C-dúr í: Pièces de clavecin <i>Heugel</i> [ljósprentun upprunalegrar útgáfu] <i>Fuzeau</i>	BACH, JOHANN SEBASTIAN Kleine Präludien und Fughetten <i>Bärenreiter</i> Inventio 1-15 í: Inventionen und Sinfonien <i>Bärenreiter</i> Klavierbüchlein für Anna Magdalena Bach [÷] <i>Bärenreiter</i> Klavierbüchlein für Wilhelm Friedemann Bach [t.d. 14-20, 25, 32-48] <i>Bärenreiter</i>
BACH, CARL PHILIPP EMANUEL VI Sonatine nuove, Wq. 63/7-12 í: Selected Keyboard Works, I <i>Associated Board</i> Presto í c-moll, Wq. 114/3 og Solfeggietto í c-moll, Wq. 117/2 í: Selected Keyboard Works, II <i>Associated Board</i> Sönötur, Wq. 63/1 og Wq. 63/3 í: Selected Keyboard Works, IV <i>Associated Board</i>	

- BARTÓK, BÉLA**
For Children, I og II
Boosey & Hawkes
Mikrokosmos, II, III og IV
Boosey & Hawkes
- BOISMORTIER, JOSEPH BODIN DE**
Quatre Suites de Pièces de Clavecin
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- COUPERIN, FRANÇOIS**
La Charolaise og Canaries (úr Seconde ordre, Livre I)
Les Baricades Mistérieuses (úr Sixième ordre, Livre II)
La Boulonoise (úr Douzième ordre, Livre II)
Le Petit Rien (úr Quatorzième ordre, Livre II)
Í: Pièces de clavecin
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- COUPERIN, LOUIS**
Prelude nr. 7, nr. 128 og nr. 129
Í: Pièces de clavecin
Oiseau-Lyre
- DAQUIN, LOUIS-CLAUDE**
3e suite i e-moll
Í: Pièces de clavecin
Faber
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- ELÍAS DAVÍÐSSON**
Fimmur
Íslensk tónverkamiðstöð
- FISCHER, JOHANN CASPAR FERDINAND**
Notenbüchlein [÷]
Bärenreiter
- GOLDBERG, JOHANN GOTTLIEB**
24 Polonaisen in allen Tonarten
Schott
- HÄNDEL, GEORG FRIEDRICH**
Svíta og Capriccio í g-moll
Í: Klavierwerke, III
Bärenreiter
- MOZART, LEOPOLD**
Notenbuch für Nannerl
Schott
- PACHELBEL, JOHANN**
Svíta nr. 1 í c-moll
Svíta nr. 3 í cis-moll
Svíta nr. 12 í fis-moll
Í: Suiten für Cembalo
Sikorski
- PURCELL, HENRY**
Miscellaneous Pieces
Stainer & Bell
Svíta nr. 1, Z. 660
Í: Eight Suites
Stainer & Bell
Twenty Keyboard Pieces [÷]
Associated Board
- RAMEAU, JEAN-PHILIPPE**
Menuet í a-moll
La Joyeuse
Le Lardon
La Boiteuse
Les Tricotets
L'Indifférente
Í: Pièces de clavecin
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- SCARLATTI, DOMENICO**
Sónötur K 32, K 34 og K 42
Í: Sónötur, 1. hefti
Heugel
Sónötur K 59, K 63, K 67, K 73, K 78, K 80 og K 94
Í: Sónötur, 2. hefti
Heugel
- SCHNITTKE, ALFRED**
Drei Fragmente
Sikorski
- SWEELINCK, JAN PIETERSZOOM**
Tökkötur nr. 22, 23, 24 og 26
Í: Opera omnia I, 1. hefti
VNM
Malle Sijmen
Í: Opera omnia I, 3. hefti
VNM
- TELEMANN, GEORG PHILIPP**
Klavierbüchlein [÷]
Schott
Leichte Fugen und kleine Stücke für Klavier
Bärenreiter
Drei Dutzend Klavierfantasien
Bärenreiter
- ÝMSIR**
Bachs Söhne, Leichte Klavierstücke
[Soldan, Kurt (útg.)]
Peters
- Early Dances, Piano Step by Step
[Lakos, Agnes (útg.)]
Könemann Music Budapest
- Early English Keyboard Music, tvö hefti [+]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early French Keyboard Music, tvö hefti [+]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early German Keyboard Music, tvö hefti [+]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early Italian Keyboard Music [+]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Elisabeth Rogers Hir Virginall Booke [÷]
Dover

Úr: The Fitzwilliam Virginal Book, II
J. Bull: The Duke of Brunswick's Alman, A Gigge Doctor Bull's my selfe; W. Byrd: Callino

Casturame, A Gigg, La Volta, Wolsey's Wilde; G. Farnaby: Fayne would I Wedd, The New Sa-Hoo, Óþekktir höfundar: Corranto CCI, CCIII, CCIV og CCV
Dover
Musica Per La Tastiera, Italian Keyboard Music, I
[Pernye, András (útg.)]
Editio Musica Budapest

Premiers Fac-Similés [+]
[Morabito, Laure/Zyberajch, Aline (útg.)] – safn ljósrita af upprunalegri nótnaprentun, ætlað nemendum]
Fuzeau

Style and Interpretation [Ferguson, Howard (útg.)]
I: England and France
II: Germany and Italy
Oxford University Press

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í semballeik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk, eigin útsetningu eða tölusettan bassa og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómfæri með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BACH, CARL PHILIPP EMANUEL Sónatina nr. 1 í G-dúr, Wq 63/7 Í: Selected Keyboard Works, I Associated Board	PURCELL, HENRY Sefauchi's Farewell, Z. 656 Í: Miscellaneous Keyboard Pieces Stainer & Bell
BACH, JOHANN SEBASTIAN Inventio nr. 13 í a-moll, BWV 784 Í: Inventionen und Sinfonien Bärenreiter	SCARLATTI, DOMENICO Sónata í G-dúr, K. 63 Í: Sonates, II Heugel
COUPERIN, FRANÇOIS Les Baricades Mistérieuses (úr Sixième ordre, Livre II) Í: Pièces de clavecin Heugel	SWEELINCK, JAN PIETERSZOOM Malle Sijmen Í: Opera Omnia I, 3. hefti VNM

Dæmi um æfingar

PASQUALI, NICOLÒ Æfing í A-dúr Úr: Ahlgrimm, Isolde: Manuale der Orgel- und Cembalotechnik, bls. 69 Doblinger	COUPERIN, FRANÇOIS Huitième Prelude Úr: L'art de toucher le clavecin Breitkopf & Härtel
--	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið miðnáms, bls. 66–68. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúnir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- samstígan krómátískan tónstiga frá nótu að eigin vali, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo samstíga dúrtónstiga, þrjár áttundir með báðum höndum í einu

- tvo samstíga molltónstiga, hljómhæfa og laghæfa, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- tvo gagnstíga dúrtónstiga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- einn gagnstígan hljómhæfa molltónstiga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- C- og G-dúr tónstiga með tvenns konar gömlum fingrasetningum, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig
- tvo brotna dúrþríhljóma og tvo brotna mollþríhljóma, tvær áttundir með báðum höndum í einu, sbr. eftirfarandi tóndæmi; velja skal tóntegundir sem sýna mismunandi tækni
- arpeggiur í grunnstöðu í tveimur dúr- og tveimur molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum í einu, sbr. eftirfarandi tóndæmi; velja skal tóntegundir sem sýna mismunandi tækni
- arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum í C-dúr og a-moll, sbr. eftirfarandi tóndæmi
- niðurlagshljóma, sbr. eftirfarandi tóndæmi, í einni dúr- og einni molltóntegund

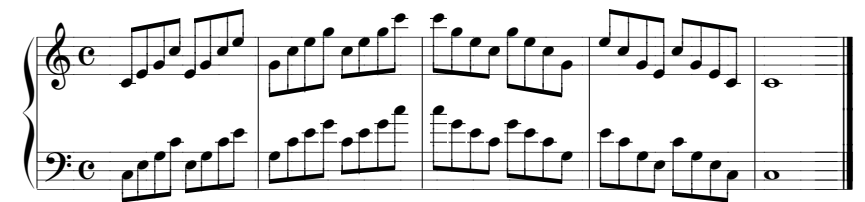
Leikmáti og hraði

Nemandi

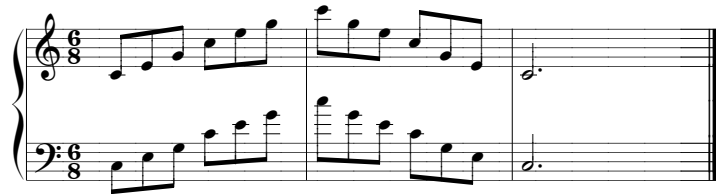
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 108, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur í 6/8-takti
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

C-dúr, brotinn þríhljómur

C-dúr, arpeggiur í grunnstöðu

C-dúr, arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum

Niðurlagshljómar í C-dúr

Niðurlagshljómar í a-moll

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfangna að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga semþalnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi náð mjög góðum tókum á hröðum og markvissum hreyfingum um bæði hljómborðin
- hafi öðlast vel þjálfaða og snarpa fingraleikni
- leiki með skýrum áslætti
- hafi vald á mismunandi áslætti hvort heldur sem er í bundnum eða snörpum leik
- hafi mjög gott vald á fjölbreyttum fingrapedal
- leiki með öruggri fingrasetningu
- hafi gott vald á bæði upprunalegri og nútímalegri fingrasetningu
- geti dregið fram einstakar raddir í fjölradda tónvef

- hafi öðlast leikandi og fjölbreytta hljómatækni
- hafi þekkingu og leikni í útfærslu skrauttákna frá mismunandi tímabilum og þjóðlöndum
- geti sjálfur útfært skreytingar í samræmi við stíl tónverksins
- hafi öðlast góða þekkingu og færni í leik eftir tölusettum bassa
- hafi öðlast reglubundna þjálfun í að leika óundirbúinn fjórradda tölusettan bassa samkvæmt hefðbundnum raddsetningarreglum þar sem fyrir geta komið þríhljómar og sjöundarhljómar¹ ásamt hækkunar-, lækkunar- og afturköllunarmerkjum
- hafi öðlast nokkra þjálfun í að leika eftir upprunalegu nótnahandriti með gömlum lykklum frá 17. eða 18. öld
- sýni nákvæmni og sjálfstæði í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- hafi mjög gott vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- geti lesið og leikið án undirbúnings tölusettan bassa samkvæmt hljómfræðireglum þar sem fyrir geta komið hljómar á öllum sætum með grunntón, þriund og fimmund í bassa²
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómatískan tónstíga frá hvaða nótu sem er, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla samstíga dúrtónstíga, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga dúrtónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga hljómhæfa molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu

- hafi á valdi sínu brotna þríhljóma í öllum dúr- og molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum í einu, sbr. tóndæmi á bls. 73
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum í öllum dúr- og molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla forsjöundarhljóma í arpeggíum, þrjár áttundir með hvorri hendi fyrir sig, sbr. tóndæmi á bls. 83
- hafi á valdi sínu minnkaðan sjöundarhljóm frá hvaða nótu sem er, þrjár áttundir með annarri hendi í einu, sbr. tóndæmi á bls. 84
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 41-42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn af viðfangsefnum nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar æfingar og hins vegar tónverk. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Séu viðfangsefni að hluta til léttari en hæfir nemendum í framhaldsnámi eru viðkomandi bækur merktar með [÷]. Þær bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í framhaldsnámi eru merktar með [+].

1. Þ.e.: 5 6 6 5 7 6 6
3 4 4-3 5 4 2

2. Þ.e.: 5 6 6
3 3 4

Æfingar og tölusettur bassi

- AHLGRIMM, ISOLDE**
Manuale der Orgel- und Cembalotechnik [÷]
Doblinger
- BACH, JOHANN CHRISTIAN / RICCI, FRANCESCO PASQUALE**
Méthode ou recueil de connaissances élémentaires pour le forte-piano ou clavecin
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Minkoff
- CHRISTENSEN, JESPER BØJE**
Die Grundlagen des Generalbaßspiels im 18. Jahrhundert
Bärenreiter
- COUPERIN, FRANÇOIS**
L'Art de toucher le Clavecin [÷]
[útgáfa með þýðingum á ensku og þýsku]
Breitkopf & Härtel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- CRAMER, JOHANN BAPTIST**
21 Etüden für Klavier
Universal Edition
Short studies op. 100, 2. hefti
Cramer
- DANDRIEU, JEAN-FRANÇOIS**
Principes de l'accompagnement du clavecin
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Minkoff
- HANON, CHARLES-LOUIS**
The Virtuoso Pianist in 60 Exercises
Alfred Music
- KURTÁG, GYÖRGY**
Játékok, III
Editio Musica Budapest
- LINDLEY, MARK / BOXALL, MARIA**
Early Keyboard Fingerings
Schott
- TELEMANN, GEORG PHILIPP**
Singe-, Spiel- und Generalbaßübungen
Bärenreiter
- TILNEY, COLIN**
The Art of the Unmeasured Prelude for Harpsichord
[Prelúdiur án taktskiptingar eftir ýmsa höfundum, þrjú bindi. Í 1. bindi eru ljósprent af upprunalegum útgáfum, í 2. bindi útgáfa í nútímarithætti, í 3. bindi eru skýringar.]
Schott

Tónverk

- ANGLEBERT, JEAN HENRI D'**
Quatrième suite
Í: Pièces de clavecin
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- BACH, CARL PHILIPP EMANUEL**
Sónata Wq 48/1, Wq 49/4 og Wq 49/5
Í: Great Keyboard Sonatas, I
Dover
- BACH, JOHANN CHRISTIAN**
Sónata op. 5 nr. 2 í D-dúr
Í: Klaversonaten, I
Henle
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- BACH, JOHANN SEBASTIAN**
Adagio í G-dúr, BWV 968
Í: Ferguson, Howard (útg.): Style and Interpretation, II
Oxford University Press
- Úr: Das wohltemperierte Klavier, I**
Prelúdía og fúga í c-moll, BWV 847
Prelúdía og fúga í D-dúr, BWV 850
Prelúdía og fúga í F-dúr, BWV 856
Prelúdía og fúga í G-dúr, BWV 860
Bärenreiter
- Enskar svítur nr. 1 í a-moll, BWV 806 og nr. 5 í e-moll, BWV 810
Bärenreiter
- Fantasia og fúga í a-moll, BWV 904
Í: Fantasien, Präludien und Fugen
Bärenreiter
- Franskar svítur nr. 1 í d-moll, BWV 812 og nr. 3 í h-moll, BWV 814
Bärenreiter

- BACH, JOHANN SEBASTIAN**
Ítalskur konsert í F-dúr, BWV 971
Í: Klavierübung, II
Bärenreiter
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau
- Partitur nr. 1 í B-dúr, BWV 825, nr. 3 í a-moll, BWV 827 og nr. 4 í D-dúr, BWV 828
Í: Klavierübung, I
Bärenreiter
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

- BYRD, WILLIAM**
My Ladye Nevells Grownde, Pavana the Sixte: Kinbrugh Goodd, The Galliarde to the Sixte Pavian, Will you Walke the Woods soe Wyld
Í: My Ladye Nevells Booke of Virginal Music
Dover

- BÖHM, GEORG**
Präludium, Fuge und Postludium í g-moll
Í: Sämtliche Werke, Klavier- und Orgelwerke, I
Breitkopf & Härtel

- CHAMBONNIÈRES, JACQUES**
CHAMPION DE
Svita í F-dúr
Í: Pièces de clavecin, Livre II
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

- COUPERIN, FRANÇOIS**
La Prude, Sarabande (úr Deuxième ordre, Livre I)
La Favorite og Chaconne (úr Troisième ordre, Livre I)
Vingt-troisième ordre, Livre I
Sixième ordre, Livre II
Huitième ordre, Livre II
Treizième ordre, Livre III
Í: Pièces de clavecin
Heugel/Oiseau-Lyre
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

- COUPERIN, LOUIS**
Pavane í físi-moll, Prelude nr. 10, 11, 12 og 13 og aðrir þættir í sömu tóntegundum
Í: Pièces de clavecin
Oiseau-Lyre

- DUPHLY, JACQUES**
Allemande, Courante og La Vanlo (úr Premier Livre), La Victoire og La de Villeroy (úr Deuxième Livre), La de Belombre (úr Troisième Livre)
Í: Pièces pour clavecin, II
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

- ELÍN GUNNLAUGSDÓTTIR**
Taramgambadi (1998)
Íslensk tónverkamíðstöð

- FIOCCO, JOSEPH-HECTOR**
Eight Keyboard Pieces
Associated Board

- FORQUERAY, ANTOINE**
La Leclair (úr Deuxième Suite), La Ferrand (úr Troisième Suite), La Clément, Sarabande: La D'Aubonne, La Bournonville, Le Carillon de Passy og La Latour (úr Quatrième Suite), La Boisson og La Sylva (úr Cinquième Suite)
Í: Pièces de clavecin
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Minkoff

- FRESCOBALDI, GIROLAMO**
Tökkata Prima, Seconda og Undecima, Partite sopra l'Aria di Monica, Partite sopra l'Aria di Follia
Í: Il primo libro di toccate d'intavolatura di cembalo e organo
Zerboni
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu, SPES]
Gagliarde Prima-Quinta, Aria detta la Frescobalda
Í: Il secondo libro di toccate d'intavolatura di cembalo e organo
Zerboni
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
SPES
Capriccio sopra la Bassa Fiamenga
Í: Il primo libro di capricci
Zerboni

FROBERGER, JOHANN JACOB
Toccata IV í F-dúr (úr Livre de 1656)
Suite VI (úr Livre de 1656)
Capriccio V (úr Livre de 1658)
Í: Œuvres complètes pour clavecin, tome 1, 2. hefti
Heugel
Tombeau de M. Blancheroche
Lamentation sur la mort de Ferdinand III
Í: Œuvres complètes pour clavecin, tome 2, 2. hefti
Heugel

HAFLLIÐI HALLGRÍMSSON
Strönd (1988)
Íslensk tónverkamiðstöð

HÄNDEL, GEORG FRIEDRICH
Svita nr. 4 í e-moll
Í: Suites for Harpsichord, I
Augener
Svita nr. 3 í d-moll og nr. 5 í E-dúr
Í: Suites for Harpsichord, II
Augener

HRÓÐMAR INGI SIGURBJÖRNSSON
Þrjár prelúdiur fyrir sembal
Íslensk tónverkamiðstöð

JACQUET DE LA GUERRE, ELISABETH-CLAUDE
Svita í F-dúr (1687)
Í: Pièces de clavecin
Heugel

KUHNAU, JOHANN
Sónata nr. 1 (Der Streit...)
Í: Biblische Sonaten, I
Peters

MARCHAND, LOUIS
Suite í g-moll
Suite í d-moll
Í: Pièces de Clavecin
Oiseau-Lyre
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Minkoff

MORRICONE, ROBERT
Neumi (1988)
Zerboni

MUFFAT, GEORG
Passacaglia í g-moll
Í: Baroque Keyboard Pieces, V
Associated Board

OHANA, MAURICE
Conga
Jobert

PURCELL, HENRY
A New Ground, Z. T682
Chaconne, Z. T680
Ground, Z. D221
Í: Miscellaneous Keyboard Pieces
Stainer & Bell
Svitur nr. 2-4, Z. 661-663 og nr. 5-8, Z. 666-669
Í: Eight Suites
Stainer & Bell

RAMEAU, JEAN-PHILIPPE
Les Niais de Sologne og Les Tourbillons (úr Pièces de clavecin, 1724, 1731)
Allemande, Courante, Sarabande, Les Trois Mains, Fanfarinette, La Triomphante, Gavotte, L'Enharmonique og L'Egyptienne (úr Nouvelles suites de pièces de clavecin, 1728)
La Dauphine (úr Cinq Pièces, 1741)
Í: Pièces de clavecin
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

ROYER, JOSEPH-NICOLAS-PANCRACE
La Zaïde, Les Matelots, L'Amiable, Le Bagatelle, Suite de Bagatelle og La Sensible
Í: Pièces de clavecin
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

RYCHLIK, JAN
Hommaggi gravicembalistici (1960)
Editio Supraphon

SCARLATTI, ALESSANDRO
Neuf toccatas pour clavier
Heugel
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
SPES

SCARLATTI, DOMENICO
Sónötur K 96, K 115, K 116, K 119, K 215 og K 216
Í: Sixty Sonatas, I
Schirmer
Sónötur K 490, K 491, K 492, K 513 og K 517
Í: Sixty Sonatas, II
Schirmer

STOUT, ALAN
Toccata and Lament (1962)
Peters

SWEELINCK, JAN PIETERSZOOM
Fantasia Chromatica
Í: Opera omnia I, 1. hefti
Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ
Í: Opera omnia I, 2. hefti
Engelsche Fortuyn
Í: Opera omnia I, 3. hefti
VNM

TÔN THẬT, TIỆT
Ai van I
Jobert

ÝMSIR
Early English Keyboard Music [÷]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early French Keyboard Music [÷]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early German Keyboard Music [÷]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early Italian Keyboard Music [÷]
[Ferguson, Howard (útg.)]
Oxford University Press

Early Spanish Keyboard Music, þrjú hefti
[Ife, Barry/Truby, Roy (útg.)]
Oxford University Press

Úr: The Fitzwilliam Virginal Book, I og II
J. Bull: The King's Hunt; W. Byrd: Pavana Lachrymae; G. Farnaby: Bony sweet Robin; Munday: Go from my window; P. Philips: Amarilli di Julio Romano; T. Tompkins: Barafostus' Dream
Dover

Premiers Fac-Similés [÷]
[Morabito, Laure/Zyberajch, Aline (útg.) – safn ljósríta af upprunalegri nótnaprentun, ætlað nemendum]
Fuzeau

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt; hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagiöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í semballeik skal nemandi leika þrjú verk og tölusettan bassa, bæði undirbúinn og óundirbúinn. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemandur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni og (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 41 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BACH, JOHANN SEBASTIAN Overture í D-dúr úr partítu nr. 4, BWV 828 Í: Klavierübung, I Bärenreiter	FRESCOBALDI, GIROLAMO Capriccio sopra la Bassa Fiamenga Í: Il primo libro di capricci Zerboni
BYRD, WILLIAM My Ladye Nevells Grownde Í: My Ladye Nevells Booke of Virginal Music Dover	HAFLIÐI HALLGRÍMSSON Strönd Íslensk tónverkamiðstöð
COUPERIN, LOUIS Prelude í F-dúr og þrjú þættir í sömu tóntegund Í: Pièces de clavecin Oiseau-Lyre	SCARLATTI, DOMENICO Sónata K 116 Í: Sixty Sonatas, I Schirmer

Dæmi um undirbúinn tölusettan bassa

TELEMANN, GEORG PHILIPP Allegro úr sönötu í F-dúr fyrir blokkflautu og tölusettan bassa Í: Vier Sonaten aus „Der Getreue Musikmeister“ Bärenreiter	TELEMANN, GEORG PHILIPP Sein eigner Herr Í: Telemann, G. Ph.: Singe-, Spiel- und Generalbaßübungen, nr. 35 Bärenreiter
---	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið framhaldsnáms, bls. 75–77. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúinir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- samstígan krómátískan tónstiga frá hvaða nótu sem er, þrjár áttundir með báðum höndum
- tvo samstíga dúrtónstiga, þrjár áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- tvo samstíga molltónstiga, hljómhæfa og laghæfa, þrjár áttundir með báðum höndum í einu, ein áttund á milli handa
- tvo gagnstíga dúrtónstiga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- gagnstíga hljómhæfa e- og d-moll tónstiga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- brotna þríhljóma í tveimur dúrtóntegundum og tveimur molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum í einu, sbr. tóndæmi á bls. 73
- arpeggiur í grunnstöðu og hljómhvörfum í einni dúrtóntegund og einni molltóntegund, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo forsjuundarhljóma í arpeggjum, þrjár áttundir í grunnstöðu með hvorri hendi fyrir sig, sbr. eftirfarandi tóndæmi
- minnkaða sjöundarhljóma frá nótonum a og d, þrjár áttundir með hvorri hendi fyrir sig, sbr. eftirfarandi tóndæmi

Leikmáti og hraði

Nemandi leiki

- leiki tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu sextándapartsnótur
- leiki brotna þríhljóma, forsjuundarhljóma og arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við að að leiknar séu sextándapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Forsjuundarhljómur frá c'

Minnkaður sjöundarhljómur frá a

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í þrennt: verk fyrir grunnám, miðnám og framhaldsnám, allt eftir því á hvaða námsáfangi þau henta best. Innan hvers hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Grunnám

CHAMBARD, CHRISTIAN OG NICOLE
Je joue avec mes petits amis
Lemoine

EMONTS, FRITZ (ÚTG.)
Fröhliche Tänze nach alten
Weisen
[fjórhent]
Schott
Wir spielen vierhändig
[fjórhent]
Schott

HELGA SIGHVATSDÓTTIR / SIGRÍÐUR
PÁLMAÐÓTTIR
Ómblíða flautan, I og II
[altblokkflauta + semball]
Mál og menning

Miðnám

FARNABY, GILES
For two Virginals
Í: The Fitzwilliam Virginal Book, I
Dover

HÄNDEL, GEORG FRIEDRICH
Zwey Fugen für zwei Personen
an einem Clavier
Heinrichshoven

KURTÁG, GYÖRGY
Játékok, IV [+]
[fjórhent eða tveir sembalar]
Editio Musica Budapest

MOZART, WOLFGANG AMADEUS
Sónötur KV 6-7 [+]
[semball + fiöla]
Minkoff
Sex sónötur KV 10-15 [+]
[semball + fiöla/flauta]
Í: Jugendsonaten, II
Bärenreiter

PURCELL, HENRY
Fairest isle Z. 628/38
When I have often heard young
maids complaining Z. 629/23
[söngur + semball]
Í: Thirty Songs in two volumes, I
Oxford University Press
I attemt from love's sickness to
fly Z. 630/17h
[söngur + semball]
Í: Thirty Songs in two volumes, II
Oxford University Press

TELEMANN, GEORG PHILIPP
Klavierbüchlein
Tvær fúgur í a-og e-moll
[fjórhent]
Schott

TÜRK, DANIEL GOTTLÖB
Tonstücke für vier Hände
[fjórhent]
Schott

Framhaldsnám

BACH, CARL PHILIPP EMANUEL
Kvartett í a-moll, Wq 93
[fiöla + flauta + selló + pianó/semball]
Nagels Verlag

BACH, JOHANN CHRISTIAN
Kvintett í D-dúr, op. 11/6
[flauta + óbó + fiöla + víola + fylgirödd]
Nagels Verlag

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Sónata í Es-dúr, BWV 1031
[flauta + semball]
Í: Flötenmusik, Bach
Bärenreiter
Sónata í h-moll, BWV 1014
[fiöla + semball]
Í: Sechs Sonaten für Violino und
Cembalo
Bärenreiter
Sónata í G-dúr, BWV 1027
[gamba + semball]
Í: Drei Sonaten für Viola da
Gamba und Cembalo
Bärenreiter
Sembalkonsertar í A-dúr, BWV
1055 og í f-moll, BWV 1056
Í: Cembalo-Konzerte
Breitkopf & Härtel

BOISMORTIER, JOSEPH BODIN DE
Sónötur op. 91
[semball + flauta]
Universal Edition

COUPERIN, FRANÇOIS
La Juliette (úr 14. ordre, Livre III)
Musète de Taverni (úr 15. ordre,
Livre III)
La Létiville (úr 16. ordre, Livre III)
[2 sembalar]
Í: Pièces de clavecin
Heugel
Concerts Royaux
[flauta/óbó/fiöla + fylgirödd – verkin má
einnig leika á tvo sembala]
Oiseau-Lyre
[ljósrit upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

GEMINIANI, FRANCESCO
Sónata í e-moll
[óbó/flauta/fiöla + fylgirödd]
Bärenreiter

HÄNDEL, GEORG FRIEDRICH
Concerto a quattro í d-moll
[flauta + fiöla + selló + fylgirödd]
Schott

JÓN LEIFS
Kirkjulög op. 12a
[söngur + pianó/semball]
Íslensk tónverkamiðstöð
Tvö sönglög op. 14a, Máninn liður
og Vögguvísa
[söngur + pianó/semball]
Íslensk tónverkamiðstöð
Sofðu unga ástin mín op. 19b
[söngur + pianó/semball]
Íslensk tónverkamiðstöð

JÓNAS TÓMASSON
Notturmo III
[semball + víola]
Íslensk tónverkamiðstöð

KURTÁG, GYÖRGY
Játékok, IV [+]
[fjórhent eða 2 sembalar]
Editio Musica Budapest

MUFFAT, GOTTLIEB
Sonata pastorale à 3 í D-dúr
[2 fiölar + fylgirödd]
Doblinger

PÁLL PAMPICHLER PÁLSSON
Stúlkan og vindurinn (1979)
[flauta + semball]
Íslensk tónverkamiðstöð

PURCELL, HENRY
If music be the food of love,
Z. 1691
Nymphs and sherpherds come
away, Z. 1692
[söngur + semball]
Í: Thirty Songs in two volumes, I
Oxford University Press
Music for a while, Z. 583/2
Now that the sun hath veiled his
light, Z. 193
[söngur + semball]
Í: Thirty Songs in two volumes, II
Oxford University Press

RAMEAU, JEAN-PHILIPPE
Pièces de clavecin en concerts
[semball + fiöla/flauta + flauta/gamba]
Bärenreiter
[ljósprentun upprunalegrar útgáfu]
Fuzeau

STOCKHAUSEN, KARL-HEINZ
Tierkreis
[fyrir eitt eða fleiri hljóðfæri/sönggraddir]
Stockhausen Selbstverlag

TELEMANN, GEORG, PHILIPP

Sónata í g-moll
[flauta + fylgirödd]
Í: Zwölf Methodische Sonaten

Bärenreiter

Kanarienvogel, Kantate
[altrödd + 2 fiðlur + víola + fylgirödd]

Bärenreiter

Triósónata í B-dúr
[blokkflauta/pverflauta/fiðla + semball
(obligato) + fylgirödd]

Bärenreiter

Triósónata í A-dúr
[flauta + semball (obligato) + fylgirödd]

Sikorski

Triósónata í Es-dúr
[óbó + semball (obligato) + fylgirödd]

Sikorski

TOMKINS, THOMAS /**CARLSTON, NICHOLAS**

A Fancy og A Verse

[fjórhent]

Í: Two Elizabethan Keyboard

Duets

Bärenreiter

TÔN THẬT, TIẾT

Ai van II

[seball + bassablokkflauta]

Jobert

VERACINI, FRANCESCO MARIA

Sónötur

[fiðla/flauta/altblokkflauta + fylgirödd]

Bärenreiter

ÞORKELL SIGURBJÖRNSSON

Fiori

[gítar + semball]

Íslensk tónverkamiðstöð

Convention

[tveir sembalar]

Íslensk tónverkamiðstöð

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Frumheimildir

Arbeau, Thoinot (þýð.: Mary Stewart Evans): Orchesography [1589], Dover Publications, Inc, New York 1967

[Heimildarit um dans og danstónlist á endurreisnartímanum, skrifað í samræðustíl.]

Bach, Carl Philipp Emanuel (ritstj.: L. Hoffmann-Ebrecht): Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen [1753], Breitkopf und Härtel Musikverlag, Leipzig 1976 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)

[Grundvallarit um semballeik og útfærslu á tölusetnum bassa við lok barokktímans.]

Bach, Carl Philipp Emanuel (þýð.: W. J. Mitchell): Essay on the True Art of Playing Keyboard Instruments [1753], W. W. Norton & Company, New York 1949

Baker, Nancy Kovaleff (ritstj. og þýð.: Thomas Christensen): Aesthetics and the Art of Musical Composition in the German Enlightenment, selected writings of J. G. Sulzer and H. C. Koch, Cambridge University Press, Cambridge 1995

Burney, Charles: Music, Men, and Manners in France and Italy [1770], The Folio Society, London 1969

[Ferðapistill Englendingsins Burneys frá Frakklandi og Ítalíu þar sem hann lýsir þjóðlífi og listum.]

David, Hand T. (ritstj.: Arthur Mendel): The Bach Reader, W. W. Norton & Company, New York, London 1972

[Safn skjala og bréfa sem varða líf J. S. Bach.]

Fubini, Enrico (ritstj.) (þýð.: B. J. Blackburn): Music and Culture in Eighteenth-Century Europe, The University of Chicago Press, Chicago/London 1994

Mac Clintock, Carol (ritstj. og þýð.): Readings in the History of Music in Performance, Indiana University Press, Bloomington 1982

[Í ritinu er vitnað í 22 höfunda, allt frá 15. öld til upphafs þeirrar 19., sem gefa góð ráð um flutning og túlkun tónlistar.]

Mattheson, Johann: Der vollkommene Kapellmeister [1739], Bärenreiter-Verlag, Kassel/Basel 1969 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)

[Yfirgripsmikið rit, skrifað á háskaiði barokktímans.]

Mattheson, Johann (ritstj. og þýð. Ernest C. Harriss): Der vollkommene Kapellmeister [1739], UMI Research Press, Ann Arbor, Michigan 1981

Quantz, Johann Joachim: Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen [1752], Bärenreiter, Kassel 1992 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)

[Skrifað með flautuleik í huga en er einnig greinargóður leiðarvísir öðrum hljóðfæraleikurum og söngvurum sem flytja tónlist frá seinni hluta barokktímans.]

Quantz, Johann Joachim (þýð.: E. R. Reilly): On Playing the Flute [1752], Schirmer Books, New York 1966

Santa María, Fray Tomás de: Libro llamado arte de tañer fantasia [1565], Minkoff, Genf 1973 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)

[Stutt kennslurit og mikilvæg heimild um hljómborðsleik og skreytilist 16. aldar.]

Santa María, Fray Tomás de (þýð.: Eta Harich-Schneider): Anmut und Kunst beim Clavichordspiel, Valladolid [1565], Kistner und Siegel & Co., Lippstadt 1962

Strunk, Oliver (ritstj.): The Baroque Era, Source readings in Music History, Vol III, W. W. Norton & Company Inc., New York 1965

Leikmáti og skreytilist

- Brown, Howard Meyer: *Embellishing Sixteenth-Century Music*, Oxford University Press, Oxford 1976
[Handhæg bók um mismunandi vægi skrauts í tónverkum 16. aldar.]
- Donington, Robert: *The Interpretation of Early Music*, Faber and Faber, London, Boston 1989
[Viðamesta yfirlitsbókin sem til er í dag um flutning barokktónlistar með fjölda tilvitnana í frumheimildir.]
- Klingfors, Gunno: *Barokkboken*, AB Carl Gehrman's Musikförlag, Stockholm 1985
[Hnitmiðuð umfjöllun um flest er lýtur að flutningi barokktónlistar. Bókinni fylgir snælda með tónðæmum.]
- Klotz, Hans: *Die Ornamentik der Klavier- und Orgelwerke von Johann Sebastian Bach*, Bärenreiter, Kassel 1984
[Ítarleg bók um skreytilist í verkum Bachs og samtímamanna hans.]
- Neuman, Frederick: *Essays in Performance Practice*, UMI Research Press, Ann Arbor, Michigan 1982
[Safn greina, m. a. um notes inégales, hrynútfærslur á punkteruðum nótum og skreytilist.]
- Neumann, Frederick: *Ornamentation in Baroque and Post-Baroque Music with Special Emphasis on J. S. Bach*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey 1983
[Ítarleg bók um trillur og skreytilist.]
- Schmitz, Hans-Peter: *Die Kunst der Verzierung im 18. Jahrhundert. Instrumentale und vokale Musizierpraxis in Beispielen*, Bärenreiter, Kassel 1973

Tölusettur bassi

- Christensen, Jesper Bøje: *Die Grundlagen des Generalbaßspiels*, Ein Lehrbuch nach zeitgenössischen Quellen, Bärenreiter, Kassel 1992
[Góð nútímakennslubók í tölusettum bassa í þýskum og frönskum stíl.]
- Christensen, Jesper Bøje: *Zur Generalbaß-Praxis bei Händel und Bach*, Basler Jahrbuch für historische Musikpraxis, IX, 1985, Amadeus, Winterthur 1985
[Í greininni er fjallað um tölusettan bassa og stílfræði hans, nýtt sjónarhorn á gömul fræði stutt dæmum og rökum.]
- Gasparini, Francesco: *L'Armonico Pratico al Cimbalo* [1708], Broude Brothers, New York 1967 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)
[Góð heimild um tölusettan bassa í ítölskum stíl þar sem tekin eru til athugunar sérítölsk stílbrigði.]

Gasparini, Francesco: *A Practical Harmonist at the Harpsichord* [1708], Da Capo Press, New York 1980

Heinichen, Johann David: *Der Generalbaß der Composition* [1728], Edition Georg Olms, Hildesheim 1969 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)
[Umfangsmikið rit um tölusettan bassa eins og hann var iðkaður í Þýskalandi hábarokksins.]

Muffat, Georg (ritstj.: Hellmut Federhofer): *An Essay on Thorough-Bass* [1699], American Institute of Musicology, 1961
[Útgáfa á handriti, *Regulae Concentum Partiturae* frá 1699. Texti á þýsku, enskur inngangstexti. Fjallað um þýskan og ítalskan stíl í útfærslu á tölusettum bassa.]

Rameau, Jean-Philippe (ritstj.: Erwin Reuben Jacobi): *Traité de l'harmonie* [1722]. Í: *Complete Theoretical Writings*, Vol I. American Institute of Musicology, 1967 (ljósprentun upprunalegrar útgáfu)

Rameau, Jean-Philippe (þýð.: P. Gossett): *Treatise on Harmony* [1722], Dover Publications, Inc., New York 1971

Saint-Lambert, Michel de: *Les principes du clavecin* [1702 og 1707], Minkoff, Genf 1982 (ljósprentun upphaflegrar útgáfu)
[Í bókinni er ljósprentun upphaflegrar útgáfu tveggja rita. Hið fyrra, *Les principes de clavecin*, contentant une explication de tout ce qui concerne la tablature et le clavier frá 1702, fjallar um semballeik. Í seinna ritinu, *Nouveau traité de l'accompagnement du clavecin, de l'organ et des autres instruments* frá 1707; er umfjöllun um tölusettan bassa.]

Williams, Peter: *Figured Bass Accompaniment*, I–II, University Press Edinburgh, Edinburgh 1970
[Kennslubók í tölusettum bassa með fjölda tilvitnana í frumheimildir.]

Tónlistarsaga

Anthony, James: *French Baroque Music From Beaujoyeux to Rameau*, W. W. Norton & Company, New York, London 1978

Apel, Willi (ritstj. og þýð.: H. Tischler): *The History of Keyboard Music to 1700*, Indiana University Press, Bloomington 1972
[Ein viðamesta og ítarlegasta saga hljómborðstónlistar sem skrifuð hefur verið, handhægt uppfléttirit um tónskáld, tónsmíðaform og þjóðbundnar stíltegundir.]

Blume, Friedrich (þýð.: M. D. Herter): *Renaissance and Baroque Music*. A comprehensive survey, W. W. Norton and Company, Inc., New York 1967
[Tónlist 15.–18. aldar er skoðuð í ljósi heimspeki og menningarsögu síns tíma.]

- Boyd, Malcolm: Bach, The Master Musicians., J. M Dent & Sons, Ltd., London, Melborne 1983
- Bukofzer, Manfred F.: Music in the Baroque Era. From Monteverdi to Bach, W. Norton & Company Inc., New York 1947
- Dolmetsch, Mabel: Dances of England and France, from 1450–1600 with their music and authentic manner of performance, Da Capo Press, New York 1975 [Myndrænar lýsingar á helstu dónsum 15. og 16. aldar ásamt vinsælustu danslögnum á nótum. Flest þeirra má leika á sembal.]
- Dolmetsch, Mabel: Dances of Spain and Italy, from 1400–1600, Routledge and Kegan Paul Ltd., London 1954 [Myndrænar lýsingar á helstu dónsum 15. og 16. aldar ásamt vinsælustu danslögnum á nótum. Flest þeirra má leika á sembal.]
- Dreyfus, Laurence: Bach and the Patterns of Invention, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 1996, [Hugleiðingar um tónsköpunargáfu og tónstíl Bachs með fjölmörgum tilvísunum í tónverk hans.]
- Forkel, Johann Nikolaus (þýð.: Árni Kristjánsson): Um Johann Sebastian Bach – líf hans, list og listaverk. [1802], Tónskóli Þjóðkirkjunnar, Reykjavík 1985
- Kirkpatrick, Ralph: Domenico Scarlatti, Princeton, Princeton University Press, New Jersey 1953 [Brautryðjendaverk um Scarlatti sem gefur einnig mikilvægar leiðbeiningar um flutningsmáta tónlistar hans.]
- Little, Meredith/Jenne, Natalie: Dance and the Music of J. S. Bach, Indiana University Press, Bloomington, Indiana 1991 [Um fjöllun um ellefu af helstu dónsum síðbarokktímans, m.a. eru dansspor, hrynmynstur, hljómfall og hraði tekin til athugunar.]
- Mather, Betty Bang: Dance Rhythms of the French Baroque. A Handbook for Performance, Indiana University Press, Bloomington, Indianapolis 1987 [Um fjöllun um tengsl dans- og mælskulistar, ásamt hagnýtum fróðleik um vinsælustu dansa Frakka á barokktímanum.]
- Palisca, Claude V.: Baroque Music, Englewood Cliffs, Prentice-Hall, Inc., New Jersey 1968

Ýmislegt

- Harnoncourt, Nikolaus: Musik als Klangrede. Wege zu einem neuen Musikverständnis, Residenz Verlag, Wien 1983
- Harnoncourt, Nikolaus: Music as Speech. Ways to a New Understanding of Music, Amadeus Press, Portland, Oregon 1982
- Hubbard, Frank: Three Centuries of Harpsichord Making, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 1965
- Kelletat, Herbert: Zur musikalischen Temperatur, I: Johann Sebastian Bach und seine Zeit, Edition Merseburger, Bärenreiter, Kassel 1981
- Klop, G. C.: Harpsichord Tuning, Garderen, Holland 1983 [Örstuttur, greinargóður bæklingur um sembalstillingar.]
- Lengellé, Françoise/Marmin, Françoise/Morabito, Laure/Zylberajch, Aline: 10 ans avec le clavecin, Cité de la musique, Centre de ressources musique et danse, Paris 1996
- Russell, Raymond: The Harpsichord and Clavichord, Faber and Faber, London 1973

Tímarit

- Alte Musik Aktuell, Pro Musica Antiqua, Postfach 10 08 30, 93008 Regensburg, Þýskaland
- Concerto, Postfach 80 02 80, D-51002 Köln, Þýskaland
- Early Music, gefið út ársfjórðungslega af Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP, England
- Early Music News, 3 Onslow House, Castle Rd, Tunbridge Wells, Kent TN4 8BY
- Gramophone Early Music, gefið út ársfjórðungslega, P.O. Box 326, Sittingbourne, Kent ME9 8FA, England

ORGEL

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á orgel. Þar á eftir fara kaflar um tvo megináfanga námsins, þ.e. miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvors námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hvorum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á orgel

Fá hljóðfæri eiga sér lengri sögu en orgelið og nær forsaga þess langt aftur fyrir Krists burð. Upphaflega voru hljóðfærin lítil og meðfærileg, notuð við ýmsar aðstæður. Á síðari öldum varð þróunin í þá átt að orgelin stækkuðu og tengdust kirkju og trúarlegri tónlist sterkum böndum. Engu að síður hefur töluvert verið samið af veraldlegri tónlist fyrir orgel, þ.m.t. einleiksverk, konsertar og kammertónlist.

Elsta pípuorgel, sem varðveist hefur á Íslandi, var sett upp í Dómkirkjunni í Reykjavík árið 1840 en á fyrri öldum er nokkrum sinnum getið um hljóðfæri af slíku tagi hér á landi. Harmóníum, fótstigin heimilishljóðfæri, tóku að berast til landsins á ofanverðri 19. öld og nutu mikilla vinsælda langt fram á 20. öld. Á liðnum áratugum hefur pípuorgelum, bæði íslenskum og erlendum af ýmsum stærðum og gerðum, fjölgað mjög hér á landi.

Orgel eru afar mismunandi að stærð, gerð og raddskipan. Lítil hljóðfæri geta nýst vel til náms en stærri hljóðfæri gefa augljóslega meiri túlkunarmöguleika. Mikilvægt er að organisti þekki byggingu orgelsins vel og geti nýtt fjölbreytta möguleika þess.

Til að stunda nám í orgelleik samkvæmt þessari námskrá þarf nemandi að hafa aðgang að orgeli með tveimur hljómborðum og fótspili. Æski-

legt er að hljóðfærið hafi svellverk. Frá og með upphafi framhaldsnáms er nauðsynlegt að nemandi hafi aðgang að hljóðfæri með svellverki. Til æfinga getur nemandi notað tveggja hljómborða rafmagnshljóðfæri svo fremi að það hafi tveggja og hálfur áttundar fótspil. Hvorki er gert ráð fyrir að hægt sé að nota smærri rafmagnshljóðfæri né harmóníum til námsins.

Tveimur skilyrðum þarf að fullnægja til að nám í orgelleik geti hafist. Í fyrsta lagi þarf nemandi að hafa náð nægilegum líkamsþroska til að geta leikið á fótspilið. Í öðru lagi þarf nemandi vera kominn áleiðis í miðnámi í píanóleik. Þá er mælt með áframhaldandi námi í píanóleik samhliða orgelnáminu. Ekki gert ráð fyrir að nemendur stundi grunnnám í orgelleik.

Miðnám

Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil þremur til fjórum árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga orgelnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- _ beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- _ sitji eðlilega og áreynslulaust við hljóðfærið
- _ leiki með vel mótaðri handstöðu

- _ hreyfi hendur og fætur eðlilega um hljóðfærið
- _ hafi náð góðum tókum á sjálfstæði handa
- _ hafi náð góðum tókum á samhæfingu ólíkra hreyfinga handa og fóta
- _ leiki með sem minnstum aukahreyfingum líkamans
- _ leiki jafnt og hljómar séu samtaka
- _ hafi vald á mismunandi áslætti, þ.m.t. legato, non legato og staccato
- _ hafi kynnst algengustu skrautnótum og táknum
- _ geti ákvarðað hentuga fingra- og fótsetningu
- _ leiki með markvissri fingra- og fótsetningu
- _ hafi náð góðu valdi á jöfnum leik
- _ geti undirbúið innkomu fótspils tímanlega
- _ hafi kynnst notkun svellara
- _ geti valið raddir á hljóðfærið sem hæfa hverju verkefni
- _ sýni nákvæmni í mótun tónmynstra og hendinga
- _ sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- _ hafi öðlast gott hrynskyn
- _ hafi vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- _ geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- _ hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- _ hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- _ hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- _ hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- _ hafi á valdi sínu samstígan krómátiskan tónstíga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með báðum höndum
- _ hafi á valdi sínu samstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum
- _ hafi á valdi sínu samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum
- _ hafi á valdi sínu dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, eina áttund á fótspil
- _ hafi á valdi sínu molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, til og með fimm formerkjum, eina áttund á fótspil

- hafi á valdi sínu gagnstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, leikna eina áttund með annarri hendi og á fótspil
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu, sbr. tóndæmi á bls. 100, í dúr og moll til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 101, í eftirfarandi tóntegundum: C, F, G, D, A, a, e, d
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hve miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir þriggja til fjögurra ára orgelnám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar

kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Kennslubækur og æfingar

DEIS, FRIEDHELM Orgelschule Band II <i>F. Bischoff</i>	HAUKUR GUÐLAUGSSON Kennslubók í organleik, 1. hefti <i>Haukur Guðlaugsson</i>
DUPRÉ, MARCÉL Méthode d'Orgue <i>Leduc</i>	KELLER, HERMANN Die Kunst des Orgelspiels <i>Peters</i>
GERMANI, F. Metodo per organo, 1. hefti <i>Edizioni de Santis</i>	SCHNEIDER, J. Pedalstudien für Orgel, 1. hefti <i>Peters</i>
GLEASON, HAROLD Method of Organ Playing <i>Simon & Schuster/Prentice Hall</i>	VIDERÖ, FINN Orgelschule <i>Wilhelm Hansen</i>

Tónverk og safnbækur

ÁRNI BJÖRNSSON Þrjár prelúdiur fyrir orgel/ harmónium <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>	BJÖRGVIN GUÐMUNDSSON Hljómblik – 105 smálög fyrir píanó/orgel <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
BACH / KREBS Acht kleine Preludien und Fugen [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>	BRAHMS, J. Úr: Sämtliche Orgelwerke Sálmforleikir nr. 2, 3, 7 og 11 <i>Breitkopf & Härtel</i>
BACH, J. S. Sálmforleikir: Christ lag in Todesbanden, BWV 625 Jesus Christus, unser Heiland, BWV 626 Nun komm' der Heiden Heiland, BWV 599 Wer nur den lieben Gott läßt walten, BWV 690, 691 og 642 Herr Jesu Christ, Dich zu uns wend, BWV 632 Herzlich tut mich verlangen, BWV 727 Ich ruf zu Dir, Herr Jesu Christ, BWV 639 Jesu, meine Freude, BWV 610 Liebster Jesu, wir sind hier, BWV 633 Pastorale, BWV 590, 1., 2. og 3. þáttur [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>	CLÉRAMBAULT, L. N. Suite de deuxième ton <i>Edition Schola Cantorum</i>
	DUPRÉ, MARCEL 79 Chorales for the Organ op. 28 <i>H. W. Gray/Belwin Mills</i>
	JÓHANN ÓLAFUR HARALDSSON Prelúdiur og postlúdiur fyrir orgel <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
	JÓN LEIFS Organforleikir nr. 1 Úr: Þrjár organforleikir op. 16 <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
	KARG-ELERT, S. O, my soul rejoice with gladness Úr: 14 Choral Improvisationen op. 65 <i>B&C Music/Peters</i>

MAGNÚS BL. JÓHANSSON Adagio Úr: Íslensk orgelverk <i>Kristnihátíðarnefnd og embætti Söngmálastjóra</i>	PÁLL ÍSÓLFSSON Forspil op. 3, nr. 3, 4, 7, 9, 11 <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
MENDELSSOHN, F. Fúga í d-moll úr sönötu nr. 6 <i>Peters</i> Adagio í As-dúr úr sönötu op. 65, nr. 1 <i>Peters</i> Andante Religioso úr sönötu op. 65, nr. 4 <i>Peters</i>	RAGNAR BJÖRNSSON Sálmforleikur „Himnarós, leið og ljós“ <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
PACHELBEL, JOHANN Magnificat Fugen <i>Peters</i> Ciacona in f <i>Peters</i>	REGER, M. 30 kleine Choralvorspiele op. 135a, nr. 1, 5–8, 13, 14, 21, 24 og 29 <i>Peters</i>
	STEINGRÍMUR SIGFÚSSON Víst ertu, Jesús, kóngur klár <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
	WALTHER, J. G. Partítan „Jesu meine Freude“ <i>Peters</i>

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í orgelleik skal nemendi leika þrjú verk og eina pedalæfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af samþærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómferli með eða án undirleiks, (c) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (d) hljómsetja stutta laglínu óundirbúið. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd. Gert er ráð fyrir að nemendur leiki tónverk með pedal en heimilt er þó að leika eitt verk án pedals.

Dæmi um tónverk með pedal

BACH, J. S. Ich ruf zu dir herr Jesu Christ, BWV 639 Úr: Orgelbüchlein [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>	DUPRÉ, M. Sálmforleikur nr. 41, In dulci jubilo Úr: 79 Chorals for the Organ op. 28 <i>H. W. Gray/Belwin Mills</i>
BACH / KREBS Prelúdíum og fúga í C-dúr, nr. 1 Úr: Átta litlum prelúdíum og fúgum [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>	ALAIN, J. Choral dorianne <i>United Music Publishers</i>
REGER, M. Ach bleib mit deiner Gnade Úr: 30 kleine Choralvorspiele op. 135a, nr. 1 <i>Peters</i>	JÓN ÞÓRARINSSON Sálmforleikur „Jesú, mín morgun- stjarna“ Úr: Íslensk orgelverk <i>Kristnihátíðarnefnd og embætti Söngmálastjóra</i>

Dæmi um tónverk án pedals

CLÉRAMBAULT, L. N. Basse de cromorne Úr: Suite de deuxième ton <i>Edition Schola Cantorum</i>	WALTHER, J. G. Fyrstu þrjú tilbrigðin úr partitunni „Jesu meine Freude“ <i>Peters</i>
--	--

Dæmi um pedalæfingar

HESE, A. F. Æfing Úr: Haukur Guðlaugsson: Kennslubók í organleik, 1. hefti, bls. 72 <i>Haukur Guðlaugsson</i>	Æfing nr. 13 Úr: Germani, F.; Metodo per organo, 1. hefti <i>Edizioni de Santis</i>
--	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið miðnáms, bls. 94–96. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf próf skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúnir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni**Nemandi geti leikið**

- samstígan krómátískan tónstíga frá nótu að eigin vali, tvær áttundir með báðum höndum
- tvo samstíga dúrtónstíga, tvær áttundir með báðum höndum
- tvo samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, tvær áttundir með báðum höndum
- tvo dúrtónstíga eina áttund á fótspil
- tvo molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, eina áttund á fótspil
- tvo gagnstíga dúrtónstíga, eina áttund, með annarri hendi og á fótspil
- arpeggiur í grunnstöðu, sbr. eftirfarandi tónðæmi, í tveimur dúr- og tveimur molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum
- niðurlagshljóma, sbr. eftirfarandi tónðæmi í einni dúr- og einni molltóntegund

Leikmáti og hraði**Nemandi**

- leiki tónstíga með höndum eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstíga á fótspil eigi hægar en M.M. ♩ = 52, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstíga með hendi og fótum eigi hægar en M.M. ♩ = 52, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur í 6/8-takti
- leiki tónstíga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi**C-dúr, arpeggiur í grunnstöðu****Niðurlagshljómar í C-dúr****Niðurlagshljómar í a-moll****Framhaldsnám**

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfanga að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértekum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértekum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga orgelnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- sitji eðlilega og áreynslulaust við hljóðfærið
- leiki með sem minnstum aukahreyfingum líkamans
- hafi náð mjög góðum tókum á samhæfingu ólíkra hreyfinga handa og fóta
- leiki jafnt og hljómar séu samtaka
- hafi vald á mismunandi áslætti, þ.m.t. legato, non legato og staccato
- kunni skil á og geti leikið skrautnótur smekklega og í samræmi við viðeigandi stíl
- geti ákvarðað hentuga fingra- og fótsetningu
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins
- geti undirbúið innkomu fótspils tímanlega
- hafi náð leikni í þöglum fingraskiptingum
- hafi náð mjög góðu valdi á jöfnum leik
- hafi gott vald á notkun raddvalsminnis
- geti leikið á tvö hljómborð með annarri hendi
- hafi gott vald á notkun svellara
- hafi þjálfast í að velja raddir sem hæfa við formbyggingu viðkomandi verks

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- hafi mjög gott vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- geti tónflutt sálmalög upp og niður um heiltón og hálfón
- hafi hlotið reglulega þjálfun í leik einleikskafla fyrir fótspil³
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í að leika utan að og komist þannig í enn nánara samband við verkin

- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómátiskan tónstíga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með báðum höndum
- hafi á valdi sínu alla samstíga dúrtónstíga tvær áttundir með báðum höndum
- hafi á valdi sínu alla samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, tvær áttundir með báðum höndum
- hafi á valdi sínu alla dúrtónstíga eina áttund á fótspil
- hafi á valdi sínu alla molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, eina áttund á fótspil
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga dúrtónstíga, leikna eina áttund með annarri hendi og á fótspil
- hafi á valdi sínu gangandi þriundir á fótspil, sbr. tóndæmi á bls. 108, í öllum dúrtóntegundum
- hafi á valdi sínu gangandi þriundir á fótspil, sbr. tóndæmi á bls. 108–109, í öllum molltóntegundum, hljómhæfum og laghæfum
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu í öllum dúrtóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum
- hafi á valdi sínu arpeggiur í grunnstöðu í öllum molltóntegundum, tvær áttundir með báðum höndum
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma í öllum dúr- og molltóntegundum, sbr. tóndæmi á bls. 101
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar og hins vegar tónverk. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

GERMANI, F. Metodo per organo, 1. hefti <i>Edizioni de Santis</i>	SCHNEIDER, J. Pedalstudien für Orgel, 2. hefti <i>Peters</i>
HAUKUR GUÐLAUGSSON Kennslubók í organleik, 2. og 3. hefti <i>Haukur Guðlaugsson</i>	

Tónverk

BACH, J. S. Ur: Orgelbüchlein Da Jesus an dem Kreuze stund, BWV 621 Gelobet seist Du, Jesu Christ, BWV 604 Wir danken Dir, Herr Jesu Christ, BWV 623 Christum wir sollen loben schon, BWV 611 Der Tag, der ist so freudenreich, BWV 605 Es ist das Heil uns kommen her, BWV 638 Helft mir Gottes Güte preisen, BWV 613 Das alte Jahr vergangen ist, BWV 614 Heut' triumphieret Gottes Sohn, BWV 630 Vom Himmel kam der Engel Schaar, BWV 607	Wenn wir in höchsten Nöthen sein, BWV 641 Wir Christenleut, BWV 612 Herr Gott, nun schleuß den Himmel auf, BWV 617 In dulci júbilo, BWV 608 O, Mensch, bewein' dein' Sünde groß, BWV 622 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>
	Sálmforleikir: Allein Gott in der Höhe sei Ehr, BWV 716 Vater unser in Himmelreich, BWV 737 Wir glauben all' an einem Gott, BWV 680 Wo soll ich fliehen hin, BWV 646 Nun komm' der Heiden Heiland, BWV 659 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>

BACH, J. S. Prelúdia og fúga í c-moll, BWV 549 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Prelúdia í f-moll, BWV 534 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Fúga í g-moll, BWV 578 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Prelúdia í A-dúr, BWV 536 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Fúga í g-moll, BWV 578 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Fúga í h-moll, BWV 579 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Sónata í d-moll nr. 3, 1. og 2. kafli, BWV 527 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i> Piece d'orgue, BWV 572 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Peters</i>

BOÉLLMANN, L. Suite Gothique <i>United Music Publishers</i>

BRAHMS, J. Choralvorspiele op. 122, nr. 1 og 9 <i>Breitkopf & Härtel</i>
--

BUXTEHUDE, D. Passacaglia í d-moll, BuxW 161 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Wilhelm Hansen/Peters</i> Praeludium í C-dúr, BuxW 137 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Wilhelm Hansen/Peters</i> Praeludium í D-dúr, BuxW 140 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Wilhelm Hansen/Peters</i> Praeludium í F-dúr, BuxW 145 [Urtext] <i>Breitkopf & Härtel/Wilhelm Hansen/Peters</i>

CLERAMBAULT, L. N. Suite de II éme ton <i>Edition Schola Cantorum</i>

FRANCK, C. Prelude, fugue et variations op. 18 <i>Durand</i>
--

FRESCOBALDI, G. Capriccio Pastorale <i>Peters</i> Toccata í g (mixolydisk) <i>Peters</i>
--

GUNNAR REYNIR SVEINSSON Jesú, mín morgunstjarna Úr: Íslensk orgelverk <i>Kristnihátíðarnefnd og embætti Söngmálastjóra</i>

HALLGRÍMUR HELGASON Partita: Faðir vor, sem á himnum ert Úr: Íslensk orgelverk <i>Kristnihátíðarnefnd og embætti Söngmálastjóra</i>
--

JÓN ÞÓRARINSSON Prelúdia, sálmur og fúga Úr: Íslensk orgelverk <i>Íslensk tónverkamiðstöð</i>
--

KARG-ELERT, S. 14 Choral - Improvisationen op. 65, nr. 11 <i>Peters</i>
--

LANGLAIS, J. Hommage à Frescobaldi <i>Editions Bornemann</i>
--

LEIFUR ÞÓRARINSSON Páskar Úr: Íslensk orgelverk <i>Kristnihátíðarnefnd og embætti Söngmálastjóra</i>

LEMMENS, J. N. Svita í D-dúr <i>Schott</i>
--

LÜBECK, V. Praeludium í E-dúr <i>Peters</i>

MENDELSSOHN, F. Prelúdia og fúga í d-moll <i>Peters</i> Fúga í C-dúr úr sönötu nr. 2 <i>Peters</i> Andante con moto úr sönötu nr. 5 <i>Peters</i>

MESSIAEN, O. L'église éternelle <i>Leduc</i> Le banquet céleste <i>Leduc</i> La Nativité du Seigneur <i>Leduc</i>

PACHELBEL, J. Ausgewählte Orgelwerke, I. bindi Peters	SIGURÐUR ÞÓRÐARSON Fúga Kristnihátíðarnefnd og embætti Söngmálastjóra
PÁLL ÍSÓLFSSON Ostinato et Fughetta Íslensk tónverkamiðstöð	YMSIR Átta sálforleikir yfir íslensk sálmalög: Verk eftir Jón Nordal, Ragnar Björnsson, Gunnar Reyni Sveinsson, Atla Heimi Sveinsson, Leif Þórarinnsson og Þorkel Sigur- björnsson. Íslensk tónverkamiðstöð
REGGER, M. 13 Choralvorspiele für Orgel, op. 79b Peters 30 kleine Choralvorspiele op. 135a, nr. 2, 15, 28, 30 Peters Choralvorspiele op. 67, nr. 2 og 14 Peters	ÞORKELL SIGURBJÖRNSSON Snertur Íslensk tónverkamiðstöð
REUBKE, J. Trió í Es, nr. 5 Oxford University Press	

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt: hljóðfærpróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í orgelleik skal nemandi leika þrjú verk og eina pedalæfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni eða (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 41 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BUXTEHUDE, D. Praeludium í F-dúr BuxW 145 Breitkopf & Härtel/Wilhelm Hansen/Peters	FRANCK, C. Prelude, fugue et variations op. 18 Durand
BACH, J. S. Vom Himmel kam der Engel Schaar, BWV 607 Úr: Orgelbüchlein Breitkopf & Härtel/Peters	MESSIAEN, O. La Vierge et l'enfant Úr: La Nativité du Seigneur Leduc
BACH, J. S. Piece d'orgue, BWV 572 Breitkopf & Härtel/Peters	ÞORKELL SIGURBJÖRNSSON Snertur (I, IV og V) Íslensk tónverkamiðstöð

Dæmi um æfingar

BUXTEHUDE, D. Taktar 1–20 úr Praeludium í C-dúr, BuxW 137 Breitkopf & Härtel/Wilhelm Hansen/Peters	GERMANI, F. Æfing nr. 15 Úr: Metodo per organo, 1. hefti Edizioni de Santis
--	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið framhaldsnáms, bls. 102–103. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúinir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- samstígan krómatiskan tónstiga frá nótu að eigin vali, tvær áttundir með báðum höndum
- tvo samstíga dúrtónstiga, tvær áttundir með báðum höndum
- tvo samstíga molltónstiga, hljómhæfa og laghæfa, tvær áttundir með báðum höndum
- tvo dúrtónstiga tvær áttundir á fótspil

- tvo molltónstiga, hljómhæfa og laghæfa, tvær áttundir á fótspil
- tvo gagnstiga dúrtónstiga, eina áttund með annarri hendi og á fótspil
- gangandi þriundir á fótspil, sbr. eftirfarandi tóndæmi, í einni dúrtóntegund
- gangandi þriundir á fótspil, sbr. eftirfarandi tóndæmi, í einni molltóntegund, hljómhæfri og laghæfri
- arpeggiur í grunnstöðu í einni dúrtóntegund, tvær áttundir með báðum höndum
- arpeggiur í grunnstöðu í einni molltóntegund, tvær áttundir með báðum höndum
- niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 101, í einni dúr- og einni molltóntegund

Leikmáti og hraði

Nemandi leiki

- tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu sextándapartsnótur
- tónstiga á fótspil eigi hægar en M.M. ♩ = 82, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- arpeggiur eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við að leiknar séu sextándapartsnótur
- tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

C-dúr – gangandi þriundir

f-moll, hljómhæfur – gangandi þriundir

f-moll, laghæfur – gangandi þriundir

Óundirbúinn nótnalestur

Auk hefðbundins nótnalestrar skal nemandinn tónflytja sálmalag upp eða niður um heiltón eða hálfón. Tónflutningsdæmið skal vera af samþætilegri þyngd og lestrardæmi á miðprófi. Sjá enn fremur prófreglur og skýringar í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 36 og 44.

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í tvennt; verk fyrir miðnám og framhaldsnám. Innan hvors hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Miðnám

HAYDN, J.
Úr sköpuninni
Tónskóli Þjóðkirkjunnar

MOZART, W. A.
Ave Verum Corpus
Tónskóli Þjóðkirkjunnar

SCHUMANN, R.
Kleine Studie
Tónskóli Þjóðkirkjunnar

YMSIR
Sálmalagabók Þjóðkirkjunnar –
orgelútgáfa
Skálholtsútgáfan

Framhaldsnám

CHERUBINI
Sonate per due organi
[2 orgel]
Doblinger

HASELBÖCK, M.
Quattro
Doblinger

HESSE, A.
Compositioni per organo a 2 et
4 mani
[2 orgelleikarar]
Bärenreiter

KREBS, J. L.
Sämtliche Werke für Orgel und
obligates Instrument
[óþó/trompet + orgel]
Breitkopf & Härtel

LANGLAIS, J.
Allegro og Final úr Double
Fantasie pour deux organistes
[2 orgelleikarar]

ÝMSIR

For two to play
[2 orgelleikarar]
Bärenreiter

Musik für Blechbläser und
Tasteninstrumente
Bärenreiter

Musik für 2 Tasteninstrumente
[2 hljómborðshljóðfæri]
Breitkopf & Härtel

Musik für Trompete und Orgel,
fjögur hefti
[trompet + orgel]
Breitkopf & Härtel

Sálmabók Þjóðkirkjunnar –
orgelútgáfa
Skálholtsútgáfan

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Adelung, Wolfgang: Einführung in den Orgelbau, Breitkopf & Härtel, Wiesbaden 1986

Bach, J. S.: Orgelbüchlein BWV 599–644, Faksimile der autographen Partitur, Herausgegeben von Heinz-Harald Löhlein, Bärenreiter-Verlag, Kassel 1981

Dictionary of organ stops, The Vincent Music Company, London

Dom Bedois de celles: L'art du facteur d'orgues, Bärenreiter-Verlag

Forkel, Johann Nikolaus (þýð.: Árni Kristjánsson): Um Johann Sebastian Bach – líf hans, list og listaverk, Tónskóli Þjóðkirkjunnar, Reykjavík 1985

Germani, Fernando: Guida illustrativa alle composizioni per organo di J. S. Bach, Camerata Musicale, Barese – Via Sparano, 141 – Bari 1976

Göettsche, J. E.: Johann Sebastian Bach (1685–1750) Le Composizioni per organo, Comune di Padova, Padova 1985

Harmoncourt: Musik als Klangrede, Residenz Verlag, Salzburg 1982

Klotz, Hans: Das Buch von der Orgel, Bärenreiter-Verlag, Kassel und Basel 1960

Klotz, Hans: Die Ornamentik der Klavier- und Orgelwerke von J. S. Bach, Bärenreiter-Verlag 1986

Krams, Peter: Wechselwirkungen zwischen Orgelkomposition und Pedalspieltechnik, Breitkopf & Härtel, Wiesbaden 1974

Kraus, Eberhard: Orgeln und Orgelmusik, Das Bild der Orgellandschaften, Textzeichnungen Alois Schaller, Friedrich Pustet, Regensburg 1972

L'Orgue Français, Edition Atlas, Paris 1986

Lohmann, Ludger: Studien zu Artikulationsproblemen bei den Tasteninstrumenten des 16.–18. Jahrhunderts, Gustav Bosse Verlag Regensburg 1982

Repertorium Orgelmusik, Bodensee-Musikversend, 1994

Schlick, Arnolt: Orgelkompositionen, Herausgegeben von Rudolf Walter, B. Schott's Söhne, Mainz 1970

Schneider, Thekla: Die Namen der Orgelregister, Bärenreiter-Verlag, Kassel 1958

Schweitzer, Albert: Johann Sebastian Bach, Vorrede von Charles Marie Widor, Veb Breitkopf & Härtel Musikverlag, Leipzig 1954

The Cambridge Companion of the Organ, Cambridge University Press 1998

Tímarit og vefslóðir

American Guild of Organists
www.agohq.org/home.html

The American Organist Magazine
www.agohq.org/tao/info.html

Choir and organ, England
www.choirandorgan.com/

Fédération Francophone des Amies de l'orgue
www.ffao.com/

Organist bladet, Danmörk
www.organistbladet.dk/

Organistablaðið, Félag Íslenskra organleikara

l'Orgue, L'Association des Amis de l'Orgue, Frakkland

Ýmsir orgeltenglar:

www.lionlmb.org/organ/organlnk.html

www.orgel.com/links-e.html

www.kcago.com/organlinks.htm

www.cccdoc.org/Music/musichistory.htm

www.kirchenmusiker.de

HARMONIKA

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á harmoniku. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á harmoniku

Þó að harmonika eigi sér tiltölulega skamma sögu í íslenskum tónlistarskólum hafa fá hljóðfæri notið jafnmikilla vinsælda meðal alþýðu manna. Harmonika var um langt árabil leiðandi hljóðfæri í dans- og alþýðutónlist til sjávar og sveita. Í dag nýtur harmonikan enn sem fyrr vinsælda á þessu sviði en auk þess hefur á síðastliðnum áratugum verið samið talsvert af nútímatónlist fyrir harmoniku. Þá er einnig hægt að nota ýmiss konar eldri tónlist, sem samin var fyrir önnur hljóðfæri, auk sérstakra umritana fyrir harmoniku. Þannig spanna tónbókmenntir harmonikunnar víðara svið en margur hyggur.

Nám á harmoniku getur hafist þegar nemendur hafa líkamlega burði til að leika á hljóðfærið. Hefji nemendur nám á litlar harmonikur er gert ráð fyrir að þeir skipti yfir á stærri hljóðfæri þegar áleiðis miðar í náminu og í samræmi við aukinn líkamsþroska. Þróun í harmonikusmiði hefur verið ör á síðustu áratugum og eru harmonikur nú fáanlegar í ýmsum stærðum og gerðum. Til eru víðeigandi hljóðfæri fyrir alla aldurshópa frá u.þ.b. fimm ára aldri.

Tvær grundvallargerðir eru til af harmonikum. Annars vegar eru harmonikur með tónbassa, þ.e. hljóðfæri með tveggja raða grunnbassa

og fjögurra raða tónbassa í stað hljóma (Melody Bass, gjarnan skammstafað MB). Hins vegar eru harmonikur með hljómbassa, þ.e. hljóðfæri með tveggja raða grunnbassa og fjögurra raða hljónum (Standard Bass, gjarnan skammstafað SB).

Í þessari námskrá er miðað við að nemendur stundi nám á harmoniku með tónbassa en mögulegt er þó að stunda grunnám á harmoniku með hljómbassa. Hefji nemendur nám á hljóðfæri með hljómbassa er gert ráð fyrir að þeir skipti um hljóðfæragerð eigi síðar en í miðnámi. Flestar harmonikur með tónbassa hafa skiptirofa (konverter) og er þá einnig unnt að leika á hljóðfærið á sama hátt og harmoniku með hljómbassa.

Hnappaharmonikur eru framleiddar með þrenns konar gripakerfi, þ.e. A-, B- og C-gripum. Útbreiddast í heiminum er C-gripakerfið og er mælt með notkun slíkra hljóðfæra.

Æskilegt er að nemendur hefji strax nám á hnappaharmoniku með tónbassa enda er mikill hluti tónbókmennta harmonikunnar skrifaður fyrir slík hljóðfæri. Auk þess býður notkun tónbassa upp á möguleika á flutningi píanó-, sembal- og orgeltónlistar á harmoniku. Eigi að síður er mikilvægt að nemendur kynnist einnig tónlist fyrir harmoniku með hljómbassa en sú tónlist á oft rætur að rekja til ýmiss konar þjóðlagatónlistar.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleyf 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnámi

Uppbygging kennslu í grunnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstak-

lingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga harmonikunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- þekki og hafi skilning á hlutverki belgsins, tónmyndun og skiptingum
- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- leiki með vel mótaðri handstöðu
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi öðlast allgóða fingraleikni
- leiki með jöfnum og skýrum áslætti
- geti leikið skýrt staccato og allgott legato
- hafi náð allgóðu valdi á mismunandi tónmyndun
- geti leikið með skýrum styrkleikabrigðum
- geri sér grein fyrir mikilvægi hentugrar fingrasetningar
- leiki með markvissri og hentugri fingrasetningu
- hafi allgóð tök á belgtækni
- hafi náð allgóðu valdi á tónmyndun með belgnum
- geti leikið samtímis staccato með annarri hendi og legato með hinni
- leiki með heyranlegum styrkleikabreytingum
- sýni nákvæmni í mótun tónmynstra og hendinga
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, þ.m.t. með öðrum hljóðfærum en harmoniku
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna

- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Listi yfir tónverk og safnbækur er flokkaður í tvennt, þ.e. fyrir harmoniku með tónbassa og harmoniku með hljómbassa. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í grunnnámi eru merktar með [+].

Kennslubækur og æfingar – allar harmonikur

ABBOTT, ALAIN 26 Easy and Progressive Studies [+] <i>Lemoine</i>	BORGSTRÖM / CHARLES Bassetti Accordion <i>Waterloo</i> Progressive Method for chromatic free bass accordion, 1. og 2. hefti [+] <i>Waterloo</i>
AHVENAINEN, VEIKKO Harmonikka-Aapinen <i>Fazer</i>	
ANDERS-STREHMEL, GERHARD Pentatonische Spielübungen <i>Hohner</i>	CZERNY, CARL / ABBOTT, ALAIN Exercices gradues pour l'accordion, 1. og 2. hefti [+] <i>Editions Salabert</i>

CZERNY, CARL / AHVENAINEN,
VEIKKO
24 Etudes [+]
Fazer

ELLEGAARD, M. / HOLM, L. /
LUNDQUIST, T.
Accordeon skola
Thore Ehrling Music

GRØTHE, ANDERS
Vi spiller akkordeon
Frost Music

HARRIS, EDDIE
Sol-Fah patterns I
Waterloo

HOLM, LARS
Spela dragspel med Lars Holm
*Utbildningsförlaget Brevskolan,
Stockholm*
Spela mera dragspel [+]

HOLM, LARS
*Utbildningsförlaget Brevskolan,
Stockholm*
Lekbok för dragspelare
Holmusik

KRUPP, KARLHEINZ
ABC Etüden für Akkordeon
Hohner

MELOCCHI, VITTORIO
Metodo Bérben I
Bérben

PALMER / HUGHES
Accordion Course 1-5
Deffner

Tónverk og safnbækur – harmonika með tónbassa

ABBOTT, ALAIN
A little Triptych [+]
SEMI
Sweet Suite [+]
SEMI

APPARAILLY, YVES
The Seasons
Waterloo

AVRIL, EDWIN
Petite Breakfast Suite
Waterloo

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Notenbüchlein für Anna
Magdalena [+]
[skrifað fyrir pianó]
Henle

BARTÓK, BÉLA
First Term at the Piano
[skrifað fyrir pianó]
Editio Musica Budapest
For Children I [+]
[skrifað fyrir pianó]
Boosey & Hawkes
For Children II [+]
[skrifað fyrir pianó]
Boosey & Hawkes
Mikrokosmos, 1. og 2. hefti [+]
[skrifað fyrir pianó]
Boosey & Hawkes

BERENTSEN, ANDRE
Lullaby for Joey
BALA-Music

BLOCH, WALDEMAR
35 Miniaturen
Hohner
Minicordeon, I og II
ABC-Edition

BOCCOSI, BIO
Piccola barcarola
Bérben

BUSSEUIL, PATRICK
30 pièces faciles
PKW-Edition

DEGEN, HELMUT
Kleine Akkordeonstücke für
Kinder
PKW-Edition

DOBLER, FRITZ
Mosaic [+]
Hohner

ELLEGAARD, MOGENS /
HOLM, LARS
Nils-Eric's melodibok
Trio

FIALA, PETR
For Children [+]
Trio

FLEMING, ROBERT
Hopshotch
Gentle Doll
Waterloo
Puppet Pantomime
Waterloo

GOULD, JOHN
The Carneval Suite
PKW-Edition

GRØTHE, ANDERS (ÚTG.)
20 norske folkemelodier [+]
Lyche

HARRIS, EDDIE
Accordion-Miniatures, 2. hefti
Waterloo

HEILMANN, H.
Thema und Variationen
Hohner

HESSE, HORST PETER
Polyphones Spielbuch, 1. hefti
Preissler

HOLM, LARS
Music-box 1
Trio
Spela accordeon med Lars Holm
Holmusik

HUMMEL, HANS JÖRG
Leichte Tonspiele
Preissler

JOHNSTON, DAVID (ÚTG.)
Seven American Folksongs [+]
ABC-Edition

KATZER, GEORG
Für Knöpfe, 1. og 2. hefti
Bote & Bock

KLEIN, MONIKA
Greensleeves
Hohner

KOLINSKI, MIECZYSLAW
Merry-Go-Round, 1. hefti [+]
Waterloo

LUNDQUIST, TORBJÖRN
Microscope [+]
Trio
Allerlei [+]
Hohner

PAPP, LAJOS
44 leichte Stücke
Augemus

PAPP, LAJOS
Der müde Hampelmann und 28
weitere Stücke
Augemus
27 kleine Klavierstücke
[skrifað fyrir piano]
Boosey & Hawkes

PRZYBYLSKI, BRONISLAW
KAZIMIERZ
Katzenmusik
PKW-Edition
Kleine Spartakiade
PKW-Edition
Vögel
PKW-Edition
Miniaturen
PKW-Edition

RICHTER, WERNER
Aquarelle ür „Spielbuch für
Akkordeon“
Deutscher Verlag

SURDIN, MORRIS (ÚTG.)
Canadian Folk Songs, Grade I
Boosey & Hawkes
Canadian Folk Songs, Grade II
Boosey & Hawkes

TAKÁCS, JENŐ
Von fernen Küsten
Universal Edition
Für mich
Doblinger

HERRMANN, HUGO
Kleiner Musikbaukasten
Hohner

HESSE, HORST-PETER
Polyphones Spielbuch, 1. hefti
Preissler

HLOUSCHEK, THEODOR
Drei deutsche Tänze
Deutscher Verlag

HUMMEL, HANS JÖRG
Leichte Tonspiele 0
Hohner
Leichte Tonspiele, 1. og 2. hefti
Hohner
Kleines Notenmosaik
Hohner
Wenn Tiere tanzen
Apollo

JACOBS, HELMUT
10 kleine Akkordeonstücke im
Fünftonraum
Hohner

KRUPP, KARLHEINZ (ÚTG.)
Lieder und Tänze aus Europa
Hohner
London Bridge, 1. og 2. hefti
Schott

LANG, HANS (ÚTG.)
Der Liedergarten, 1. og 2. hefti
Preissler

LUCK, HANS
Leichte Spielstücke, 1. og
2. hefti [+]
Breitkopf & Härtel

RAUCH, HANS (ÚTG.)
Der junge Akkordeonist
Apollo

RICHTER, WERNER
Akkordeonsuite nr. 1-3
M. Weiss

STEGE, FRITZ
Vogelstimmen
Hohner
Kasperlespiele
Hohner

WAGNER, GUIDO (ÚTG.)
Acht europäische Volkslieder
Musikverlag M. Pilger

WIMMER, CARL J.
Kleines Konzertstück og
Scherzino
[ür „Elementare Spielmusik“]
Preissler

WITTMER, EBERHARD-LUDWIG
Intermezzo, Legende og Am
Weiher
[ür „Neue Originalmusik für
Akkordeon“]
Hohner

ZILCHER, HERMANN
Neue Originalmusik für
Akkordeon
Hohner
Gondellied og Die schöne
Tänzerin
[ür „Hermann-Zilcher-Album“]
Hohner

Tónverk og safnbækur - harmonika með hljómbassa

BERNAU, WILHELM
Kleine Melodien
Hohner

BIEBL, FRANZ
Spiel zu zweien
Preissler

BLOCH, WALDEMAR
Akkordeon Studien
Hohner
35 Miniaturen
Hohner

BOLL, HANS
Bärenstarke Stücke
M. Weiss

BREITFUß, ALOIS
Kleine Konzertstücke für
Akkordeon Solo
ABC-Edition

EISENMANN, MARGOT
Für Kinder, 1. og 2. hefti
Hohner
Steps 1a og 1b
Hohner
Schulwerk, 1. og 2. hefti
Hohner

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44 er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í harmonikuleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunn-

prófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómfæri eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyriræmi um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk – harmonika með tónbassa

Menúett í g-moll BWV Anhang 115 Úr: Notenbüchlein für Anna Magdalena, eignað Christian Pezold Henle	BARTÓK, BÉLA Pastorale Úr: Mikrokosmos, 1. hefti Boosey & Hawkes
A la claire Fontaine Úr: Surdin, Morris (útg.): Canadian Folk Songs, Grade II Boosey & Hawkes	GRØTHE, ANDERS Nr. 7 Úr: 20 norske folkemelodier Lyche
LUNDQUIST, TORBJÖRN Allerlei nr. 3 Hohner	HOLM, LARS Allegro Úr: Music-box 1 Trio

Dæmi um æfingar – harmonika með tónbassa

Æfing nr. 2 Úr: Czerny, C./Abbott, A.: Exercices gradus pour l'accordion, 2. hefti Edition Salabert	Æfing nr. 5 Úr: Harris, Eddie: Sol-Fah patterns 1 Waterloo
---	---

Dæmi um tónverk – harmonika með hljómbassa

Menúett í g-moll BWV Anhang 115 Úr: Notenbüchlein für Anna Magdalena, eignað Christian Pezold Henle	Santa Lucia Úr: Palmer/Hughes: Accordion Course 3 Deffner
---	--

Lag í C-dúr, nr. 24
Úr: Eisenmann, Margot: Steps 1b
Hohner

Prelude
Úr: Holm, Lars: Spela mera
dragspel
Utbildningsförlaget Brevskolan,
Stockholm

Menúett, nr. 76
Úr: Eisenmann, Margot:
Schulwerk, 2. hefti
Hohner

Comedians dance
Úr: Palmer/Huges: Accordion
Course 4
Deffner

Dæmi um æfingar – harmonika með hljómbassa

Æfing nr. 3
Úr: Abbott, Alain: 26 Easy and
Progressive Studies
Lemoine

Æfing nr. 6
Úr: Czerny, C./Ahvenainen, V.:
24 Etudes
Fazer

Tónstigar og hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúnir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatiskan tónstiga frá c', eina áttund með hægri hendi
- samstíga tónstiga í átta dúr- eða molltóntegundum að eigin vali - þar af skulu a.m.k. þrjár vera molltónstigar, hljómhæfir eða laghæfir - tvær áttundir upp og niður með báðum höndum í einu; á harmoniku með hljómbassa skal endurtaka tónstigann innan sömu áttundar í vinstri hendi
- tvo gagnstíga tónstiga að eigin vali, eina áttund með báðum höndum í einu
- brotna þríhljóma, sbr. eftirfarandi tóndæmi, í dúr- og molltóntegundum að eigin vali, samtals átta þríhljóma, eina áttund með hvorri hendi fyrir sig; á harmoniku með hljómbassa skal einungis leikið með hægri hendi
- niðurlagshljóma, sbr. eftirfarandi tóndæmi, í C-, F- og G-dúr

Leikmáti og hraði

Nemandi leiki

- tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur

- brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 48, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur í 6/8-takti
- tónstiga og brotna hljóma jafnt, hiklaust, legato og utanbókar

Dæmi

C-dúr, brotinn þríhljómur
hægri hönd

vinstri hönd

eða

Niðurlagshljómar í C-dúr

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga harmonikunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi náð góðu valdi á harmoniku af a.m.k. miðstærð (96 bassa) og möguleikum hennar
- hafi öðlast þekkingu og leikni varðandi raddval harmoniku af a.m.k. miðstærð
- hafi náð góðum tókum á blindum raddskiptingum
- þekki vel hlutverk og notkun skiptirofa
- hafi náð góðum tókum á belgtækni
- hafi náð góðum tókum á einföldum belghristingi og belgvibrato
- hafi þekkingu á öllu tónsviði hljóðfæris af a.m.k. miðstærð (96 bassa hljóðfæri)
- leiki með vel mótaðri handstöðu
- ráði yfir góðri fingratækni og lipurð
- leiki með jöfnum og skýrum áslætti
- hafi náð góðu gripöryggi tónbila og hljóma
- hafi náð góðu valdi á að leika legato og geti gert skýran mun á non legato og staccato
- hafi góð tók á að leika legato, non legato og staccato með annarri hendi eða báðum samtímis
- hafi náð góðu valdi á mismunandi tónmótun með hvorri hendi
- sýni nákvæmni í mótun tónmynstra og hendinga
- sýni nákvæmni í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- hafi vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, þ.m.t. með öðrum hljóðfærum en harmoniku
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómatískan tónstíga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu samstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, tvær áttundir, með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu gagnstíga dúrtónstíga til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu eftirfarandi gagnstíga hljómhæfa molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu: a, e, d, c
- hafi á valdi sínu brotna þríhljóma, sbr. tónðæmi á bls. 131, í dúr- og molltóntegundum til og með fimm formerkjum, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma, sbr. tónðæmi á bls. 131, í eftirfarandi tóntegundum: C, F, G, D, A, a, e, d
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur. Fyrst birtast kennslubækur og æfingar, þá tónverk og safnbækur fyrir harmoniku og loks tónverk og safnbækur sem skrifaðar eru fyrir önnur hljóðfæri. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Séu viðfangsefni að hluta til léttari en hæfir nemendum í miðnámi eru viðkomandi bækur merktar með [+]. Þær bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í miðnámi eru merktar með [+].

Kennslubækur og æfingar

ABBOTT, ALAIN
 Imitation à l'accordeon de concert [+]
Chappell
 Methode complete d'Accordeon classique I
Leduc
 26 Easy and Progressive Studies [+]
Lemoine
 Jeu de Seondes [+]
Waterloo
 Jeu de Tierces [+]
Waterloo

BERTINI, HENRI
 24 æfingar op. 29 [+]
 [skrifað fyrir pianó]
Peters
 25 Easy Studies op. 100 [+]
 [skrifað fyrir pianó]
Schirmer

BURGMÜLLER, JOHANN FRIEDRICH
 25 Progressive Pieces op. 100 [+]
 [skrifað fyrir pianó]
Alfred Music/Schirmer/Willis Music Company

AHVENAINEN, VEIKKO
 Bellows-shake Method [+]
Fazer

BORGSTRÖM / CHARLES
Progressive Method for chromatic
free bass accordeon, 2. hefti [÷]
Waterloo
Progressive Method for
chromatic free bass accordeon,
3. hefti
Waterloo

CZERNY, CARL / ABBOTT, ALAIN
Exercices gradues pour
l'accordion, 2.-4. hefti [+]
Editions Salabert

**CZERNY, CARL /
AHVENAINEN, VEIKKO**
24 Etudes
Fazer

**CZERNY, CARL / GERMER,
HEINRICH**
Æfingar, 1. bindi [+]
[skrifað fyrir piano]
Wilhelm Hansen

MELOCCHI, VITTORIO
Metodo Bérbén II
Bérbén

ÝMSIR
C.A.T.A. Graded studies
Waterloo

JUNG, RALF
Die Musici, I og II
Hohner

JUTILA, UNTO
Kuvia lapsille
Suomen harmonikkaliitto
Valsette
Finnish Accordion Institut

KATZER, GEORG
Für Knöpfe, 3. og 4. hefti
Bote & Bock

KOLINSKI, MIECZYSLAW
Merry-go-round, 1. hefti [÷]
Waterloo
Merry-go-round, 2. hefti
Waterloo

LEE, FELIX
Reiseskizzen
[hljómbassi]
ABC-Edition

LUCK, HANS
Leichte Spielstücke, 2. og
3. hefti
[hljómbassi]
Breitkopf

LUNDQUIST, TORBJÖRN
Microscope [÷]
Trio
Neun Zweistimmige
Inventionen [+]
Hohner
Allerlei [÷]
Hohner

LÖCHTER, JÜRGEN
Spaß muß sein
Intermusik-Schmülling
Albanische Impressionen
[hljómbassi]
Preissler
Balkantanz Suite
[hljómbassi]
Preissler
Carneval of Venice
[hljómbassi]
Helbling
Heitere Skizzen
[hljómbassi]
Preissler

MARCOSIGNORI, GERVASIO
Quattro bagatelle
[hljómbassi]
Bérbén

MOTTE, DIETHER DE LA
10 schwere leichte Stücke
Hohner

MURTO, MATTI
Pieni sarja
Modus

NAGAJEW, ALEXANDER
Kindersuite, nr. 1 og 2
Intermusik-Schmülling

NAIMUSCHIN, JURI
Sónatina
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling

NOTH, HUGO
6 Momente nach europäischen
Volksliedern
Oettinger

OPPENHEIMER, JEHUDA
Ommaggio à Bach
[hljómbassi]
Bérbén
Ciaccona
[hljómbassi]
Bérbén

PEDERSEN, TOM
Jazz-Feelings
Trio
Rytmske Danse
Trio

REPNIKOW, ALBIN
Kindersuite nr. 1
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
Kindersuite nr. 2
Intermusik-Schmülling
Improvisation
Intermusik-Schmülling

RICHTER, WERNER
Nocturno
M. Weiss

SANTINI, DALMAZIO
March
Waterloo

SOLOTARJOW, WLADISLAW
Kindersuite nr. 1
Intermusik-Schmülling
Kindersuite nr. 2
Intermusik-Schmülling
Kindersuite nr. 5
Intermusik-Schmülling

TAMULIONIS, JONAS
11 Polyphone Stücke
Intermusik-Schmülling

VALPOLA, HEIKKI
Clowns
Hohner
Pilviä
Finnish Accordion Institut

Tónverk og safnbækur - harmonika

ABBOTT, ALAIN
A little Triptych [÷]
SEMI
Mosaïques
SEMI
Marche
Choudens
Suite enfantine, nr. 1 og 2
Editions Salabert
Sweet Suite [÷]
SEMI

APPARAILLY, YVES
Mini Jazz I
Editions Salabert

BARTON, GEORG
Prélude and Fuge in la minor
[hljómbassi]
Charriwod-Music

BLOCH, WALDEMAR
Inventionen für Cornelia
Hohner

BOLL, HANS
Musikalische Delikatessen
[hljómbassi]
Hohner

CRESTON, PAUL
Fughetta
Alfred Deffner

DERBENKO, JEWGENI
Kleine Suite
Intermusik-Schmülling

DOBLER, FRITZ
Mosaic [÷]
Hohner

FIALA, PETR
For Children [÷]
Trio

FUGAZZA, FELICE
Danza di fantasma
[hljómbassi]
Bérbén
Danza di gnomi
[hljómbassi]
Bérbén

GRØTHE, ANDERS
20 norske folkemelodier [÷]
Norsk musikforlag AS
6 norske barnesanger
Norsk musikforlag AS
Norwegian Miniature Suite
Norsk musikforlag AS

HESSE, HORST PETER
Polyphones Spielbuch,
2. hefti [+]
[hljómbassi]
Preissler

HOLM, LARS
Music-Box II
Trio

JACOBI, WOLFGANG (ÚTG.)
10 polyphone Stücke nach
spanischen Volksliedern
Preissler

JASCHKEWITSCH, IWAN
Sonatina im alten Stil
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling

JOHNSTON, DAVID
Seven American Folksongs [÷]
ABC-Edition

Tónverk og safnbækur – önnur hljóðfæri

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir pianó nema annað sé tekið fram.

BACH, JOHANN SEBASTIAN Kleine Präludien und Fughetten [+] [Urtext] <i>Bärenreiter/Henle/Alfred Music o.fl.</i> Notenbuchlein für Anna Magdalena [÷] <i>Bärenreiter/Henle/Alfred Music o.fl.</i> Zweistimmige Inventionen [Urtext] <i>Bärenreiter/Henle</i>	CIMAROSA, DOMENICO Sónötur [+] <i>Polskie Wydawnictwo Muzyczne</i>
BARTÓK, BÉLA For Children I [÷] <i>Boosey & Hawkes</i> For Children II [÷] <i>Boosey & Hawkes</i> For Children III [+] <i>Boosey & Hawkes</i>	DAQUIN, LOUIS-CLAUDE Le coucou <i>Schott</i>
	MOZART, LEOPOLD Notenbuch für Nannerl <i>Schott</i>
	SCARLATTI, DOMENICO Sónötur [+] [Urtext] <i>Henle o.fl.</i>
	TELEMANN, GEORG PHILIPP 20 kleine Fugen und freie Orgelstücke [+] [skrifað fyrir orgel] <i>Bärenreiter</i>

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í harmonikuleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómfæri með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs. Prófverkefni á miðprófi skulu leikin á harmoniku með tónbassa að því öðru leyti en því að heimilt er að leika eitt tónverk sem skrifað er fyrir harmoniku með hljómbassa.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

SCARLATTI, DOMENICO Sónata í e-moll K. 98, L. 325 <i>Henle o.fl.</i>	DAQUIN, LOUIS-CLAUDE Le coucou <i>Schott</i>
JACOBI, WOLFGANG Nr. 8 Úr: 10 Polyphone Stücke nach spanischen Volksliedern <i>Preissler</i>	FIALA, PETR Song Úr: For Children <i>Trio</i>
SOLOTARJOW, WLADISLAW Kindersuite 1 <i>Intermusik-Schmülling</i>	VALPOLA, HEIKKI Clowns <i>PKW-Edition</i>

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 4 Úr: Czerny/Abbott: Exercices gradues pour l'accordion, 2. hefti <i>Editions Salabert</i>	Etude IV Úr: Bertini, Henri: 25 Easy Studies op. 100 <i>Schirmer</i>
--	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið miðnáms, bls. 123–125. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúinir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni**Nemandi geti leikið**

- samstígan krómatískan tónstíga, tvær áttundir frá c' með báðum höndum í einu
- tvo samstíga dúrtónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo gagnstíga dúrtónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- einn gagnstígan hljómhæfan molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo brotna dúrþríhljóma, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig
- tvo brotna mollþríhljóma, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig
- niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 131, í einni dúrtóntegund
- niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 131, í einni molltóntegund

Leikmáti og hraði**Nemandi leiki**

- tónstíga eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- tónstíga og hljóma jafnt, hiklaust, legato og utanbókar

Dæmi**Krómatískur tónstígi frá c'****a-moll, hljómhæfur****C-dúr, brotinn þríhljómur****Niðurlagshljómar í C-dúr****Niðurlagshljómar í a-moll****Framhaldsnám**

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfangna að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértekum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértekum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklings-

bundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga harmonikunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- hafi náð mjög góðu valdi á harmoniku af stærstu gerð (120 bassa) og möguleikum hennar
- þekki vel hlutverk og notkun skiptirofa á harmoniku af stærstu gerð
- hafi náð mjög góðum tókum á blindum raddskiptingum
- ráði yfir mjög góðri belgtækni, þ.m.t. allt að óheyrnlegum belgskiptingum
- hafi náð mjög góðum tókum á einföldum tríólu- og kvartóluþelghristingi
- hafi mjög gott vald á öllu tónsviði beggja hljómborða
- hafi náð mjög góðu gripöryggi tónbila og hljóma
- þekki og geti beitt mismunandi tegundum af vibrato
- ráði yfir mjög góðri fingratækni og lipurð
- hafi á valdi sínu algengustu þrí- og ferhljóma
- hafi náð mjög góðu valdi á mismunandi áslætti allt frá legatissimo til staccatissimo
- hafi náð mjög góðu valdi á mismunandi tónmótun með hvorri hendi
- sýni nákvæmni og sjálfstæði í mótun tónmynstra og hendinga
- sýni nákvæmni og sjálfstæði í lestri og úrvinnslu tónmálsins

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- hafi mjög gott vald á sveigjanleika í hraða og hryn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi á valdi sínu samstígan krómatískan tónstíga frá hvaða nótu sem er, þrjár áttundir með báðum höndum í einu

- hafi á valdi sínu gagnstígan krómatískan tónstíga frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla samstíga dúrtónstíga, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla samstíga molltónstíga, hljómhæfa og laghæfa, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla samstíga dúrtónstíga, þrjár áttundir með báðum höndum í einu, þriund eða tíund og sexund á milli handa
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga dúrtónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla gagnstíga hljómhæfa molltónstíga, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu dúrtónstíga í samstígum þríundum, til og með þremur formerkjum, tvær áttundir með hægri hendi
- hafi á valdi sínu alla brotna dúrþríhljóma, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla brotna mollþríhljóma, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- hafi á valdi sínu alla forsjöundarhljóma í arpeggíum í grunnstöðu, tvær áttundir með hægri hendi, sbr. tóndæmi á bls. 139
- hafi á valdi sínu minnkaðan sjöundarhljóm frá hvaða nótu sem er, tvær áttundir með hvorri hendi fyrir sig, sbr. tóndæmi á bls. 139
- hafi á valdi sínu niðurlagshljóma í öllum dúr- og molltöntegundum, sbr. tóndæmi á bls. 131
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur. Fyrst birtast kennslubækur og æfingar, þá tónverk fyrir harmoniku og loks tónverk sem skrifuð eru fyrir önnur hljóðfæri. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Séu viðfangsefni að hluta til léttari en hæfir nemendum í framhaldsnámi eru viðkomandi bækur merktar með [÷]. Þær bækur sem innihalda að hluta til erfiðari viðfangsefni en hæfa nemendum í framhaldsnámi eru merktar með [+].

Æfingar

- ABBOTT, ALAIN**
Etude pour Si
SEMI
Jeu de Secondes
Waterloo
Jeu de Tierces [÷]
Waterloo
Jeu de Quartes
Waterloo
Jeu de Septièmes
Waterloo
Jeu de Quartes
Waterloo
- AHVENAINEN, VEIKKO**
Bellows-shake Method [÷]
Fazer
- BERTINI, HENRI**
24 æfingar op. 29
[skrifað fyrir pianó]
Peters
25 Easy Studies op. 100
[skrifað fyrir pianó]
Schirmer
- BERTINI, HENRI / CANINO, BRUNO**
50 æfingar [+]
[skrifað fyrir pianó]
Carish Milano

- BURGMÜLLER, JOHANN FRIEDRICH**
25 Progressive Pieces
op. 100 [÷] [+]
[skrifað fyrir pianó]
*Alfred Music/Schirmer/
Willis Music Company*
- CZERNY, CARL / ABBOTT, ALAIN**
Exercices gradues pour
l'accordion, 3. og 4. hefti
Editions Salabert
- CZERNY, CARL / GERMER, HEINRICH**
Æfingar, 1. bindi [÷]
[skrifað fyrir pianó]
Wilhelm Hansen
Æfingar, 2. bindi [+]
[skrifað fyrir pianó]
Wilhelm Hansen
Æfingar, 3. bindi [+]
[skrifað fyrir pianó]
Wilhelm Hansen
- WILSON, JAMES**
Rhythmical studies
Waterloo

Tónverk

- ABBOTT, ALAIN**
Le grand ane noir
Waterloo
- ANDERS-STREHMEL, GERHARD**
Charivari
[hljómbassi]
Hohner
- BARGIELSKI, ZBIGNIEW**
Drei polnische Suiten
Preissler
- BENTZON, NIELS VIGGO**
In the Zoo
Hohner
- BILOSCHITZKI, ANATOLI**
3 Charakteretüden
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
- BREHME, HANS**
Herbst-Elegie und Capriccio
[hljómbassi]
Hohner
Divertimento in F
Hohner
Paganiniana, 1. og 2. hefti
Hohner
- BRUCCI, RUDOLF**
Scherzo
[hljómbassi]
Hohner
- CHOLMINOV, ALEXANDER**
Lyrische Suite
Intermusik-Schmülling
- DERBENKO, JEWGENI**
Intermezzo og Präludium
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
- FELD, JINDRICH**
Zweistimmige Partita
Hohner
- FIALA, PETR**
Aphorismen
Trio
- FUGAZZA, FELICE**
Preludio e fuga
[hljómbassi]
Bérben
Sónatína
[hljómbassi]
Bérben
Introduzione e Fuga
[hljómbassi]
Bérben
- GALLIANO, RICHARD**
Trois Images
PKW-Edition
- GART, JOHN**
Scherzo
[hljómbassi]
Bérben
- GOULD, JOHN**
Shake
PKW-Edition
- GRIDIN, VIKTOR**
Rassypucha
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
- HESSE, HORST PETER**
Polyphones Spielbuch,
2. hefti [÷]
[hljómbassi]
Preissler
- IWANOW, WLADIMIR**
Utuschka Iugowaja
Intermusik-Schmülling
- JACOBI, WOLFGANG**
8 Vortragsstücke
Preissler
Interméde und Sérénade
Hohner
Konzerttrondo
[hljómbassi]
Hohner
6 Walzer-Bagatellen
[hljómbassi]
Preissler
- KAYSER, LEIF**
Arabesques
*Samfundet til utgivelse af
dansk musik*
Confetti
*Samfundet til utgivelse af
dansk musik*
- KUSJAKOW, ANATOLI**
Winterbilder
Intermusik-Schmülling
- LUNDQUIST, TORBJÖRN**
Neun Zweistimmige
Inventionen [÷]
Hohner
Plasticity
Trio

MAKKONEN, PETRI
Neljän taitajan tanssi
Finnish Accordion Institut
Avaruusmusiikkia
Finnish Accordion Institut

MJASKOW, KONSTANTIN
Scherzo
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
Poem
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling

MOHLER, PHILLIP
Zwei Humoresken
Hohner

NOTH, HUGO
Aisthanomai-Suite
Hohner

NØRGÅRD, PER
Introduction and Toccata
Oktav Musik

OLSEN, POUL ROVSING
Without a title, op. 72
Wilhelm Hansen

OLCZAK, KRZYSTOF
Berceuse
Ricordi

PIHLAJAMAA, LASSE
The dance of the wind
Finnish Accordion Institut
The Dragonfly
Finnish Accordion Institut

PODPROCKY, JOZEF
Suita choreica
Intermusik-Schmülling

PRECZ, BOGDAN
3 + 3 + 2
Intermusik-Schmülling

PRZYBYLSKI, BRONISLAW
KAZIMIERZ
La Follia
Hohner

RAUTAVAARA, EINOJUHAN
Fiddlers
WCM Finland

REPNIKOW, ALBIN
Scherzo
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
Capriccio
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling

SAUGUET, HENRI
Choral Varié
Choudens

SOLOTARJOW, WLADISLAW
Ferrapont Monastyr
Intermusik-Schmülling
5 Kompositionen
Intermusik-Schmülling
Kammersuite
Intermusik-Schmülling
Kindersuiten nr. 3, 4 og 6
Intermusik-Schmülling
Sónata nr. 2
Intermusik-Schmülling

SURKOW, ANATOLI
Variationen über ein russisches
Thema
Intermusik-Schmülling

TROJAN, VACLAV
Die zertrümmerte Kathedrale
Intermusik-Schmülling

TSCHAIKIN, NIKOLAI
Lyrischer Walzer
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling
Russische Spielleute
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling

TSCHEREPNIN, ALEXANDER
Partita
[hljómbassi]
Intermusik-Schmülling

VOLPI, ADAMO
Fileuse
Bérben
Moto perpetuo
[hljómbassi]
Bérben

WILSON, JAMES
Donizetti Variationen
Preissler

WUENSCH, GERHARD
Miniature Suite Nr. 1
Waterloo
Shades of Ivory
Waterloo

Tónverk – önnur hljóðfæri

Eftirfarandi tónverk eru fyrir pianó nema annað sé tekið fram.

BACH, JOHANN SEBASTIAN
Kleine Präludien und
Fughetten [÷] [+]
[Urtext]
Henle
Inventionen und Sinfonien [+]
[Urtext]
Henle
Das Wohltemperierte Klavier I [+]
[Urtext]
Henle
Das Wohltemperierte Klavier II [+]
[Urtext]
Henle

BARTÓK, BÉLA
Mikrokosmos, 3. og 4. hefti [+]
Boosey & Hawkes

HAYDN, JOSEPH
Flötenuhrstücke [+]
Bärenreiter

SCARLATTI, DOMENICO
Sónötur [+]
[Urtext]
Henle o.fl.

TELEMANN, GEORG PHILIPP
20 kleine Fugen und freie
Orgelstücke [÷]
[skrifað fyrir orgel]
Bärenreiter

ÝMSIR
Old English Organ Music for
Manuals, 1.–3. hefti [+]
[skrifað fyrir orgel]
Bärenreiter

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt; hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í harmonikuleik skal nemandi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemandur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki og (c) leika tónverk sem skrifað er fyrir harmoniku með hljómbassa. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 41 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi og útdrætti úr hljómsveitarverkum. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BACH, JOHANN SEBASTIAN Inventio 4 Úr: Inventionen und Sinfonien [Urtext] Henle	SCARLATTI, DOMENICO Sónata í C-dúr K. 159, L. 104 [Urtext] Henle o.fl.
SOLOTARJOW, WLADISLAW Sónata nr. 2 Intermusik-Schmülling	JACOBI, WOLFGANG Interméde Hohner
TROJAN, VACLAV Die zertrümmerte Kathedrale PKW-Edition	BENTZON, NIELS VIGGO In the Zoo Hohner

Dæmi um æfingar

GOULD, JOHN Shake PKW-Edition	Æfing nr. 2 Úr: Czerny/Abbott: Exercices gradues pour l'accordion, 4. hefti Editions Salabert
-------------------------------------	--

Tónstigar og hljómar

Undirbúa skal tónstiga og hljóma í samræmi við markmið framhaldsnáms, bls. 132–133. Úr því efni velji kennari og nemandi til prófs samkvæmt nánari fyrirmælum hér á eftir. Við val tóntegunda til prófs skal leggja áherslu á fjölbreytni. Fyrir upphaf prófs skal leggja fram lista yfir þá tónstiga og hljóma sem undirbúnir hafa verið. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- samstígan krómatiskan tónstiga frá nótu að eigin vali, þrjár áttundir með báðum höndum í einu

- gagnstígan krómatiskan tónstiga frá c' eða fis', tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo samstíga dúrtónstiga, þrjár áttundir, með báðum höndum í einu
- tvo samstíga molltónstiga, hljómhæfa og laghæfa, þrjár áttundir með báðum höndum í einu
- tvo samstíga dúrtónstiga, þrjár áttundir með báðum höndum í einu, þriund eða tíund og sexund milli handa
- einn dúrtónstiga í samstígam þriundum, tvær áttundir með hægri hendi, staccato og legato
- tvo brotna dúrþríhljóma, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo brotna mollþríhljóma, tvær áttundir með báðum höndum í einu
- tvo forsöundarhljóma í grunnstöðu, tvær áttundir með hægri hendi
- minnkaðan sjöundarhljóm frá nótu að eigin vali, tvær áttundir með hægri hendi
- niðurlagshljóma, sbr. tóndæmi á bls. 131, í einni dúr- og einni molltóntegund

Leikmáti og hraði

Nemandi leiki

- tónstiga eigi hægar en M.M. ♩ = 138, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- samstígar þriundir í hægri hendi eigi hægar en M.M. ♩ = 80, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 108, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust, legato og utanbókar

Dæmi

Forsöundarhljómur frá c'

Minnkaður sjöundarhljómur frá a

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í þrennt; verk fyrir grunnnám, miðnám og framhaldsnám, allt eftir því í hvaða námsáfangi þau henta best. Innan hvers hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Grunnnám

<p>ABBOTT, ALAIN
Premier Duo
[2 harmonikur]
<i>McNeil</i></p>	<p>GOULD, JOHN
Summer-Suite
[harmonika + eitt laglinuhljóðfæri í C]
<i>PKW-Edition</i></p>
<p>ABMUS, THOMAS
5 altenglische Tänze
[harmonika + blokkflauta]
<i>PKW-Edition</i></p>	<p>GRØTHE, ANDERS
Samspillbok I
[2 harmonikur]
<i>NMO</i></p>
<p>BARGIELSKI, ZBIGNIEW
Nilhestar
[2 harmonikur]
<i>Preissler</i>
Zapfenstreich
[3 harmonikur + slagverk]
<i>Preissler</i></p>	<p>HIPPE, STEFAN
Kinderträume
[2 harmonikur]
<i>Augemus</i></p>
<p>BLOCH, WALDEMAR
12 kleine Stücke
[harmonika + eitt laglinuhljóðfæri í C]
<i>ABC-Edition</i></p>	<p>JOHNSTON, DAVID
Harlequinade
[harmonika + blokkflauta]
<i>ABC-Edition</i></p>
	<p>JUNG, RALF
13 Duo
[2 harmonikur]
<i>Hohner</i></p>

Miðnám

<p>ABBOTT, A. / REVEL, P.
Nouveaux préludes
[2 harmonikur]
<i>Edition Salabert</i></p>	<p>HERRMANN, HUGO
Gemütliche Hausmusik
[harmonika + fiðla]
<i>Hohner</i></p>
<p>BAZANT, JAROMIR
3 Studien (Kosmische Musik)
[harmonika + pianó]
<i>PKW-Edition</i></p>	<p>HIPPE, STEFAN
Durch die Wüste
[2 harmonikur]
<i>Augemus</i></p>
<p>BLOCH, WALDEMAR
Sonatine
[harmonika + þverflauta]
<i>Hohner</i></p>	<p>JOHNSTON, DAVID
Six clowns in seven acts
[harmonika + klarinetta]
<i>ABC-Edition</i></p>
<p>HERRMANN, HUGO
Häusliche Musik
[harmonika + fiðla]
<i>Hohner</i></p>	<p>JUNG, RALF
Ex-Statique
[2 harmonikur]
<i>Hohner</i></p>

- KRICKEBERG, DIETER**
Aus dem Leben des Akkordeons
[2 harmonikur]
Joachim Tregel der Volksmusikverlag

- POLETZKY, ERWIN**
Tänzerische Spielmusik
[harmonika + blokkflauta]
Polskie Wydawnictwo Muzyczne

Framhaldsnám

<p>ABBOTT, ALAIN
Dreams and Jazz
[2 harmonikur]
<i>PKW-Edition</i></p>	<p>LUNDQUIST, TORBJÖRN
Ballade
[2 harmonikur]
<i>Trio</i></p>
<p>BACH, JOHANN SEBASTIAN
Gömbusónötur
[harmonika + selló]
<i>Bärenreiter</i></p>	<p>OLSEN, POUL ROVSING
How to play in D-major without caring about it
[2 harmonikur]
<i>Hohner</i></p>
<p>BACH / JUNG
Konzert nach Vivaldi
[2 harmonikur]
<i>Hohner</i></p>	<p>PRZYBYLSKI, BRONISLAW K.
Play for two
[2 harmonikur]
<i>Harmonia</i></p>
<p>BARTÓK, BÉLA
Rúmenskir þjóðdansar
[harmonika + fiðla]
<i>Universal Edition</i></p>	<p>RÖVENSTRUNCK, BERNHARD
Spuren
[harmonika + 2 gítarar]
<i>Joachim Tregel der Volksmusikverlag</i></p>
<p>DEGEN, HELMUT
Capriccio
[harmonika + selló]
<i>Hohner</i></p>	<p>WESSMANN, HARRI
Duo
[2 harmonikur]
<i>Finnish Accordion Institut</i></p>
<p>JACOBI, WOLFGANG
Kammermusik I
[2 harmonikur]
<i>Hohner</i></p>	<p>ZILCHER, HERRMANN
Variationen über ein Thema von Mozart
[harmonika + fiðla]
<i>Hohner</i></p>
<p>KAGEL, MAURITIO
Tango alleman
[harmonika + fiðla + söngur + pianó]
<i>Peters</i></p>	
<p>KAPR, JAN
Pfeifgeschichten
[harmonika + þverflauta]
<i>Joachim Tregel der Volksmusikverlag</i></p>	

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Atlas, Allan W.: The Wheatstone English Concertina in Victorian England, Clarendon Press, Oxford 1996

- Billard, François/Roussin, Didier: Histoires de l'Accordéon, Climats- I.N.A., Castelnau-le-Lez 1991
- Boccosi, Bio: La Fisarmonica Italiana (Panorama dei Concorsi Nazionali ed Internazionali dal 1946 al 1963), Bérben, Ancona 1964
- Conway, Mario: The Accordion: A Study of the Instrument's Evolution and Development, University College, Cardiff 1981
- Dunkel, Maria: Bandonion und Konzertina, Katzbichler, München/Salzburg 1996
- Fet, Armin: Dreißig Jahre Neue Musik für Harmonika 1927–1957, Hohner, Trossingen 1957
- Galbiati, Fermo/Ciravegna, Nino: Le Fisarmoniche, BE-MA Editrice, Milano 1987
- Gervasoni, Pierre: L'accordéon Instrument du XXe siècle, Éditions Mazo, Paris 1986
- Herrman, Hugo: Einführung in die Komposition für Akkordeon, Hohner, Trossingen 1955
- Kjellström, Birgit: Dragspel, Sueco Sohlmans Förlag, Motala 1976
- Lips, Friedrich: The Art of Bayan Playing, Intermusik-Schmülling, Moskva/Kamen 1985/1991
- Macarello, Joseph: The Accordion Resource Manual, Avondale Press, Toronto 1980
- Maurer, Walter: Accordion (Handbuch eines Instruments, seiner historischen Entwicklung und seiner Literatur), Edition Harmonia, Vinarborg 1983
- Monichon, Pierre: L'Accordéon, Van de Velde/Payot, Lausanne 1985
- Moser, Elsbeth: Das Knopfakkordeon, C-Griff, Ein systematischer Weg, Sikorski, Hamborg 1992
- Puchnowski, Lech: Tongestaltung und Balgführung auf dem Akkordeon (Kleine Fachbücherei des Harmonikalehrers Heft 3), Hohner, Trossingen 1966
- Richter, Gotthard: Handbuch der Harmonikainstrumente I og II, Intermusik-Schmülling, Kamen 1985

Vefslóðir

Ýmsar upplýsingar má finna á vefslóðinni: www.accordions.com

Til foreldra/forráðamanna nemenda í tónlistarskólum

- Mikilvægt er að nemendur búi við jákvætt viðhorf til tónlistarnámsins, að foreldrar/forráðamenn sýni náminu áhuga og að þeir fylgist með framvindu þess.
- Hljóðfæranám byggist að miklu leyti á daglegri og reglubundinni þjálfun og er því að verulegu leyti heimanám. Án markvissra æfinga verður árangur rýr.
- Nauðsynlegt er að nemendur geti æft sig þar sem þeir verða fyrir sem minnstri truflun og hafa ekki á tilfinningunni að þeir truflfi aðra.
- Ungum nemendum þarf að hjálpa við að skipuleggja æfingatímann.
- Árangursríkara er að ungir nemendur æfi sig oft og skemur í senn en sjaldnar og lengur.
- Tónlistarnám þarf að vera ánægjulegt og ánægjan felst ekki síst í stolti nemandans yfir eigin framförum og aukinni færni.
- Eðlilegt er að áhugi nemenda sé ekki alltaf samur og jafn. Ef nemandi sýnir merki um uppgjöf er mikilvægt að kennari og foreldrar/forráðamenn leiti orsaka og lausna. Stundum er nóg að skipta um viðfangsefni til að áhuginn glæðist á ný.
- Hlustun er afar mikilvægur þáttur í öllu tónlistarnámi. Með því að hlusta á vel flutta tónlist fá nemendur nauðsynlegar fyrirmyndir. Foreldrar/forráðamenn geta lagt sitt af mörkum með því að hvetja nemendur til að hlusta á fjölbreytta tónlist við margs konar aðstæður og með því að fara með þeim á tónleika þegar tækifæri gefast, bæði innan tónlistarskólans og utan.

Menntamálaráðuneytið